

ဆရာခိုင်မျိုးစောင့်

ကိုလိုနီဆိုးမွေခံရခိုင်ပြည်
နှင့်

စစ်တကောင်းသားဘင်္ဂါလီမူဆလင်တို့၏

နယ်သစ်ချဲ့ရေး ထကြွမှု

ဆရာ နိုင်မျိုးစောင့် (အမည်ရင်း - ဦးမောင်စာသိန်း)
၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ဖိုက်ကူးထားသောပုံ

ရခိုင်မျိုးစောင့်ဆုရှင်
ရက္ခိတ မျိုးစောင့်ဆုရှင် ဂုဏ်ပြုလွှာ
2012

ရခိုင်သမိုင်း သုတေသီမညာရှင် ဆရာကြီးဦးမောင်သိန်း သည်—

- ၁။ **ဘုံခေါက်သာကော့ အမည်ဖြင့် စာတမ်းပြုစု တင်ပြကာ(၁၉၉၀) ရွေးကောက်ပွဲတွင် စစ်တကောင်း ဘင်္ဂါလီ များက 'ရိုဟင်ဂျာ' အမည်ဖြင့် ဝင်ရောက် အရွေးခံမည့် အန္တရာယ်အား ကာကွယ်နိုင်ခဲ့ခြင်း။**
 - ၂။ သမိုင်းပါမောက္ခ ခေါက်တာသန်းထွန်း၏ ဘုရားတောင်-မောင်တောဆေးမှု ပူးတွဲလင် များအား 'ရိုဟင်ဂျာ' လူမျိုးဟု ခေါ် ပြည် သည်ကို ရခိုင်မျိုးသစ်များနှင့် လက်တွဲကာ သမိုင်း အထောက် အထားများ ဖြင့်ခိုင်လုံလှ ဖြင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရန် ခေါက်တာသန်းထွန်း ၏ အများ ဝန်ခံချက်ကို ရယူနိုင်ခဲ့ခြင်း ကြောင့် ပြေရွင်းရ ခက်ခဲမည့် သမိုင်းအန္တရာယ်အိုး တစ်ခုကို ကြိုတင်ကာကွယ် နိုင်ခဲ့ခြင်း။
 - ၃။ **"လူ့အခွင့်အရေး အစုရပ် ဝှံ့ ရိုဟင်ဂျာ အမည်ခံ စစ်တကောင်းနယ်ဝင် ဘင်္ဂါလီတို့ ၏ နယ်သစ်ချဲ့ထွင်ရေး သမိုင်းကိမ်းကိုင် ခေတ်မီခြင်း" စာအုပ်ကို ရေးသားပြုစုပြီး (၁၉၉၈) နှစ် ကုန်း ပုံနှိပ် နိုင်ငံတော်ကုမ္ပဏီအားကွင်း သမိုင်းလိပ်စာဖြင့် ဝင်ရောက်ထိုးခေါက် နေရာ ယူလာ ကြသည့် ရိုဟင်ဂျာအမည်များ၏ သရုပ်ဖော်မှုကို ခွင့်လွှတ် ပြသနိုင်ခဲ့ခြင်း။**
 - ၄။ **"ကိုလိုနီ ဘိုးမွန် ရခိုင်ပြည် နှင့် စစ်တကောင်း သား ဘင်္ဂါလီ ပူးတွဲလင် တို့၏ နယ်သစ်ချဲ့ထွင်ရေး ထကြွမှု" စာတမ်းကြီးကို ရေးသား ပြုစုပြီး ကြိုတင်ပြန် ခို့ ထားနိုင်ခဲ့သောကြောင့် လက်ရှိ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားလာသော အခါ ရခိုင်ခေါင်းဆောင်များသည် ခိုင်ခာသော သမိုင်းအထောက်အထား များကို အဆင်သင့် ရရှိခဲ့ရုံမျှမက ပိုမိုတို့၏ ပကတိ အခြေအနေမှန်ကို တူညီသော အပြင်ဖြင့် တစ်သံထဲ ထွက်လာ နိုင်ခဲ့ခြင်း။**
 - ၅။ ရခိုင် စာပေ ပေါ် ထွက် ထိန်းသိမ်းရေးကို တစ်စိုက်တစ်ဖတ် ကြိုးပမ်း လုပ်ဆောင်လာခဲ့ပြီး **အပြောအခြေပြု ရခိုင်စာပေဓလေ့ကို ပေါ် ပေါက်စေခဲ့ခြင်း။**
- ထိုသို့ ဆရာကြီး၏ အဝတင်လျှောက်လုံး ဆောင်ရွက်ခဲ့သော အမျိုးသားရေး အကျိုးပြုဖွယ်ဆောင်ရွက်မှုများသည် ရခိုင်ပြည်-ရခိုင်လူမျိုး ထာဝရရွှင်သန်ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် ကြီးမားသော အကျိုးအရာများဖြင့် ထိရောက်စွာ ထောက်ပံ့ ပေးနိုင်ခဲ့သောကြောင့် **"ဆရာကြီးဦးမောင်သိန်း" အား ရခိုင်မျိုးစောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး အဖြစ် ဖြင့် ဤ "ရက္ခိတမျိုးစောင့်ဆု" ကို ဆွေးသား အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁၀၀၀) နှင့်အတူ ချီးမြှင့် ဂုဏ်ပြုအပ်ပါသည်။**

၁၃.၁၂.၂၀၁၂

ရက္ခိတမျိုးစောင့်ဆုရှင်
ရက္ခိတ မျိုးစောင့်ဆုရှင် ဂုဏ်ပြုလွှာ
၂၀၁၂ ခုနှစ် (တာဝန်ခံ)
လူမှုအထောက်အကူပြု
ရခိုင်မျိုးစောင့်ဆုရှင်
တို့အကျိုး-လူမျိုးစိန်

စာရေးသူ၏ ကိုယျာရေးအကဲဖြတ်ချက်

ဆရာ ခိုဖုမိုးစာဖတ် (အမည်ရင်း - ဦးမောင်ဗသိန်း၊ ၁၉၄၀ - ခုနှစ်၊ ဦးမဲ
မောင်၊ နွေလပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့၊ ရန်ကုန်မြို့၊ အလယ်ပိုင်း) သည် ပဌာန
ဆရာတစ်ဦးအဖြစ် ဘင်ဒီတက္ကသိုလ်မှ ခွဲထွက်ရေးတရား
စတင်ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ ။ စတင်တရား၊ အထက (၂) တရား
ဒုတိယတန်းမှ စ၍ ကြေးမုံတက္ကသိုလ်မှ ရသေ့ အထိ သင်ယူခဲ့သ
ည်။ ။ ထို့နောက် တက်ကသိုလ်ဝင်တန်းကို (၁၉၆၁) ခုနှစ်တွင် ဦးမောင်
လှိုင် အလှူပညာသင်ကြားမှု အထကမှ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ ။ ကြေးမုံ ဥပ
စာကလေး၊ ရန်ကုန် ဘီအိုစီ ကလေးတို့ တွင် ဆရာတစ်ဦးအဖြစ် ပညာသင်ယူခဲ့
သည်။ ။

ဥပစာဝိဇ္ဇာတန်းအထက်တန်း ၁၉၆၅ - ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်၊ ကမာ
ရူပဗိမ္ဗူယျာဉ် မူလတန်းဆရာ အဖြစ် စတင်အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ။ အလှူပညာ
ဗဟိုတက္ကသိုလ်မှ ရန်ကုန်လူမှုသီးသနယ်တက္ကသိုလ်သို့ ရသေ့ အထိ ဆရာတစ်ဦး
အဖြစ် ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ ။ ငယ်စဉ်ကပင် စာဖတ်ဝါသနာပါသည်။ ။
အားကစားလည်း လိုက်နာခဲ့သည်။ ။ အပေါင်းအသင်းများက လက်ခံခဲ့ရခြင်း

စတုတ္ထမြောက် "ခရေရ်ဆာဇာ" စာစာတု ၁၉၆၁ - ခုနှစ်မှ စတုတ္ထမြောက် "ရခိုင်ညွန့်ဖူး" (၁၉၆၈) ထုတ်ဝေအခါ အပေါင်းသုံးရာကျော်တို့ နှစ် အတူ တကတကကက လူမှုကိရိယာ သုံးသုံးသုံး။

၁၉၆၀ - ခုနှစ်မှ စ၍ ရခိုင်စာပေ၊ ရခိုင်သမိုင်းတို့ ကို လေ့လာမှု သုံး ဆည်းပူးလာခဲ့သည်။ ကြားဆရာဘဝနှင့် ရန်ကုန်မြို့ တာဝန်ထမ်းဆောင်နေစဉ် ရခိုင်သမိုင်း၊ ရခိုင်စာပေများကို တက်ကသိုလ်ပတ်စပို့စာတိုက်၊ အမျိုးသားစာတိုက်တို့၌ ကိုးကွယ်စား လေ့လာဆည်းပူးမှု သုံးသုံးသုံး။ မိမိသေသို့ ၁၉၆၈ - ခုတု ကြားဆရာဘဝနှင့် ပွား လာပိုး ရခိုင်ဆိုရာ စာပေ၊ ဘာသာစကား၊ သမိုင်းတို့ ကို အပေါင်း အသုံးပြု နှစ် ဆက်ပိုးလေ့လာဆည်းပူးမှုထုတ်ခဲ့သည်။ ကိုယ့်သေ ထုတ် စာစာ၊ မင်္ဂလာတို့ တု ပါဝင်သုံးသုံးသုံး။ မြေ သာအားဖွဲ့ အမည်ရင်းနှစ် ရေးသည်။ ကလေးခွဲမြေ နှစ်လည်း ရေးသည်။

၁၉၆၈ - တု ဘူးသီးတုအတွက် အ-ထ - ပွအဖွဲ့ တာဝန်ထမ်းနေစဉ် ရခိုင်နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင် ဦးစံထွန်းအောင်နှင့် သုံးတုတိုး နိုင်ငံရေးအတွက်အကွဲများကို မေးမြန်းဖွဲ့သည်။ ဘူးသီးတုနှင့် မောင် တုမို့နယ်မြေ၏ ပကတိအခွင့်အာဏာ ၁၉၄၂ - ခု ကုလား - ရခိုင် အဓိကရုံး အတွက်အကွဲ၊ မွန်မာနိုင်ငံ လူလူလူရေးရိုးနတု ထိုသေသို့ မူဂါယသတင်းကမ်းသုံး မည်သို့မည်ပုံ ထက သတင်းကမ်းခွဲကွဲပုံတို့ ကိုလည်း မေးဖွဲ့သည်။ ထိုသို့ မေးမြန်းရာမှ ရခိုင်ပွဲတု ရိုဟာဂါအ မည်ခံ စတုတကတင်းသား ဘင်္ဂါလီမှတုလင်းမြေ အန်တရာယု မည်မကြီးမားပုံကို နားလည်လာခဲ့သည်။ ဆရာခိုင်မြေစာ တင်းပန် သကတု ဦးစံထွန်းအောင်က "ကိုယ့်တု မယုမွန်ရိုဟာဂါ" စာ

တမ္းကို ရေးပေးခဲ့သည့် ။ ထိုစာတမ္းကို နမူနာထား၍ ၁၉၈၉ - ခုတု
"ရခိုဌပွည့်နပုနုဌ ရိုဟဌဂဌ အမညှခံ ဘဌ်ဂါလီမဌး ပွဌဌနာ"
စာတမ္းကို ရေးဖွစုခဲ့သည့် ။ ရခိုဌနိဌင်ရေးပါတီမဌး တပုပဌေးစုဖွရနု ကွီး
ပမ္းနခေိုဌာတုဌ အတုဌေးရေးမ္း ဦးဦးလုစာ (မဌဌခိုဌအဌဌ) က
ဘဌ်ဂါလီမုစလဌမဌး အကွဌေး စာတမ္းရေးပေးပါဆို၍
ရေးပေးခဲ့ခွဌေးဖွစုသည့် ။ ၁၉၉၉ - ခုတုဌ မွီနပုပညာရေးမ္းရာထူးဖွဌ
အဌိမ္းစားယူခဲ့သည့် ။

ဆရာခိုဌမိုးစဌဌ အဌိမ္းစားယူဌီးနဌာဌာ ၂၀၀၁ - ခုနုဌတုဌ ကိုခိုဌ
ထူး ဦးဆဌဌဌဌ ဂဌနုရဌာဌာရခိုဌလူငယုမဌး မဌတ်တာရပုခံ၍
ဌဌမဌေးထုဌ အမညှခံသူ၏ ရိုဟဌဂဌဌဌဌဌဌဌ (ပွညှထဌဌဌဌဌဌဌဌဌဌ
ငံဌာဌနုဌ တိုဌေးရဌေးသား ရိုဟဌဂဌမဌး) ၂၀၀၁ - နုဌ ထုဌ
စာအုပုကို "လူအခုဌအရေးအရေခွံ စစတကဌေးအနပုဝဌ ဘဌ်ဂါလီတို
၏ နပုသစုခွဲဌာဌရေး သဌိဌေးလီမုကို ဝဌဌခွဌေး" ခဌေးဌညဌဌ ၂၀၀၃ -
ခုနုဌတုဌ ရေးပေးခဲ့သည့် ။ ကိုခိုဌထူး ဦးဆဌဌဌဌ ဂဌနုရဌာဌာ ရခိုဌ
လူငယုမဌးကပဌ ရိုဟဌဂဌဌဌဌဌဌဌဌ ကိုဌဌထုဌဌဌ
စာတမ္းတစုခုကိုလညှး ဆဌာလဌာ ပုစုပေးရနု တဌေးပနုသဌာကွဌဌ
ယခုစာတမ္း - (ကိုလီနီဆိုးမုခေံ ရခိုဌပွည့်နုဌ စစတကဌေးသား ဘဌ်ဂါ
လီတို ၏ နပုသစုခွဲဌေးထကွမု) ကိုခိုဌမိုးစဌဌ ကလဌဌအမညှဌဌ
ရေးသားပေးပို့ခဲ့သည့် ။ အမိုးဌားရေး တာဝနုတစုခုအဖွစု သဘဌာထား
ကာ ရေးပေးခဲ့ခွဌေးဖွစုသည့် ။

ထိုတာဝနုအပွဌ ရခိုဌစာဌဌဌထုဌရေး၊ အပွဌအခွခေံ ရခိုဌအရေးအ
သားတစုခု ဖွစုဌဌာ လာရေးနုဌ ထိုအရေးအသားကို ကဌာဌေးသဌစာ
အဖွစု အသုံးပွရေးတို ကိုလညှး အမိုးဌားရေးတာဝနု တစုခုဟု သဘဌာ
ထားကာ အပဌေးအသဌေး ရဌေးရဌေးတို နုဌအတူ လဌာတိုကွီးပမ္းနခေ

သညှ ။ ယခုအခါ စာရေးသူသညှ ဇနီး၊ သားသမီးလေးဦးနှင့်အတူ
စုတူမွေတူ နှစ်ယောက်လည်းရှိသညှ ။

ရခိုင်မူပိုင်စောင့်အုပ်စု

(ARG)

ARAKAN RAKKHITA GROUP

၂၀၁၂ ခုနှစ် "ရက္ခိတမျိုးစေတီဆု" ချီးမြှင့်ပွဲအခမ်းအနား (စစ်တွေမြို့၊ ခုတ်၊ ၁၂၊ ၂၀၁၂)

၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွက် "ရက္ခိတမျိုးစေတီဆု" ဂုဏ်ပြုလွှာကို နက္ခတ္တပညာရှင် ဆရာဦးအောင်မျှင်က ဆရာကြီး ဦးမောင်တင်အိန်အား ARG ကိုယ်စား ချီးမြှင့်နေစဉ် (စစ်တွေမြို့၊ ခုတ်၊ ၁၂၊ ၂၀၁၂)

၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွက် "ရက္ခိတမျိုးစေတီဆု" ခွင့်သား အောင်တင်မောင် (၁၅၀၀၀၀ - ကျပ်) ကို ဆရာကြီး ဦးမောင်စည်နိဒ္ဒား ARCA ကိုယ်စား ဦးမြင့်နေစဉ် (စစ်တွေမြို့၊ ၃၀၊ ၁၂၊ ၂၀၁၂)

ဆရာကြီး ဦးမောင်စည်နိဒ္ဒား "ရက္ခိတမျိုးစေတီဆု" ဦးမြင့်နေစဉ် အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်သူအမျိုးအမတ်တရ

ဆရာကြီး ဦးမောင်စသိန်အား "ရဟန်းတရားစာတော်ဆု" ဦးမြင့်ဦးအသစ်အနားသို့ တက်ရောက်သူအမျိုးအမတ်တရ

ဆရာကြီး ဦးမောင်စသိန်အား "ရဟန်းတရားစာတော်ဆု" ဦးမြင့်ဦးအသစ်အနားသို့ တက်ရောက်သူအမျိုးအမတ်တရ

ဆရာကြီး ဦးမောင်ဝသိန်း ရုပ်တွင်းစကား မြှောက်ကြားနေစဉ်

ဆရာကြီး ဦးမောင်ဝသိန်း ကိုယ်ပိုင်ကျမ်းဂန်တွင် စာမပြုစုနေစဉ် (၁၉၈၄ - ၈၅)

ဒုတိယအကြိမ်ထုတ်ဝေရန် အလှူရှင်များစာရင်း

စဉ်	အမည်	နိုင်ငံ/နေရပ်	လှူဒါန်းငွေ	US ဒေါ်လာမြို့
၁	ဦးအောင်မင်းမိသားစု	နောဝေ	မြန်မာကွပ် ၁၀၀၀၀၀၀	၁၀၂၄. ၅၉
၂	ကိုသန်းမြင့်အောင်	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၅၀၀၀၀	၅၀၃. ၃၅
၃	ဦးဘအေး	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၁၀၀၀၀၀၀	၁၀၀၇. ၀၀
၄	ကိုစောလွင်	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၁၀၀၀၀၀	၁၀၀. ၇၀
၅	ကိုလှရွှေ	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၁၀၀၀၀၀၀	၁၀၀. ၇၀
၆	ကိုမောင်သန်း	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၁၀၀၀၀၀၀	၁၀၀. ၇၀
၇	ကိုမျိုးမင်းသန်း	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၁၀၀၀၀၀၀	၁၀၀. ၇၀
၈	ကိုစိုးနိုင်	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၅၀၀၀	၅၀. ၃၅
၉	ကိုကျော်ကျော်ဝင်း	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၅၀၀၀	၅၀. ၃၅
၁၀	ကိုအေးစိုး	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၅၀၀၀	၅၀. ၃၅
၁၁	ကိုကျော်ကျော်	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၃၀၀၀	၃၀. ၂၁
၁၂	ကိုစိုးသိန်း	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၁၀၀၀၀၀	၁၀၀. ၇၀
၁၃	မအေးမေ	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၅၀၀၀	၅၀. ၃၅
၁၄	ကိုကျော်သန်းလွင်	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၅၀၀၀	၅၀. ၃၅
၁၅	ကိုမောင်သန်းဝင်း+ မခင်သိန်းရွှေ (ဘဘ)	ဣပန်	ဣပန်သန်း ၅၀၀၀	၅၀. ၃၅
၁၆	ဦးရွှေဝင်း+ဒေါ်စောစောအေး သား-ကောင်ခန့်လော်	တိုက်အင်တာနက် ဆိုင် မြို့မ-ရန်ကုန် (ကျောက်မြောင်း)	မြန်မာကွပ် ၄၀၀၀၀၀	၄၀၉. ၈၃
၁၇	ဦးလှမြူသန့်+ဒေါ်မခင်အေး	မြန်မာ- မောင်တောမြို့	မြန်မာကွပ် ၁၀၀၀၀၀	၁၀၂. ၄၆
၁၈	ဦးစောထွန်း+မငယ် ကြံတိုင်းတောင်-အိမ်ဆောက် ပစ္စည်းရောင်းဝယ်ရေး	မြန်မာ ကျောက်မြူ	မြန်မာကွပ် ၁၀၀၀၀၀	၁၀၂. ၄၆
၁၉	ကိုရွှေနိုင်မောင်-ပန်းပုဆရာ (မအေးကျွန်း)	မြန်မာ ကျောက်မြူ	မြန်မာကွပ် ၁၀၀၀၀	၁၀. ၂၅
၂၀	ဦးခင်မောင်ဝင်း (ကမ္ဘောဇစားသောက်ဆိုင်)	မြန်မာ ကျောက်မြူ	မြန်မာကွပ် ၁၀၀၀၀	၁၀. ၂၅
၂၁	ဦးအောင်မြသိန်း	မြန်မာ- မောင်တော	မြန်မာကွပ် ၂၁၀၀၀	၂၁. ၅၂
၂၂	ဦးအောင်ကျော်စံ	မြန်မာ-စစ်တွေ	မြန်မာကွပ် ၁၀၀၀၀	၁၀. ၂၅

၂၃	ဦးကျော်ရွှေမောင် (လေးဝတ်ခိုင်ကျော်)	မြန်မာ-စစ်တွေ	မြန်မာကျပ် ၁၀၀၀၀	၁၀.၂၅
၂၄	ကိုထွန်းမင်း	နည်းပြပညာရေး တက္ကသိုလ် မြန်မာ-ရန်ကုန်	မြန်မာကျပ် ၁၀၀၀၀	၁၀.၂၅
၂၅	ဦးကျော်သာနု	မြန်မာ-စစ်တွေ	မြန်မာကျပ် ၅၀၀၀	၅.၁၂
၂၆	ဝိုင်းကြီးမောင်မောင်ဘေး	မြန်မာ-စစ်တွေ	မြန်မာကျပ် ၅၀၀၀	၅.၁၂
၂၇	ဦးသန်းထွန်း	စစ်တွေ	မြန်မာကျပ် ၅၀၀၀	၅.၁၂
၂၈	ဦးစောငြိမ်း (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	ကျောက်တော	၅၀၀၀	၅.၁၂
၂၉	ဦးထွန်းလွင် (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	မြောက်ဦး	၅၀၀၀	၅.၁၂
၃၀	ဦးအောင်ကြီး (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	မာန်အောင်	၅၀၀၀	၅.၁၂
၃၁	ဦးအောင်ဝင်း (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	မြေပုံ	၅၀၀၀	၅.၁၂
၃၂	ဦးတက်ထွန်းအောင် (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	ပေါက်တော	၅၀၀၀	၅.၁၂
၃၃	ဦးအောင်နိုင်ဦး (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	သံတွဲ	၅၀၀၀	၅.၁၂
၃၄	ဦးကောင်းစံခွီ	စစ်တွေ	၅၀၀၀	၅.၁၂
၃၅	ဦးသာကျော်	စစ်တွေ	၅၀၀၀	၅.၁၂
၃၆	ဦးထွန်းသာ	စစ်တွေ	၅၀၀၀	၅.၁၂
၃၇	ဦးအောင်ထွန်းမြ (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	ပုဏ္ဏားကျွန်း	၅၀၀၀	၅.၁၂
၃၈	ဦးမောင်လှကျော် (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	ကျောက်တော	၅၀၀၀	၅.၁၂
၃၉	ဦးထွန်းလွင်း (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	မင်းပြား	၅၀၀၀	၅.၁၂
၄၀	ဦးတင်အောင် (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	ကမ်း	၅၀၀၀	၅.၁၂
၄၁	ဦးလှမောင်သိန်း (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	ရေသူတောင်	၅၀၀၀	၅.၁၂
၄၂	ဦးကျော်လွင် (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	ကျောက်မြူ	၅၀၀၀	၅.၁၂

၄၃	ဦးတင်မေ (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	ကျောက်မြူ	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၄၄	ဦးမောင်ကျော်သိန်း(ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	ပေါက်တော	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၄၅	ဦးသန်းနိုင် (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	ရမ်းမြ	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၄၆	ဦးမောင်လုံး (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	မြေပုံ	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၄၇	ဦးသိန်းရွှေမောင်	စစ်တွေ	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၄၈	ဦးအောင်သန်းတင်(ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	ပုဏ္ဏားကျွန်း	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၄၉	ဇိုလ်ပုဏ္ဏမင်းဦး		၅၀၀၀	၅. ၁၂
၅၀	ဇိုလ်ပုဏ္ဏသိန်းထွန်း		၅၀၀၀	၅. ၁၂
၅၁	ဒေါ်လှလှဇို	စစ်တွေ	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၅၂	ဦးမောင်ကျော်န (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	မင်းပြား	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၅၃	ဦးစံထွန်းမောင်	စစ်တွေ	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၅၄	ဦးဖိုးမင်း (ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	ရသေ့တောင်	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၅၅	ဦးအောင်မြကျော်(ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)	ရသေ့တောင်	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၅၆	တာရုက္ခမောင်ဒေးဇွင်း (အလှူကောက်ခံပေးငွေ)	မြန်မာ	၃၀၄၀၀၀	၃၁၁. ၄၇
၅၇	ကိုမောင်မောင်လွင် (ဖိုးသား)	ဧကရာဇ်	ဧကရာဇ်ဒေါ်လာ ၅၀	၃၉. ၆၉
၅၈	ကိုအောင်မြတ်ကျော်	ဧကရာဇ်	ဧကရာဇ်ဒေါ်လာ ၅၀	၃၉. ၆၉
၅၉	ကိုမောင်မောင်ဦး	ဧကရာဇ်	ဧကရာဇ်ဒေါ်လာ ၅၀	၃၉. ၆၉
၆၀	ကိုအောင်သန်းနိုင်	ဧကရာဇ်	ဧကရာဇ်ဒေါ်လာ ၅၀	၃၉. ၆၉
၆၁	ကိုစင်ထွန်း	ဧကရာဇ်	ဧကရာဇ်ဒေါ်လာ ၅၀	၃၉. ၆၉
၆၂	မလှလှဇို	ဧကရာဇ်	ဧကရာဇ်ဒေါ်လာ ၅၀	၃၉. ၆၉
၆၃	ကိုစံကျော်လင်း	ဧကရာဇ်	ဧကရာဇ်ဒေါ်လာ ၅၀	၃၉. ၆၉
၆၄	ကိုမျိုးအေး	ဧကရာဇ်	ဧကရာဇ်ဒေါ်လာ ၅၀	၃၉. ၆၉
၆၅	ကိုထွန်းမင်းဦး	ဧကရာဇ်	ဧကရာဇ်ဒေါ်လာ ၅၀	၃၁. ၇၅
၆၆	ကိုစောသိန်း	ဧကရာဇ်	ဧကရာဇ်ဒေါ်လာ ၄၀	၃၁. ၇၅
၆၇	ကိုဇော်ဝင်း	ဧကရာဇ်	ဧကရာဇ်ဒေါ်လာ ၄၀	၃၁. ၇၅
၆၈	ကိုမောင်ဦးကြည်	ဧကရာဇ်	ဧကရာဇ်ဒေါ်လာ ၄၀	၃၁. ၇၅

၆၉	ကိုညီညီသန်း	စင်္ကာပူ	စင်္ကာပူဒေါ်လာ ၃၅	၂၇. ၇၈
၇၀	မခင်သီတာမိုး	စင်္ကာပူ	စင်္ကာပူဒေါ်လာ ၃၅	၂၇. ၇၈
၇၁	ကိုစိုးမင်းထွန်း	စင်္ကာပူ	စင်္ကာပူဒေါ်လာ ၃၅	၂၇. ၇၈
၇၂	ကိုအောင်ကိုကိုကျော်	စင်္ကာပူ	စင်္ကာပူဒေါ်လာ ၃၅	၂၇. ၇၈
၇၃	ကိုစိုးထွန်းမိုး	စင်္ကာပူ	စင်္ကာပူဒေါ်လာ ၃၅	၆၀. ၂၆
၇၄	ခိုင်ထွန်းထွန်း (ALP)	နော်ဝေ	ထိုင်းဘတ်ငွေ ၁၀၀၀	၃၁. ၅၂
၇၅	ကိုမောင်လေး	ထိုင်းနိုင်ငံ (ဒေါင်းစက်)	ထိုင်းဘတ်ငွေ ၁၀၀၀	၃၁. ၅၂
၇၆	ကိုခိုင်နီမင်း	ရခိုင်ပြည်လွတ် မြောက်ဗမာ့တပ် မတော်(ဓမ္မာဝတီ တပ်ရင်းအနောက် ဘက် စစ်ဒေသ)	ထိုင်းဘတ်ငွေ ၅၀၀	၁၅. ၇၆
၇၇	ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ဗမာ ပါတီ (ALP)		ထိုင်းဘတ်ငွေ ၅၀၀	၁၅. ၇၆
၇၈	ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ဗမာ တပ်မတော် (ဓမ္မာဝတီ တပ်ရင်း)		ထိုင်းဘတ်ငွေ ၅၀၀	၁၅. ၇၆
၇၉	ရခိုင်ဘုရင့်နိုင်ငံမျိုးဆက်အသင်း		ထိုင်းဘတ်ငွေ ၅၀၀	၁၅. ၇၆
၈၀	ဦးပညာဝံသ (နာယက)	ရခိုင်ဘုရင့်နိုင်ငံ မျိုးဆက်အသင်း	ထိုင်းဘတ်ငွေ ၅၀၀	၁၅. ၇၆
၈၁	ကိုခိုင်ဝင်းလှိုင်(အတွင်းဗေဒပုဂ္ဂိုလ်)	ရခိုင်ဘုရင့်နိုင်ငံ မျိုးဆက်အသင်း	ထိုင်းဘတ်ငွေ ၅၀၀	၁၅. ၇၆
၈၂	ရခိုင်ဘုရင့်နိုင်ငံ မျိုးဆက်အသင်း	ဟာ့လိုင်းဌာနခွဲ (ထိုင်းနိုင်ငံ)	ထိုင်းဘတ်ငွေ ၅၀၀	၁၅. ၇၆
၈၃	ရခိုင်ပြည် လွတ်မြောက်ဗမာ ပါတီ အလှူကောက်ခံပေးငွေ	ထိုင်းနိုင်ငံ	ထိုင်းဘတ်ငွေ ၃၀၀၀	၉၄. ၅၅
၈၄	ကိုကျော်အေးသိန်း	ထိုင်းနိုင်ငံ ကျောက်တောင်	ထိုင်းဘတ်ငွေ ၇၀၀	၂၂. ၀၆
၈၅	ရခိုင်ဘုရင့်နိုင်ငံ မျိုးဆက်အသင်း	ပါတီဌာနခွဲ ထိုင်းနိုင်ငံ	ထိုင်းဘတ်ငွေ ၅၀၀	၁၅. ၇၆
၈၆	ခိုင်အေးလင်း (ဤဘက်အတွင်းဗေဒပုဂ္ဂိုလ်-၁)	ဟာ့လိုင်းဌာနခွဲ	ထိုင်းဘတ်ငွေ ၅၀၀	၁၅. ၇၆
၈၇	ခိုင်မင်းစိုး (အတွင်းဗေဒပုဂ္ဂိုလ်-၁)	နာရာသီဝ ဌာနခွဲ	ထိုင်းဘတ်ငွေ ၅၀၀	၁၅. ၇၆

၈၈	ဒါရိုက်တာ-အနောင်	ထိုင်းနိုင်ငံ	ထိုင်းဘတ်ငွေ ၅၀၀	၁၅. ၇၆
၈၉	ကိုကျော်ငြိမ်း	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်	တာကာ ၁၇၀၀၀	၂၁၈. ၀၃
၉၀	ဦးခိုင်မြတ်ကျော်	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်	တာကာ ၅၀၀	၆၄. ၁၃
၉၁	ဦးသိန်းမောင်	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်	တာကာ ၁၀၀၀	၁၂. ၈၃
၉၂	ဦးအောင်သန်း	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်	တာကာ ၁၀၀၀	၁၂. ၈၃
၉၃	ဦးချစ်မောင်	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်	တာကာ ၁၀၀၀	၁၂. ၈၃
၉၄	ဦးခိုင်ဆန်းအောင်	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်	တာကာ ၂၀၀၀	၂၄. ၆၆
၉၅	ဦးကျော်မင်း	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်	တာကာ ၂၀၀၀	၂၄. ၆၆
၉၆	ဆရာတော်ဦးအုတ်သ	ထိုင်ဝမ်နိုင်ငံ		၅၀. ၀၀
၉၇	ဆရာတော် ဦးဂဟပတိ	တိဗက်နိုင်ငံ		၅၀. ၀၀
၉၈	ဦးခင်မောင်စော	ဂျာမနီ		၅၀. ၀၀
၉၉	ဦးကျော်သာလှ	အမေရိကန်		၅၀. ၀၀
၁၀၀	ကိုမြတ်သိန်းထွန်း	အမေရိကန်		၅၀. ၀၀
၁၀၁	ကိုကျော်ထူးအောင်	အမေရိကန်		၆၀. ၀၀
၁၀၂	ဦးဦးကျော်ဝင်း	အမေရိကန်		၁၀၀. ၀၀
၁၀၃	ကိုသိမ်းအောင်ကျော်	နယ်သာလန်	ယူရို ၁၀၀	၁၃၅. ၁၅
၁၀၄	ကိုသန်းစိုး	နယ်သာလန်	ယူရို ၆၀	၈၁. ၁၄
၁၀၅	ဒေါ်မကျော့လှ	ဩစတေးလျ	ဩစတေးလျဒေါ်လာ ၁၀၀	၆၃. ၄၂
၁၀၆	ဦးဦးခင်မောင်	ဩစတေးလျ	ဩစတေးလျဒေါ်လာ ၁၀၀	၆၃. ၄၂
၁၀၇	ဦးကျော်ရွှေမောင်	ပေါက်တော	၁၀၀၀၀	၁၀. ၂၅
၁၀၈	ဦးဘသောင်း	ကျောက်တော်	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၁၀၉	ဒေါ်မစောတင်	စစ်တွေ	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၁၁၀	ဦးဇော်ကြီး	စစ်တွေ	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၁၁၁	ဦးဦးစံကျော် (ခေတ်မီ အလွတ် ပညာသင်ကျောင်း)	မြောက်ဦး	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၁၁၂	ဦးမောင်ကျော်ဇော	မြောက်ဦး	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၁၁၃	ဦးကျော်သာညွန့်	မြောက်ဦး	၅၀၀၀	၅. ၁၂
၁၁၄	ကိုထွန်းထွန်းဇော်	ဘယ်လ်ဂျီယန်	ယူရို ၅၀	၆၇. ၇၅

ARAKAN RAKKHITA GROUP

(ရခိုင်မိုးစာသိက္ခာ)

ROOM (601), SUNRISE COPO, RHK DAI (4) BERU, NISHI NIPPORI, 2-54-5, ARAKAWA KU, TOKYO, (116-0013) JAPAN, FAX-81(0)3-6806-7845, EMAIL-arakanrakkhitagroup@yahoo.com

ဒုတိယအကြိမ် စာအုပ်ဖြန့်ချိမှု အလှူရှင်များစာရင်း

စဉ်	အမည်	မိနစ်/နေ့ရက်	လှူဒါန်းငွေ	ခေါ်လာမြင့်
၁	ကိုမောင်လှတင်	ရန်ကုန်၊ ရွှေမိုင်	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၂	ကိုအောင်ထွန်းလှ	ပြောက်ဦး (ငွေ/သုမန္တလေး)	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၃	ဒေါ်မေသင်းလှိုင်	စစ်တွေ (သမိုင်း၊ ရန်ကုန်)	၇၀၀၀ ကျပ်	၇. ၀၉
၄	ဦးလှမိုး	မြတ်ရတနာရွှေဆိုင် ရန်ကုန်	၅၀၀၀၀ ကျပ်	၅၀. ၉၀
၅	ဦးစိန်လှမောင်	နဝရတ်ရွှေရည် ရတနာရွှေဆိုင်၊ ပြောက်ဦးမြို့	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၆	ဦးမောင်အေးသိန်း	'သိန်း'စက်မှုလက်မှု ကျောက်တော်မြို့	၂၀၀၀၀ ကျပ်	၂၀. ၃၆
၇	ဦးကျော်ထွန်းလှ	(စစ်တွေ) သာကေတ၊ ရန်ကုန်	လှူဒါန်း ၁၀၀၀၀၀	၁၀၀. ၇၀
၈	ဦးမောင်အေး	ကျွတ်ရွာ၊ ပြောက်ဦးမြို့နယ်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၉	ဦးစံရွှေမောင်+ ဒေါ်စိန်စိန်အေး	လှည်းတန်း၊ ရန်ကုန်	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၁၀	ဦးထွန်းဝင်း	ဥက္ကဋ္ဌ၊ လှူဒါန်းမြန် ရခိုင်အသင်း၊ ရန်ကုန်	၃၀၀၀၀ ကျပ်	၃၀. ၅၄
၁၁	ကိုနေထွန်း	အသောကလမ်း၊ ကျောက်ပြောင်း၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၁၂	ဦးကျော်အောင်	တင်းလမ်း၊ ကျောက်ပြောင်း၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၁၃	ဦးကျော်ဝင်း	ကျောက်ပြောင်း လမ်း၊ ကျောက်ပြောင်း၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉

၁၄	ဦးထွန်းဝင်း	ဝိုလ်ဆွန်ပက်တာဝါ၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၁၅	ဦးစိုးတင်ခိုင်	မလွှဲကုန်းလမ်း၊ ကျောက်ပြောင်း၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၁၆	ကိုဘလှအောင်	(မင်္ဂလာစေ့) ဇေယျာ ကလေး၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၁၇	ဦးကျော်သိန်း	(အပေါင်ဆိုင်)မောင်တောမြို့	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၁၈	ဦးအောင်ကျော်သန်း	ပဉ္စင်းကြီးလမ်း၊ အောင်းခွတ် သားစု၊ စစ်တွေ	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၁၉	ဦးစိုးနိုင်	မရမ်းကုန်း၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၂၀	ဦးမောင်စောသိန်း	မြောက်ဦး၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၂၁	ခေါက်တာဦးထွန်းနိုင်	ကျောက်ဖြူ၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၂၂	ဦးအောင်သိန်းခိုင်	စစ်တွေ၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၂၃	ဦးအောင်ကျော်ဇော်	မြောက်ဦး၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၂၄	ဦးအောင်အောင်	စစ်တွေ၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၂၅	ဦးအောင်ကျော်စိန်	မြောက်ဦး၊ တောင်ခုံ၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၂၆	ဦးမျိုးလွင်	ကျောက်ဖြူ၊ ကျောက်ပြောင်း၊ ရန်ကုန်	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၂၇	ဦးသိန်းရွှေ	လမ်း ၃၀၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၂၈	ဦးကျော်သာ	စစ်တွေ၊ မင်္ဂလာစေ့၊ ရန်ကုန်	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၂၉	ဦးအောင်ကျော်ဇော်	စစ်တွေ၊ ရန်ကုန်	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၃၀	ဦးစောလှ	မောင်တော၊ ရန်ကုန်	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၃၁	ဦးမောင်လှ	၁၉ လမ်း၊ ရန်ကုန်	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၃၂	ဦးထွန်းထွန်းဦး	၃၁-လမ်း၊ ရန်ကုန်မှ ဖြန့်ချိ ကောက်ခံပေးငွေ	၃၅၀၀၀ ကျပ်	၃၅. ၆၃
၃၃	ဦးဦးထွန်း	စမ်းချောင်း၊ ရန်ကုန်	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၃၄	ဦးရွှေသန်း	တင်းစိန်၊ မဟာကန်၊ ရန်ကုန်	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈

၃၅	နိုင်ငံထက်ဆန်	မယူးဒီလန် (ဖွန်အမျိုးသား)	မယူးဒီလန်ခေါ်လာ ၂၀	၁၇. ၁၁
၃၆	ကိုသာစိန်ထွန်း	မယူးဒီလန်	မယူးဒီလန်ခေါ်လာ ၄၀	၃၄. ၂၂
၃၇	ကိုမောင်	မယူးဒီလန်(ဖွန်အမျိုးသား)	မယူးဒီလန်ခေါ်လာ ၂၀	၁၇. ၁၁
၃၈	ကိုရွှေသိန်းမောင်	မယူးဒီလန်	မယူးဒီလန်ခေါ်လာ ၂၀	၁၇. ၁၁
၃၉	ဦးဦးကျော်မောင်	မယူးဒီလန်	မယူးဒီလန်ခေါ်လာ ၂၀	၁၇. ၁၁
၄၀	အရှင်ဦးနု	မယူးဒီလန်	မယူးဒီလန်ခေါ်လာ ၂၀	၁၇. ၁၁
၄၁	ကိုသူရဦး	မယူးဒီလန်	မယူးဒီလန်ခေါ်လာ ၂၀	၁၇. ၁၁
၄၂	ကိုအောင်ဝင်းနိုင်	မယူးဒီလန်	မယူးဒီလန်ခေါ်လာ ၂၀	၁၇. ၁၁
၄၃	ကိုကျော်မြင့်	မယူးဒီလန်	မယူးဒီလန်ခေါ်လာ ၂၀	၁၇. ၁၁
		မယူးဒီလန် (ရခိုင်မိသားစု အသင်း)မှ ကောက်ခံပေးငွေ စုစုပေါင်း	မယူးဒီလန်ခေါ်လာ ၂၀၀	၁၆၇. ၉၄
၄၄	ကိုမောင်မောင်လွင်	လှပန်	လှပန်ယန်း ၅၀၀၀	၄၉. ၁၆
၄၅	ဦးလှသောင်း	လှပန်	လှပန်ယန်း ၅၀၀၀	၄၉. ၁၆
၄၆	ကိုသန်းလွင်မောင်	လှပန်	လှပန်ယန်း ၅၀၀၀	၄၉. ၁၆
၄၇	ကိုစိုးနိုင်	လှပန်	လှပန်ယန်း ၅၀၀၀	၄၉. ၁၆
၄၈	အရာတော် ဦးသီဟ	ရခိုင်သံဃာသမဂ္ဂ (RSU)	၅၀၀ အတ်	၁၅. ၃၈
၄၉	ဦးစိုးသန်း	ထိုင်း	၁၀၀၀ အတ်	၃၀. ၇၆
၅၀	ကိုစိုးနိုင်	ထိုင်း	၅၀၀ အတ်	၁၅. ၃၈
၅၁	မိတ်လယ်အရာတော်	စစ်တွေ	၅၀၀၀ ကျပ်	၅၀. ၉၀
၅၂	ဦးကေသာရ	စစ်တွေ	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၅၃	ဦးဉာဏ	စစ်တွေ	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉

၅၄	ရွှေနေအသင်း	စစ်တွေ	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၅၅	ဦးသာပွင့် (ရွှေနေ)	စစ်တွေ	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၅၆	ဦးကျော်ညွန့်မောင်(ရွှေနေ)	စစ်တွေ	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၅၇	ဦးမောင်ဖြူ (အငြိမ်းစား)	စစ်တွေ	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၅၈	ဒေါက်တာမိုးကျော်	မျက်စိအထူးကုဆရာဝန်ကြီး စစ်တွေ	၂၀၀၀၀ ကျပ်	၂၀. ၃၆
၅၉	ဦးခင်မြင့်	မေတ္တာစမ်းချိပ်-ဥက္ကဋ္ဌ၊ ရွှေစေတီကျောင်း	၇၀၀၀ ကျပ်	၇. ၁၂၆
၆၀	ဦးမောင်ဖြူ	မင်းပြား	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၆၁	မင်းပြား-မင်းသိန်းဇံ	မင်းပြားမြို့နယ်၊ ကောက်ခံပေးငွေ	၅၀၀၀၀ ကျပ်	၅၀. ၉၀
၆၂	တက်သစ်အောင်	စစ်တွေ	၅၀၀၀၀ ကျပ်	၅၀. ၉၀
၆၃	ရခိုင်အမျိုးသမီး သာဓဇ နာဓဇ အသင်း	စစ်တွေ	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၆၄	မောင်စံအေး-သူငယ်ချင်း	စစ်တွေ	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၆၅	ဦးဦးထွန်းလှ	လမ်းမတော်တောင်(စစ်တွေ)	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၆၆	ဦးခင်မောင်ကြီး	လမ်းမတော်တောင်(စစ်တွေ)	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၆၇	ဝါယမကျောင်းတိုက် ဆရာတော်	လမ်းမတော်တောင်(စစ်တွေ)	၇၀၀၀ ကျပ်	၇. ၁၂၆
၆၈	ဦးသာထွန်းအောင်	လမ်းမတော်မြောက်(စစ်တွေ)	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၆၉	ဦးဝင်းမြင့်	ရက်ချောင်း(မြေပုံ)	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉

၇၀	ဦးစောဘော်သိန်း	ဦးတန်း(စစ်တွေ)	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၇၁	ဦးမောင်သိန်းတန်	ရွာကြီးမြောက်(စစ်တွေ)	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၇၂	ဦးမောင်သိန်းခင်	ဦးတန်း(စစ်တွေ)	၁၅၀၀၀ ကျပ်	၁၅. ၂၇
၇၃	ဒေါ်ဦးမြမေ	ရွာမြောက် (စစ်တွေ)	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၇၄	ဦးဆန်းလွင်	ရွှေပြား (စစ်တွေ)	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၇၅	ဦးတုတုချေ	ကျောင်းတက်လမ်း (စစ်တွေ)	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၇၆	ဦးခိုင်ကျော်မိုး	မောင်တော	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၇၇	ဦးမောင်နီ	လမ်းသစ်၊ စစ်တွေ	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၇၈	ဒေါ်ဦးညွန့်ခင်	ရွှေပြား၊ စစ်တွေ	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၇၉	ဦးဇော်မင်းထွန်း	ပြည်တော်သာ၊ စစ်တွေ	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၈၀	ဦးဇော်ကြီး	ရွှေပြား ၊ စစ်တွေ	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၈၁	ဦးဘားလုံး	မောင်တော	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၈၂	ဦးအေးသန်း	စစ်တွေ	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၈၃	ဦးသန်းနိုင်	မင်းပြား	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၈၄	ဦးဝင်းဦး	ဘုတ်ဆိပ်၊ စစ်တွေ	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၈၅	ဦးထွန်းမြင့်သိန်း	ဝဲလက်မောင်ဘေးရွှန်း၊ စစ်တွေ	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၈၆	ဦးညီညီ	လင်းစာပေ (စစ်တွေ)	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈
၈၇	ဦးဝါဘို	တရားသီးစု (စစ်တွေ)	၅၀၀၀ ကျပ်	၅. ၀၉
၈၈	ဦးတောင်ကျော်ညွန့်	ပန်းဖိုးလက် (စစ်တွေ)	၁၀၀၀၀ ကျပ်	၁၀. ၁၈

ကိုလိုနီဆိုးမှခံ ရခိုင်ပွည့်နုဖွ စစ်တကဏ္ဍသား ဘဏ်ဂလီတို့ ၏ နယုသစွဲခြင်း ထက္ခမ္မာစာအုပ္ပကို ၂၀၁၃ ဇွိလက ထုထုဝေခွဲသဏ အုပ္ပ ရဝေးရာမ္မာ လပိုဏ္ဍးအတုဏ္ဍး အားလုံး ကုနုသားသညှ ။

ရယူဖထုရုက္ခသညှ စာဖထုပရိသထုအားလုံးကို အထူးကခြးဇူးတဏ္ဍပါ သညှ ။ စာအုပ္ပ မလဏကု မင ဖုဏ္ဍနသေသညှအတုကု "ကုဏ္ဍီ" ကူးယူရနု ထိ ပွဏဆိလာကုသုမခြးအား ကုဏ္ဍီကူးလခြး ငုကေနု ကွေးကခြးသညှး မခြး မညှ၊ ကွာရုညှလညှး မခံခွဏ္ဍးကွဏ္ဍး ကုဏ္ဍီမကူးကွရနု ပနုကွားခွဲ သညှ ။ မကွာမီ ဒုတိယအကိဏ္ဍ ပုံနုပ္ပရနုကိုလညှး ဂတိပဏ္ဍးထားခွဲသညှ ။

စာဖထုသုမခြးအား အထူးတဏ္ဍးပနု ဖုဏ္ဍုဏ္ဍးခခြးပဏ္ဍးလိုသညှ မ္မာ စာအုပ္ပတုဏ္ဍ "အခမဲ့ ဖုနုခိသညှ " ဟု ရေးထိုးထားပွီး အလုငုကေကို ကဏ္ဍကခံခွဏ္ဍးကိပ်စဖုဏ္ဍပါသညှ ။

နိဏ္ဍင်ခွားတုဏ္ဍ ပုံနုပ္ပခစရိထုမ္မာ အလုနု ကွီးမားပါသညှ ။ ထိုထကု ကု နုကခြးမ္မာ စာအုပ္ပ ပိုဆဏ္ဍ ခ စရိထုပဏ္ဍးဖုဏ္ဍပါသညှ ။ တခွိနုဏ္ဍင်မခြး ဆို လခြး စတိုကုမ္မာ ပိုခ စာအုပ္ပတစုအုပ္ပကို ၁၇ - ခုခါလာထိ ပဏ္ဍးရပါသညှ ။

။

ထိုကွဏ္ဍး ဤမခြးအကုနုအကခြးပွီး ဖုနုခိနုသေဏစာအုပ္ပကို လိုလို လားလား ဖထုရုခခြးသဏ စာဖထုသုလကုထဲသို့ ရဏကုစခေခြးပါသညှ ။ အခမဲ့ပဏ္ဍးသဏအခါ ကဏ္ဍကယူသားပွီး ခခြးထိုးထား လခြး အကိးမ္မာဖုဏ္ဍသားတထုသဏ အတုအေကွံမခြး ARG က အမခြးကွီး ကွံဇူးပါ သညှ ။ ARG မ္မာ ယခဏထုထုဝေခွဲသဏ စာအုပ္ပ၊ စာစဏ္ဍမခြး DVD မခြး အားလုံးမ္မာ စာပိုခအပါအဝဏ္ဍ အခမဲ့ ဖုနုခိခွဏ္ဍးသား ဖုဏ္ဍပါသညှ ။

ထိုကွေဇ ယခုကဲ့သို့ စတောနာပေါ်က အလှူငွေဖွင့် ကန့်သတ်ဖွဲ့စည်း
သောအခါ ဒုတိယအကြိမ် ထုတ်ဝေရန် ငွေကွေးလှပျာမှု
ရှိလာပါသည်။ ။ လက်ဆွဲကုမ္ပဏီ ဖွဲ့စည်းပုံစနစ်ဟု နှလုံးသွေးကွေ့စေလို ပါ
သည်။ ။ အခွေအနအေရ အလှူငွေမရရှိပဲ ဖွဲ့စည်းခွင့်မပြု လည်း မပြု
စာရိပါသည်။ ။ အဋ္ဌကလိပုဘာသာ ဖွင့် ထုတ်ဝေရန်လည်း ပွင့်ဆင်နေပါ
သည်။ ။

မွန်မာနိုင်ငံ ပွည့်မတူ ထိရောက်စွာ ဖွဲ့စည်းပြီး အလှူငွေမပြုကိုပါ
ကောက်ခံပေးခဲ့သော ဦးကျော်စိန် (မိုးစင်ကုမ္ပဏီ) ၏ ကြေးငွေကွေဇ ယ
ခု ဒုတိယအကြိမ်ကို မွန်ဆန်စွာ ထုတ်ဝေနိုင်စွမ်း ဖွဲ့စည်းပါသည်။ ။
အလှူငွေမပြု စာ ကောက်ခံပေးသော ဦးမောင်မောင်သန်း (နက်ခတ်တ
ဗဒေပညာရှင်) (ကျော်မောင်) နှင့် အလှူငွေ ထည့်ဝင်ပေးသူအား
လုံးကိုလည်း အထူး ကြေးငွေတင်ရှိပါသည်။ ။

ခဝိထူး (ယာယာတိာဝန်ခံ)

ရခိုင်မူဝါဒစင်္ကာဝ်အင်စတီကျု(ARG)

ဂျပန်နဂိုဏ်း

(၁၉ - ၉ - ၂၀၁၃)

ရင်တင့်စကား

ဤစာတမ်းသည် ရခိုင်လူမျိုးနှင့် စစ်တကဏ္ဍအနေဖြင့် ဘဏ်ဂါလီမှတစ်ဆင့် စာတမ်း၏ ပကတိအခွင့်အနေကို ရခိုင်သားတို့ သိရှိစေရန် ရည်ရွယ်ချက် ရေးသားခွင့်ပေးပါသည်။

ဤစာတမ်းတစ်ခု အပိုင်းနှင့်ပိုင်းပါဝင်သည်။ ပထမပိုင်း၌ ရခိုင်ပွဲကို ဘိုးတစ်ယောက်သိမ်းပိုက်စဉ် ဖိနှိပ်မှုအမှုဖြင့် ဗိုလ်ကြီးတို့နှင့် ဘုရားပွဲကွဲသောကွဲရာ ရခိုင်လူဦးရေ ထိခတ်လန့်ဖျပ်လှည့်နေသည့်ခေတ်မှ ရပ်ဆိုင်းမှုကို တဖန်ပြန်လည်သည်။ ထိုစဉ်က ဗိုလ်ကြီးတို့ သိမ်းပိုက်မှုအမှုဖြင့် သေဒဏ်ခံရသူများသည် ဘဏ်ဂါလီမှတစ်ဆင့် စာတမ်းများကို လူမှုပတ်ဝန်းကျင်သို့ အသိပေးရန် ရခိုင်ပွဲသို့ ဗိုလ်ကြီးတို့ စည်းကမ်းမဲ့ သူများယူခဲ့ပုံ၊ ၎င်းတို့စစ်တကဏ္ဍအား မတော်တရား ဘူးသီးတရားခံနေရသည့် ဦး ဒေသခံရခိုင်တို့ ထက် လူဦးရေမရှိသော သားပုံ၊ ထိုဆိုးကျိုးကြောင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း လူမျိုးရေးအဓိကရုဏ်းပွဲခံရသူ ရခိုင်သားတို့ အလုံးအရင်း ခံခဲ့ရပုံ စသည့် တို့ကို အခန်း ၈ ခုခွဲ၌ တဖန်ပြန်လည်သည်။

ဒုတိယပိုင်းတစ်ခု ဗိုလ်ကြီးတို့ ထားခဲ့သောဆိုးမှကွေရာ လူဦးရေအသားစီးရခွင့် စစ်တကဏ္ဍ နှစ်တို့ က "နယ်သစ်ခွဲခြား" အကွဲသစ်ပွဲ ထိခတ်ပွဲပွဲများ ပါဝင်သည်။ ထိုအကွဲသစ်ကို ဘဏ်ဂါလီ ရလာသလို၊ ဘဏ်ဂါလီ အကွဲအကွဲ" ဖြစ်ကွဲသလို၊ ဒေသခံရခိုင်သားများ ဘဏ်ဂါလီ ဆိုးကျိုးကြောင့် ခံခဲ့ရသလို၊ မွန်မာအစိုးရ အဆက်ဆက် စစ်တကဏ္ဍနှစ်တို့၏ ထိခတ်မှုကို ဘဏ်ဂါလီရသိရှိခွင့်ရသလို စသည့် တို့ကို အခန်း ၇ ခု ခွဲ၌ တဖန်ပြန်လည်သည်။

ဤစာတမ်းသည် ပုံစံကဏ္ဍတမ်းမိုးဖွဲ့စုသည့် ဟု ရေးသားတဖွယ်သူက
မဆိုရဲပါ။ အကွာဇာနည်မဟုတ် "တဏှာကျမ်းသစ်" ဆရာမင်း
လမ်းညွှန်ကွီးကွယ်မူမရိဘဲ ပွင့်ရခွင့်၊ မိမိလက်လှမ်းမီသဖြင့် အကြံ
အလက်လက်ကိုင်သာ မရှိခဲ့၍ တဖွယ်ရခွင့်၊ စတုတကဇာနည်နုပျာတို့ ၏ အ
နိတရာပျာကို ရရှိပေရိသကဲ့အား အသိပေးလိုသောဆန်ဒဗ္ဗေ ဝဇေနသုံးသ
ပူထားကြောင်း ပါဝင်နခွင့် စသည့် တို့ ကဇာနည် ပုံစံကဏ္ဍတမ်းဖွဲ့စုသည့်
ဟု မဆိုရဲခွင့်ဖွဲ့စုပါသည်။။

ဤစာတမ်းသည် ရရှိမိခြင်းဖြင့်ပညာဖြူ ပုဂံဂိုဏ်းမင်း ဖွဲ့စုကသော သုတေ
သီဦးဖွဲ့စာ၊ ဦးဘဝံ၊ ဦးစံထူးအဇာနည်၊ ဦးလှထူးဖွဲ့၊ ဘုံပရိယာသာကဏ္ဍ
တို့ အပါအဝင် ဦးရှုဇော်၊ ဦးကျော်ဇော်သာ၊ ဒေါက်တာအေးဖြူ၊ ခိုဗွေဝါ စသူ
တို့ ၏ ရေးသား တဖွယ်ကြောင်းကို အားဖွည့်တဖွယ်သော စာတမ်း ဖွဲ့စုပါသ
ည့် ။ ဤစာတမ်းတဖွယ် အမတ်မင်း ၊ အားနည်းကြောင်း တွေ့ရိပါက အသ
ဇာနည် အတဖွယ် နှလုံးသုဇာနည်ရပ်စဲ စတုနာရပ်စဲထား၍ ကူညီပွပေးကွပါရ
န အနားအညှာပနကွားပါသည်။ ။

ခင်မုရိုးစောင့်

၂၅ ဇွန် ၂၀၁၂

ပါမောက္ခ အေးဇော်အေးခင်မုရိုး၏ အမတ်

သက်ကရာဇ် ၂၀၀၉ ခု သွဂုတ်လတုတ် လနန္ဒမိဉ် ရခိုင်သမိုင်းဆိုရာ ဆုဒေးနေးပဲရိုသဖွဉ် ရကသတ်တတစူပဏုခန္တ ဝိတိသဉ်တကွညတိုကုနုဉ် ဝိတိသဉ်မုဓကုနုးတိုကုတုဉ် ကိုလိုနီခဏှ ရခိုင်ပုညနုဉ်သကုဆိုဉ်သဓာ မုဉ်တမုးမဉ်ကို မုဉ်နုဉ်တကု ရကဖုကွညရုဉ်ဉ်ရသည။ ။ တစူဖကုကလညး "ရိုဟဉ်ဂဉ်" ဆိုသူမဉ်က ထို ဆုဒေးနေးပဲကို ဘာလုဉ်မည ညာလုဉ်မညဟု ညာသံပဓေးနကွဉ်။ လနန္ဒ တက်ကသိုဉ် အရုဉ်တိုဉ်နုဉ် အာဖရိက လုလောရဓေးကဉ်မုဉ်မုဉ် သမိုဉ်ပါမဓာန်ခဆိုသူက သူ ကမကထ လုဉ်ပဓေးခဲသဓာပဲကို သုပဉ် ဖဉ်က သိမုးလိုကုကွဓဉ် ကွညဉ်။ တညုဉ်မုဉ်မုဉ်သဓာ ထိုပါမဓာန်ခကား ကုဉ်တုဓာတို အနားသို သီပဉ်မသီတဓာပို၊ "ရိုဟဉ်ဂဉ်" ဆိုသူမဉ် သည ထိုမဉ်ပဉ် ကွဓကုဓရာကဓဉ်သလဓာ၊ ကုဉ်တုဓာကား သမိုဉ်သုတဓ သီပိပိ ဖုဓဉ်မဉ်တုဓာပုဓာ၍၊ ဖုဓဉ်မဉ်တုဓာ ရဓေးသားသည။ ၊ အမုဉ်တရား ကို ဖုံးကုဉ်လိုသူတို အတုကု ရနုသုဖုဉ်မညကိုသိ၏။ ဘီဘီစီက ဟဓာပုဓာပဲအဓိးတုဉ် ဗုဉ်ဉ်သည ဆို၍ ဗုဉ်ဉ်သည။ ။ တစူဖကုမုဉ် မဓေးသ ည။ ၊ ဆရာက ဒီပုဉ်နာကို သည လိုဘဲ ဆကုဓီးဟဓာပုဓာ၊ ဒီလိုဘဲ စာတ မုးတုဓ ရဓေးဉ်းမုဉ် လား၊ ကုဉ်တုဓ ပုဉ်ပုဓာသည။ ၊ သမိုဉ် သုတဓသီဟာ တရားသူကီးလို ကဉ်ရပါတုဉ်၊ မုဉ်နုဉ် အတိုဉ် ဘဉ်ဟာမုဉ်နုဉ်တုဉ်၊ ဘ ဉ်ဟာမုဉ်တုဉ်ဆိုတာ ဆကုပုဓာရမုဉ် ပဲဟု ဖုဉ်လိုကု၏။

လနန္ဒမိဉ် နိဉ်ငံခွားသတဉ်ဉ်နတစူခတုဉ် အလုဉ်လုဉ်နသဓာ ဒီမိုက ရဓိတိုကုပဲဉ် သုရဲကဓဉ်တစူဃဓာကုနုဉ် စကားပုဓာဖုဉ်သည။ ။ သူ က "ရိုဟဉ်ဂဉ်ဆိုတာ မရိုဘူးလို ဆရာကပုဓာတုဉ်၊ ရဓေးတုဉ်၊ ဒါပမဲ နိ ဉ်ငံတကာမဉ်နုဉ်တမုဉ် တဓာ သူတို နရော ရနကွတပဲ" ဟု ပုဓာ၏။ သူကပဉ် ဆကု၍ ဒီခဏှမုဉ် ဗဉ် "လူအခုဉ်အရဓေး ရုဉ်တဓဉ်ကကွညဉ်ဓီး

သူတို့ ကို ရသဇ္ဇရထိုကဲ့သို့ အခဏအရမ်းတုခ ပေးကွရမ္တ ပဲ" ဟု ဆိုပွန သညှ ။ ကုန္တုဓာ ပွနပုဓာလိုကသညှ ၊ "လူအခဏအရမ်း ကွညောစာတမ္းပါ အခဏတုအေးလုံးကို ကုန္တုဓာလကုခပါတယှ၊ ဒါ ပမေ့စာနာမ္၊ ထဓာကုထားမ္ဆိုတာနဲ့ ပဲ လူမိုးဌာစုမိုးဌာကို အခွားလူမိုးဌာ စုမိုးရဲ့ အမှအန့စုတုဓ၊ အခဏအရမ်းတုကိုယူပီး ပေးလိုကကွရမ္ကဓာ တရားမလားဗျိုထိုသူကား ဘာမ္ ပွန မပုဓာတုဓ။

သမိဏ္ဍးသုတဓေသညှ တရားသူကီးကဲ့သို့ ကုန္တုရသညှ ဆိုသဓာ စ ကားကို ရုဏ္ဍးရန့လိုမညှ ထဏ္ဍပါတညှ ။ သမိဏ္ဍးတုဏ္ဍ အဓဏ္ဍးပှားရသဓာ ကိ စ်စမဌ်း စှာရိုဏ်။ သမိဏ္ဍးသုတဓေသညှ ဘကုမလိုကရ၊ မတူကဲ့ပှားသဓာ အဆို၊ အယူအဆ အခဏအလကုမဌ်း န့ဏ္ဍဆိုဓသညှ သကုသခေံအ ထဓာကုအထား၊ မ္တုဓာတမ္းမ္တုဓာရမဌ်း သဓေးလုန့စဟူသမဌ် စုစေဓဓဓ လုဓ လာပီးမ္ သမာသမဓာကဌာ ဤကားမ္န့ဏ်။ ဤကားမ္တားဏ် ဟု ဆုံးဗ္ဗဓာရသညှ ။ ထိုကွဓာဓု လန့ဒန့သို့ ရဓာကုတိုဏ္ဍး ဗွိတိသဌ် စာကွညှတိုကုန့ဓု ဗွိတိသဌ်မ္ဓာကုန့းတိုကုတုဓ ရကုအနညှးဗျာမဌ် အ လုဓုရုဓုနတေဓာသညှ ။ သူတို့ တိုဏ္ဍးပွညှဏ် မ္ဓာကုန့းတိုကု ဥပဒအေရ နိဓဓဓဏ် မညှမဌ်အရဓေးကီးသဓာ လဌ်္ဓိဓုကုခဌာ မ္တုဓာတမ္းမ္တုဓာရပဓုမ ဆို အန့စု (၃၀) ကုဌာကွာလဌ်ဓု အမဌ်း ပွညှသူလုဓာနိဓုရန့ ထုဓုပွန့ရသညှ ။ တုဓပါပီး၊ ကိုလိုနီခဓဓာ မ္တုဓာတမ္းတုဓမဟုဓ။

"၁၉၇၅ ခုန့စုက ဗွိတိသဌ် ဓနသဟာယ နိဓဓဓဓဓ ဆိုဓုရာ အတုဏ္ဍးဓန့ဏ် ဖိဓုတုတစုတု၊ ထိုဖိဓုတု ကို ဗဓုဓီး လန့ဗျာသားမိဏ်။ မွန့ မာနိဓဓဓဆိဓုရာ ဗွိတိသဌ်သံအမဓာန့ဓု မွန့မာနိဓဓဓဆိဓုရာ ဘဌ်ဂလာဒုဓေဌ်ဓဓဓသံအမဓာတု အပွန့အလုန့ပေးစာန့ဓု - နသဟာယ ရဓေးရာ အတုဏ္ဍးဓန့ဏ် မ္တုဓာခဌာ လညှး ပါဏ်။ လဓာလဓာဆယှမ္တ ပဓု (၁၉၇၅ ခုန့စုဓန့ကဌ်) ဘဌ်ဂလာဒုဓေဌ် တရားမဓဓု ဓဓုရဓာကု

နထေဝိဋ္ဌသူ ငါးသိန်းခန့်ရှိသည့် မှာ သခေပြသည့် ဟု ဘဏ်ဂလာဒုံခေပြသံ အမထုက ဝန့်ခံထား၏ " နှုတ်တရာ စကားတစ်စုလုံးဟု ဆိုရိုးစကားရိုး၏ ၊ စာတစ်ကွဏ္ဍမကပါ။ အပွန့်အလှူနုပေးစာ နှုတ်စာတစ်စုပစ္စသည့် ။ အထူးအာဏာကုန် လှဲအပူခံရသော သံအမထုနှုစဉ်းက လကမ္မာပျာမင်း ထိုးထားကွ၏ ၊ "အာဇာ - ရိုဟဏ်ဂြို ဆိုတာ ဒါပါပဲ။ သခေပြ၏ " ဆိုသောစကား ကျွန်ုပ်တို့ရောထဲမှာ ပဲ့တင်ထပ်သွားပါသည် ။ ကွကုသီး မှေးညှင်းပင် ထမိတု၏။

ရခိုင်မိုးစာအုပ်စုမှ စာတမ်းတစ်စုတစ်ထုတ်ဝေလိုသည့် ၊ အမှာစာရေးပါဟု ကိုခိုင်ထူးက စာမူပို့လာသည် ၊ ဆရာ ခိုင်မိုးစာအုပ် ရေးသည့် စာတမ်းအတိုက ကျွန်ုပ်တို့က အမှာ ရေးရသည့်ဆိုလျှင်ပင် ကျွန်ုပ်တို့မဝံ့မရဲဖွယ်ရှိ၊ ဆရာကား ကျွန်ုပ်တို့က ကြာဏ်းသားဘဝကပင် ရခိုင်စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ သမိုင်းစသည့် တို့ ကို သုတသေသနလုပ်လာခဲ့သူဖွဲ့သည့် ။ ကျွန်ုပ်တို့ နားမလည်တာရရှိလျှင် ဆရာကိုပဲမေးခဲ့ရသည် ။ ဝါစဉ်အရ ကျွန်ုပ်တို့မရေးသဖူးပါ။ ကျွန်ုပ်တို့ ရခိုင်လူမျိုးမင်း ပွဲလေရေဝိသော "ဘဒကာသီး" (သဏ္ဌိဘဏ္ဍာသီး) လေ့ကို ထူထောင်သည့် နှုတ်တုတုစာမည်၊ သို့ရာတွင် ဆရာကိုယူတိုက် ကျွန်ုပ်တို့ကို ရေးပေးစေ လိုသောဆန်အရိသည့် ဟု သိရသဖြင့် အားနာနာနှုတ်ပင် ရေးရပါသည် ။

ဆရာသည့် သမိုင်းကွဏ္ဍနှုတ်ရမှုကို ဆရာစုတစ်ဖွဲ့ထားသည် ။ အလှူစိတ်ဝင်စားစရာ ကဏ္ဍ၏။ "ရိုဟဏ်ဂြိုဌာနာ" နှုတ် "ရခိုင်ပွည့်နိုင်ငံရေး" ဟူသော သမိုင်းကွဏ္ဍနှုတ်ရမှုကို ဆရာစုပျဉ် ရှုလုံးဖွဲ့ထားသည် ၊ ဘိုးဘွားပိုင်း ရခိုင်မွန်အား လူယူရန်ကွီးပန်းကွပ်ကို သရုပ်ဖော်သည် ။ တစ်ဖက်မှ ရခိုင်နိုင်ငံရေးသမိုင်းကို သဏ္ဌိခန့်စာယူနိုင်အောင်ရေးသည် ။ ဖဆပလ ခေတ်တွင် "ရခိုင်ပွည့်နယ်" ရခိုင်ရေးကွီးပန်းစဉ် ခေါင်းဆောင်မင်း မညီညွတ်ကွပ်ကိုဖတ်ရေး ကိုယူရန်သူက ဝန်နှုတ်ကွပ်ကွပ်ခံရပုံမှာ ပူ၏

လှူလှူပါသည်။ သင်္ဃန်းစာယူဖွယ်လည်း ဖွဲ့စည်းသည်။ ။

ဆရာသည် မွန်မာစာအရေးအသားရေးသားသည် ။
သူ့ကိုယူသည့်မပြုပေ နှိမ့်ပြုစေ သမိုင်း သုတသေန
စာတမ်းတစုစာတစ်စုကို စာဖတ်သူမင်း လှပကုစာနားလည်အောင် ရေးနိုင်
သည့်အရည်အချင်း ဆရာမဟုတ် ရှိသည်။ ။ ဆရာကားဘာကုစုံ ထူးချွန်သော
ပညာရှင်တစ်ဦးပါပေ။ ကျွန်ုပ်တို့ အထူးတလည် မိရာဆရာပေးရန်
မလိုပါ။ တိုင်းပွဲနှုတ်လူမျိုးကြံ့ခိုင်သော ဆရာစိတရာတော်၊
အမေ့တရားကိုပုဂ္ဂိုလ်စု စလေ့သော ဆရာစတုရန်းကို စာဖတ်သူတိုင်း
နားလည်ကွဲပြားသော။ ဆရာအား တစ်ခုတည်း ပန်ကွားလိုပါသည်။ ။
ကျွန်ုပ်တို့ စာစာက တစ်ပွဲသလို အထက်ကအထား
မဟုတ်တမ်းမဟုတ်ရာမင်း တိုးသထက်တိုး၍ လာပါပို့၊ ဆရာအား ကြေးငွေဆ
ပူသောအားဖြင့် ဆရာငွေသစ်လမ်းကို ကျွန်ုပ်တို့ ဆရာလုပ်ကိုင်ပါမ
ည့်ဟူ၍ ။

ပါမောက္ခ အောင်တင်အောင်ချမ်း

KANDA UNIVERSITY

JAPAN

(ခန့်ား တက္ကသိုလ်၊ ဂျပန်နဂို)

ဇွန် ၆၊ ၂၀၁၀

(မဟုတ်ပြန်။ ဤအမေ့ စာသည် အခန်း (၁၁) နှင့် အခန်း (၁၅) ကို
၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော အမေ့ စာဖွဲ့ပါသည်။ ။ စာမူအားလုံး

ကို ဒေါက်တာအေးခမြူး မေတ္တာရူနိဒ်ခွဲ၍ တခွားအခန်းအားလုံးအတုက အ
မ္ဘာ စာကို မဖွဲ့ပွဲနိဒ်လိုကပါ။ ထိုကွေဇာ အခန်း (၁၁) နှင့် (၁၅) မှ လဲ
၍ ကန့်အခန်းမင်း တုဇာ မှားယုဇးတိမူးလဲြဇာမှမင်း ပါရိပါက ဒေါက်
တာအေးခမြူးနဲ့ မသကဆိဒ်ပါ။ ထုထုဝသေ၏ အပူစသ ဖူစပါသညှ ။
ရေးသားပူစသူ ဆရာခိဒ်မိုးြဇာမ္ဘာ လညှး မြှာစိကုယသားသဖူစ စာမူ
ကို အသအေခြ ပွန့လညှစိစမ္မ မပွနိဒ်တုစပါ။ ယဇးကွေဇာ
မှားယုဇးခြ တစုစံတစုရာရိန၍ ဝဇနပူစတုဒ်လိုလဲြဇာ ထုထုဝသေ
ကန့်ထုဇာခိဒ်ထူးကိုသာ အပူစပုံခြာမ္ဘာပါကွေဇး။)

ကဉ္စေးဇူးတင်ခြင်း

ဤစာတမူးဖူစမ္မဇာကွေဇာတု တိုကတုနူးပိုး ကုနကဉ်ရိထု ကူညီသူ ဂ
ပနုဇာကွေ ခိဒ်ထူးနဲ့ ရေးဇးရဇးမင်းအား ကြေးဇူးတုကွေဇး
ဦးစာပူဇာလိုသညှ ။

ဤစာတမူးရေးရာတု စာအုပူစာတမူးမင်းကူညီသဇာ ရခိဒ်ရာဇဝဇန
စာပသေတသီ အသြဇာစက်ကိန်ဒါ ရခိဒ်ရေးရာ အဋ္ဌဂလိပူဘာသာ
စာအုပူစာတမူးမင်းကို အဆဇသဇာ မိတ်တူကူးပေးကူညီသဇာ ရခိဒ်သမိဇး
ပါရူ ဒေါက်တာဂြာစိလိုကဒါ (Leider , Jaceque , PDr .)၊ မူဂြာစု
သဇာဇးကန့်မ္ဘာ မှာထုတမူးမင်းကို လှဲအပူခဲသူ ရသတဇာဇာအမထု ဦး
ဘစိန (ပါလီမနအတုဇးဝန၊ ကုယလုန) နဲ့ ဖဆပလ အစိုးရခေဇာ နိဒ်
ရေးမှာထုတမူးမင်း ကူညီသူ ဆရာစိုး ဦးသံခဲ (လ / ထ ပညှနယပညာ
ရေးမူး၊ စစဆေးရေး၊ ငွမူး) နဲ့ မွပုံမင်း ရေးဆဲကူညီသူ ဦးဖိုးထူးဦး

(မိန့်ယူမွစောရဌေးမူး၊ ငွ်မွး)၊ ရမ်မာဝတီ ဦးပညာစာရ၊ စာရဌေးဖူစာ
မိဏှဆုမေဌ်း ဖူစူကွသစာ သာထုနူးအဌေး၊ မစာဌတစာသား၊ နထုမွစူ
လဉ်းပွာ၊ ဖိုးမဌေး (ဘူးသီးတစာဌ၊ မစာဌဉ်းနဉ်း၊ သံကိုးမစာဌေး၊ ရိုးမလူ၊
လုလောသူတစူဦး၊ အစာဌသူရဏဌာ (ရက်ခိုဌ)၊ သူမွထု (မဟာအစာဌမွဌေး
)၊ ဦးစံရှုမေဌေး၊ ညီဗုတို အား ကဌေးဇူးတဌရဉ်းပါကွဌေး မထုတမူးတဌ
လိုပါသည။ ။

သတိမုလေဌာ၍ ကဌေးဇူးစကားမဆိုခဲရသစာ အစာဏပါ ပုဂ်ဂိုဏ်းမဌ်း
ကိုလညး ကဌေးဇူး တဌကွဌေး ယခုတတိယအကိုမုထုထုတဌ ဖူညုစူဏ
ဖူစာပွလိုဏပါသည။ ။

ဤစာတမူးရဌေးစည ရနကုနုတက်ကသိုဏ ဗဟိုစာကွညတိုဏကို မဉ်ခို
အားထားခဲရပါသည။ ။ ထိုကိစံစ အတုဏ ရနကုနုရဌာဏတိုဌေး
ဦးရီးဦးစံလုအစာဌ (ကုယုလုနု) အိမုတဌ တညးခိုခဲရပါသည။ ။ ဦးရီးသား
ကိုး ကိုထုနူးထုနူးဦးနုဌ ဇနီးဒူခါခဌသနူးစိနုတို က စတေနာထား
ကဌေးမုဌေးပူခဲကွပါသည။ ။ ကိုထုနူးထုနူးဦး စုဆဌေးထားသစာ
"မွနုမာနိဌဇ်ရဌေး၊ ၁၉၄၈ - ၅၈" သမိုဌေးကဌူး ၄ - တဲကိုလညး အသုံးပူဌု
ရဉ်းခဲပါသည။ ။ ထိုအကူအညီမဌ်း အတုဏ သူတို ဇနီးမစာဌနုအား အ
ထူးကဌေးဇူးတဌပါသည။ ။

ဤစာတမူးရဌေးရန ဘဌ်ဂလားသမိုဌေးကဌူး (The History of Bengal)
နုဌု မစာဏ (The Maghi ရခိုဌ) ကဌူးတို ကို ပဌေးပိုကူညီသူ ဦးဗစေမိ
ဉာဏအားလညးကဌေး၊ သုတသီမိုရုယေဂေါ (IIoshe Yegar) စာ
တမူး (The Muslims of Buma) ကို ရာဌပပဌေးပိုသူ မဌြစိအထူးကုသ
မားထုဌကိုး ဒါဌဏတာ မိုးဏဌာ အားလညးကဌေး
ကဌေးဇူးအထူးတဌကွဌေး မထုတမူးတဌပါသည။ ။

ဤစာတမ်းကို တတိယအကြိမ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရန်အတွက် ကုန်ပုံပြာ
စာမူကို စစ်ဆေးရာတွင် ခိုင်ခံ့ထူးနုအတူ ဖျာရုပ်ပေးသူ ဦးအောင်ဘဝ
(ARG၊ မောင်တင်မိန့်ပျာ အတုအမူမရှိ) အား အထူး ကြေးတစ်ကွပ်
ပေး မှတ်တမ်းတင်ပါသည်။ ။

ခင်မင်္ဂလာ

၅ ဇွန်၊ ၂၀၁၇

ထုတ်ဝေသည့် အမည် စာ

ရခိုင်လူမျိုးအား အတုအမူ ရခိုင်နိုင်ငံရေးသမိုင်းကိုသိရှိရန် စာအုပ်စာတ
မ်း အလှူရှာပါးသည်။ ။ ယခုအခါ၌ စာအုပ်အနုပညာ
လမ်းအုပ်စုသစ်တစ်ခုသည် ။ ၎င်းတို့ မှာ ဘုံပေါ်လာလာကြ၏
"တစ်လှည့်လေးခရီးဝှမ်း" အတွဲ (၁) နှင့် (၂)၊ ဦးဘဝံရေးသားသော
"ရခိုင်တိုင်းရေးသားမည့် နှစ် မွန်မာနိုင်ငံ လှည့်လည်ရေးကွင်းပေးမည့်သမိုင်း"
၊ မွတ်တော်အောင်၏ "ကိုလိုနီဘဝ ရှေးဦးရခိုင်" တို့ ဖြစ်သည်။ ။
ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ရခိုင်နိုင်ငံရေးသမိုင်းကို သိရှိနိုင်ရန် မဂ်ဂ
ရေးမင်း ၊ စာတော်မင်း တို့ တစ်ဦးစီ နှစ်ဦးစီရေးသားသော

ဆဇာဏ်းပါးအချို့ကြိုသာ အားထားခဲ့ရသည့် ။ ဦးမွတ်နန်းအဇာဏ် ရေးသားသော ဆဇာဏ်းပါးမင်း သည့် ကျနု်တို့က အားအထားရဆုံးဖွဲ့ခဲ့သည့် ။

ယဇ္ဇကဇာဏ် ကျနု်တို့က ပြန်နိုင်ငံကိုရောက်ရှိပြီး ငှက်ကွေးပံ့ပိုးနိုင်သော အခွင့်အနေတို့ "ရခိုင်နိုင်ငံရေးသမိုင်း" ကို စာအုပ် တစ်အုပ်အဖြစ် ပထမပေါ်ရန် ပန်ကွားလို၍ ဆရာဦးမွတ်နန်းအဇာဏ်ကို ဆရာသုယုလိုက်သည့် ။ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင် ထိုတစ်နေ့မှာ ပဏ္ဍိတဦးမွတ်နန်းအဇာဏ်သည် ရန်ကုန်မြို့ရှိ ရခိုင်ခေတ်မီ၌ အမျိုးသားရေးလှုပ်ရှားမှုများကို လုပ်ကိုင်နေစေ၍ ကုယာလှန့်သွားကဇာဏ် သိလိုက်ရသည့် ။ ဦးမွတ်နန်းအဇာဏ်အနေဖြင့် သူ့သမိုင်းကိုသူ ရေးသားသွားသည့် မှာ ဂုဏ်ယူဖွယ်ပင်ဖြစ်သလည်း "ရခိုင်နိုင်ငံရေးသမိုင်း" ကို မရေးသားနိုင်ခဲ့သည့်အတိုင်း ရခိုင်လူမျိုးမင်း အဖို့ မဟာရ ဆုံးရှုံးမှုကြီးတစ်ခု ဖြစ်သည့် ဟု ယူကွဲးမရ ခံစားခဲ့ရသည့် ။

ထိုခံစားမှုကို မိမိ၏ ဆရာရင်းဖြစ်သော ဆရာခိုင်မိုးစာဏ်အား ဖုန်းဟစ်ဆက်သွား ဆရာ အနေဖြင့် "ရခိုင်နိုင်ငံရေးသမိုင်း" ပထမပေါ်ရန် ကိုယူပေးရန် အတောင်းပန်ခံလိုက်ရ ဆရာက ဝမ်းမကွက်ဝမ်းသာ လက်ခံခဲ့သည့် ။ သူ မကုယာလှန့်သေးသလည်း မလုပ်မကိုင်နိုင်သည့်အရှုယုသို့ မရောက်မီ ပွားကွက်အဇာဏ်လုပ်ပေးမည်ဟု ကတိပေးသည့် ။

နတ္ထပေါ်များမင်း စာ ဆရာခိုင်မိုးစာဏ် ပထမသောအကြိမ်အတိုင်း ဦးမွတ်နန်းအဇာဏ်ကိုသာ ကျနု်တို့က တစ်နေ့ခွဲသည့် ။ အဘယျကဇာဏ် ဆိုသော ဆရာခိုင်မိုးစာဏ်သည် စာပေနက္ခတ်ရာဇဝင် သမိုင်းဘက်၌ သာ အားသန့်ခွင့်ကဇာဏ် ဦးမွတ်နန်းအဇာဏ်၏ ရေးသားမှုကို လိုက်မီနိုင်မည် ဟု မထင်ခဲ့၍ ဖြစ်သည့် ။

သို့သော် ဆရာခိုင်မိုးစာဏ် ပထမပေါ်စီး၍ ကျနု်တို့က လက်ထဲသို့ စာမူရော

ကုရိုလာသဓာအခါ ကုန္တရာ၏ အထွေအပွား လုံးဝ လှဲမကွာနသောညှာ ကိုတူရသောညှာ ။ အသကုအရူပာနုဋ္ဌမလိုကုအာဓာ အပဋ္ဌပနူးခံပိုးပူစုထား ခွေးကွာဓာ ဆရာကိုသနား၍ မကြာရညှာပဋ္ဌကမြီသညှာ ။

ဆရာခိုဋ္ဌမိုးစုဓာသညှာ ဆဓာဋ္ဌးပါးတိုကလေးမင်း ရေးပိုး စာအုပ္ပတစု အုပ္ပအဖွစု စုစညှာ လိမ္မမညှာဟု ကုန္တရာ၏ ထဋ္ဌမဋ္ဌခွေးမာ လညှာ လှဲမကွာနသောညှာ ။ ဆရာသညှာ အထူး အပဋ္ဌပနူးခံကာ အလုနုတိကမြီဋ္ဌမာ ဓာဋ္ဌဋ္ဌ စာတမူးကီး တစုစဓာဋ္ဌအဖွစု ရေးသားထားသညှာ ကို စာဖျာပရိသ ဝုမင်း လညှာ တွေဋ္ဌဋ္ဌပလိမ္မမညှာ။ ထိုကွာဓာ ဤစာတမူးကီးသညှာ ရခိုဋ္ဌအမိုးဋ္ဌားမင်း အတုကုသာမကကို သိရိုလိုသူ လူမိုးဋ္ဌားမင်း အတုကုလညှာ အထူး အကိုးရိုမညှာဟု ယုံကွညှာပါသညှာ ။ ဆရာခိုဋ္ဌမိုး စဓာဋ္ဌ ယခဋ္ဌက ရေးသားခဲ့သမကြံသဓာ စာအုပ္ပ၊ စာတမူး၊ ဆဓာဋ္ဌးပါးမင်းမာ လညှာ ရခိုဋ္ဌအမိုးဋ္ဌားမင်း အတုကုသာမက မွနုမာတိုဋ္ဌးရဋ္ဌးသားမင်း အတုကုပါ အလုနုအကိုးဋ္ဌာခဲ့သညှာ ။ အထူးသဖွဋ္ဌ ရခိုဋ္ဌပဋ္ဌနုဋ္ဌ ရခိုဋ္ဌလူမိုးမင်း အတုကု ခဋ္ဌာကုထဲကို ကဋ္ဌာဆဲဆဲ အနိတ ရာပုမင်းမာ ကယုတဋ္ဌနိဋ္ဌခဲ့သညှာ ။

၁၉၉၀ - ခု နုဋ္ဌ ရှေးကဓာကုပဲတုဋ္ဌ စစတကဓာဋ္ဌးအနုယု ဘဋ္ဌ်ဂါလီမု ဝုစလဋ္ဌမင်းအား "ရိုဟဋ္ဌဂဋ္ဌ" အမညှာဖွဋ္ဌ ရှေးကဓာကုပဲ မဝဋ္ဌနိဋ္ဌစရေနု ဆရာက စာတမူးမင်း ပူစုရေးသား၍ လုံးပမူးနိဋ္ဌခဲ့သညှာ ။ သမိဋ္ဌးပါမဓာ ကံခ ဒဓိကုတာသနူးထူး၏ ရခိုဋ္ဌသမိဋ္ဌးအပူဓါမာ မာဋ္ဌးယုဋ္ဌးရေးသားခါ ကုကို ဆရာ ခိုဋ္ဌမိုးစုဓာဋ္ဌက ဦးဆဓာဋ္ဌ၍ တခွား ရခိုဋ္ဌမိုးခဋ္ဌာ စာရေးဆရာ တခိုဋ္ဌို ၏ ဝဓနုထဓာကုပူ ရေးသားမာကွာဓာ နဓာကုဆုံးတုဋ္ဌ ပါမဓာ ကံခ ဒဓိကုတာသနူးထူးက ပညာရဋ္ဌကီးပိသဓာဋ္ဌဋ္ဌ သူအမာကိုသူ ဝ နုခံခဋ္ဌာပေးခဲ့သညှာ ။ ထိုဝနုခံခဋ္ဌာကိုသာ ကုန္တရာ၏ မရခဲပါလဋ္ဌဋ္ဌ ယ ခုအခါဋ္ဌတုဋ္ဌ "ရိုဟဋ္ဌဂဋ္ဌလူမိုး" ဟု လိမ္မလညှာနိဋ္ဌရနုအတုကု စစတကဓာဋ္ဌး

အနုပညာ ဘဏ်ဂါလီမှတစ်ဆင့်လည်း အဖို့ အထောက်အထားကွီးတစ်ခုရရှိသွားပွီး ရခိုင်နယ်မှ မွန်မာတိုင်းရင်းသားများ မလေးသာ မလှနုသာ ခံပေးနေကွေ့ရမည့်ဖွယ်ပါသည်။ ။ စစ်တကမ္ဘာအနှံ့ ဘဏ်ဂါလီမှတစ်ဆင့်လည်းက နိုင်ငံရပ်ရွားတစ်ခု သမိုင်းလိမ္မော်များ ဖန်တီး၍ ဝါဒဖွဲ့လာသောအခါတစ်ခုလည်း ဆရာသည် အချိန်မီဖွဲ့ထုတ်ဖော်နိုင်ခဲ့သည်။ ။ သို့ရာတွင် ဆရာခိုင်းခြင်းမရှိသည့် မထင်မရှင် အနုအေးထားမိုးဖွဲ့ အမျိုးသားအကျိုးပြုမှုကို လူမှုကိုလိုသည်အတိုင်း မိမိ၏ အမည်ကိုမထုတ်ဖော်ခဲ့။ ယခုလည်း "ဆရာ၏ ရေတုန်းစကား" ဖွဲ့ဟုမူကားမူတို့ကို မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချခြင်းသားထားသည့် ကို ဖေရာရုံကွေ့ရပါလိမ္မော်မည်။ အမူမူဆရာနှိမ့်ချခြင်းသားထားသကဲ့သို့ ဤစာတမ်းသည် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ စာတမ်းကွီးတစ်ခုမဟုတ်ဟု ဆိုပါလင့်တော်မူလည်း ရခိုင်အမျိုးသားများ အတိုက်အခံမက ရခိုင်နိုင်ငံရေးသမိုင်းကို သိရှိလိုသူတိုင်းအတိုက် မရရှိမဖွဲ့ လိုအပ်ခြင်းကွီးကို ဖွဲ့ဆည်းပေးသည့် ခိုမာသောစာတမ်းကွီးတစ်ခုမဟုတ် ဖွဲ့သည် ဟု ကျွန်ုပ်တို့အဖွဲ့အစည်းအဝှမ်း ယုံကြည်ပါသည်။ ။

"ပွည့်စုံသော ရခိုင်နိုင်ငံရေးသမိုင်း" စာအုပ်တစ်အုပ်ရေးဖို့ခိုင်ရန်အတိုက်အခံမက ဆရာပွင့်ကွား ထားသကဲ့သို့ ရခိုင်ပညာရှင်များ ဝိုင်းဝန်းရေးသားကွေ့ လိုအပ်ပါသည်။ ပွည့်တုန်းပွည့်ပေ ပညာရှင်ကွီးများ ၊ မိုးခြံပုဂံဂိုဏ်းကွီးများ ၊ ဝါရပ်နိုင်ငံရေးသမားကွီးများ သာမက အထူးသဖြင့် ပွည့်ပရောပရော ပညာရှင်ကွီးများမှာ ပွည့်တုန်းနယ် နိုင်ငံတကာ နှုတ်ခတ်လုံးကို လက်လှမ်းမီ ကွေ့ကွေ့ မိုးဆရာသစ်များ အတိုက်အခံမက ဆရာတစ်အုပ်ရေး အထူးလိုအပ်ပါသည်။ ။

ဆရာပွင့်ကွားသည် မှာ ယခုထိ အခန်း (၁၅) ခန်းရှိပါသည်။ ။ ၎င်းတို့ အနုပညာ ယခု မွန်မာနိုင်ငံတစ်ခု ဖွဲ့ထုတ်နိုင်သော အခွင့်အနေ (၂၀၁၀

ခုနုစု အခွအနေ) ၌ ရခိုင်အမျိုးသားမင်း အတုကုသမက မွန်မာနိုင်ငံ တိုင်းရင်းသား အားလုံးအတုကု အရင်းတကီး သိရိုထားရန် လိုအပ်နေ သော အခန်းနုစုခန်းကို ခြေခြေထုထုဝေရန် ဆရာ၏ ဆန်အရ ကျန် တာတို "ရခိုင်မျိုးစောဇ္ဇာအုပုစု"မ္ ဝိစညလိကရခွေးဖွစသည။ ။ အခွားအ ခန်းမင်းကိုကား သဗ္ဗတုစာသောအခါ၌တု ထုထုဝေသွားပါမည။ ရခိုင်မျိုး စော ဇ္ဇာ အု ပု စု မ္ ဝိ အမျိုးသားတိုးတကုရင်းအတုကု ဘကုပခြင်းစုံနည်းလမ်းဖွ လုပုကိုစုနေရာ ငွေကွေးအကပြုအတည်း လည်း ရှိပါသည။ ။ ရခိုင်မျိုးစောဇ္ဇာအုပုစုမ္ ဤမပြုအထိ နှစ်လသောဌေးပခြင်းမင်း စာ အကုနုကခြ်၌ လုပုကိုစုဆောဌရကုမ္ နှစ် နိဌခွေးမ္ အဖွဝဌမင်း သည လစည ကွေးတစုလလြု နှစ်လသတစုရာ နုနု ထညဝဌနကွေးကွေးဖွစပါသည။ ။ ရခိုင်မျိုးစောဇ္ဇာ အုပုစုတု ပူး ပခြင်းပါဝဌသူ မင်း ပွားလာလြု ဆရာရင်းသားထားသော တခွားအခန်းမင်းကို အမွန်ဆုံးထုထုဝေနိုင်ရုံသာမက တခွား အမျိုးသား ရင်း လုပုခန်းမင်းကိုလည်း မွန်မွန်ဆန်ဆန်လုပုနိုင်ကာ ရခိုင်မင်းအား မြီးမြှောက်သွားစေမည အန်တရာယုမ္ ကာကုပုနိုင်ပါမည။

ခိုဌထူး
ယာယီတာဝန်ခံ

ရခိုင်မူဝိုင်းစောင့်အပ်စု
ARAKAN RAKKHITA GROUP
(ဂျုပန်နဂိုဌံ)

အမတ် စာမချောင်း နှင့် ပစ်သစ်၍ ရှင်းလင်းချက်

ရှေ့ကဗျာပစ္စည်းသစ် စာမပြန်တမ်း တွင် စာဖတ်သူဖတ်ခွင့်ရသော အမတ် စာအားလုံးမှာ ၂၀၁၀ ခုနှစ်က ထုတ်ဝေခဲ့သည့် "ပါလီမန် ဒီမိုကရေစီခေတ် ရခိုင်ပွည့်နှံငှာရေးနည်း မပြောမတော့ခေတ် ဘူးသီးတောဖုတ်မတော့အခွင့်အနေ" စာအုပ်တွင် ဖွဲ့စည်းပါသည်။

၎င်းအမတ် စာမပြန်တမ်းကို ဤစာအုပ်တွင် ပွန်လည်ထည့်သွင်းထားစွမ်းဖွဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့ ထည့်သွင်းထားရခြင်း အကြောင်းရင်းမှာ "ပါလီမန် ဒီမိုကရေစီခေတ် ရခိုင်ပွည့်နှံငှာရေး" စာအုပ်တွင် တစ်ပုဒ်လုံးကသာ အခန်းနှစ်ခုခန့် (အခန်း - ၁၁ နှင့် အခန်း - ၁၅) တို့ သည် ဤစာအုပ်တွင် ပါရှိသော အခန်း (၁၇) ခန့်အနက်မှ နှစ်ခုခန့်ကို အရေးပါပုံ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဤစာအုပ်တွင် အခန်း ၁၇ ခန်းလုံးဖွင့် ထုတ်ဝေရာ၌ အရပ်အမတ် စာမပြန်တမ်း ပွန်လည် အသုံးပြုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စာဖတ်သူမင်း နားလည်မှု လွှဲမောင်းစနစ်ဆိုင်ရာကွဲပြား ရှင်းလင်းပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယခုထုတ်ဝေခြင်းအတွက် အထူးတစ်ပုဒ်လုံးကသာ မှာ နှစ်လက ဖွဲ့စည်းခဲ့သော ရခိုင်ပဋိပက်ခေတ် မွန်မာနိုင်ငံ အနောက်ဘက်တံခါးအား မွန်မာတိုင်းရေးသားအားလုံးက အာရုံစိုက်ကာကွယ်လိုအပ်နေကြောင်းကို သုခလမ်းဆုံး၍ ညှိနှိုင်းပေးပါမည်။

အင်္ဂလိပ်စာလုံးမင်း ဖွင့် နှစ်ပတ်လည်မင်း စာကပင် ကျန်ရှိတော့ လမ်း

ညှဉ်နာထောင့်ကုသလောသိဒ္ဓါက အိပ္ပမောကန္တခွဲသုမ္ပဒါမဂ္ဂ လည်း
ယခုအခါကြာကုသလောသိဒ္ဓါက အိပ္ပမောမဂ္ဂ လန့်နိုးလာကွပ်ကဲယုံကွည့်ပါသည်။

ကုသလောသိဒ္ဓါက အိပ္ပမောကန္တခွဲသုမ္ပဒါမဂ္ဂ ?

နယမ္ပဒေသိဒ္ဓါကုသလောသိဒ္ဓါမဂ္ဂ သညာ စတုမဂ္ဂနာ (၈) ခုဖွင့်၍
ကျွန်ုပ်တို့ကုသလောသိဒ္ဓါမဂ္ဂ။

(၁) သမိတ္တလိမ္မိမဂ္ဂ ဖွင့် ဝါဒဖွင့်ခါးစတုမဂ္ဂနာ။

(၂) မိတ္တိယာလကုသလောသိဒ္ဓါမဂ္ဂ သတုမဂ္ဂနာ ဖွင့်ခါးစတုမဂ္ဂနာ။

(၃) စတုမဂ္ဂ ထုထုသကဲ့သို့ လူမောကုသလောသိဒ္ဓါမဂ္ဂ မှေးထုထုခွဲဖွင့် လူဦး
ရေအသာစီးရမဂ္ဂ စတုမဂ္ဂနာ။

(၄) မွန်မာတိုင်းရင်းသားမဂ္ဂ ၏ စီးပွားရေးအားလုံးကို သူတို့ ထိန်းချုပ်
ထားရေး စတုမဂ္ဂနာ။

(၅) တိုင်းရင်းသားမဂ္ဂ နှင့် သုခနာရေစတုမဂ္ဂနာ (ဤနည်းလ
မ်းကို ရခိုင်တိုင်း လူပုဂ္ဂိုလ် မရသောလည်း မွန်ပညာတဝှမ်း
တခွားပညာနယမ္ပဒေသိဒ္ဓါမဂ္ဂ တိုင်းမဂ္ဂ တိုင်း အာဇာနည်အာဇာနည်ဖွင့် လူပုဂ္ဂိုလ်အာဇာနည်
သည်။) (ယကုသလောသိဒ္ဓါမဂ္ဂ ခွဲကုသလောသိဒ္ဓါမဂ္ဂ လူပုဂ္ဂိုလ်စတုမဂ္ဂ ဖွ
င့် ရခိုင်ပညာသုမဂ္ဂ မိမိတို့ နေရာကို စတုမဂ္ဂသားစတုမဂ္ဂ
ဦးတည်လူပုဂ္ဂိုလ်သည် "ခွဲစတုမဂ္ဂ" စတုမဂ္ဂနာ။)

(၆) အကုသလောသိဒ္ဓါမဂ္ဂ ဖခင်ကဲ့သို့သိဒ္ဓါမဂ္ဂ ဖွင့် လကုသလောသိဒ္ဓါမဂ္ဂ
တိုက်ကုသလောသိဒ္ဓါမဂ္ဂ စတုမဂ္ဂနာ။

(၈) လူဦးရေပေါက်ကွဲနေသော ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံမှ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်

သစ္စာမပြုကို မွန်မာနိုင်ငံတော်သို့ နည်းလမ်းမရှိသုံးလက်
ဝင်ရောက်စေရေးအတွက် လူဦးရေအသစ်ရရှိစေမှု စစ်မပြုနာ။

ဤစစ်မပြုနာ (၈) ခုလုံးအား ကာကွယ်တားဆီးမှုအတွက် နံ
ပါရာ (၁) အရေးအကြီးဆုံးမှာ သမိုင်းမရှိမှုကို သိနမို့
လိုအပ်သောအချိန်သည် ။ အဖွဲ့အစည်းကိုသိနမေ့ ရန်သူ၏
လိမ်လည်မှုများကို ရှောင်လွှဲနိုင်မည်။ ရန်သူ၏ အလေ့အထကို သိမိ
လာကုန်မည်။ ရန်သူ၏ ဦးတည်ချက်ကို နားလည်လာကုန်မည်။ ထိုအပွင့်
အိမ်ကွယ်ခြင်း ခုနစ်နှစ်ကဲ့သို့ ပွင့်ပရန် မှုခေးကီးမပြု အလှူပူတကူ ဝင်
ရောက်ဖမ်းဆီး စားသောက်ခံလာရသော အခွင့်အလမ်းကိုလည်း ဤစာ
အပူမှ သိနမေ့စာယူနိုင်သည် ။ ယင်းသို့ အရေးအကြီးဆုံးသော
လိုအပ်ချက်ကို ဤစာအပူကီးတို့ ပွင့်ပွင့်စုံစုံ ဖြစ်ပွားသည် ။

ဤစာအပူကီးကို ဖတ်သူ ဆရာခိုင်းခြင်းသည် ၂၀၀၃ ခုနှစ်မှ စ၍
စတင်ပွင့်လာခဲ့ရာ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတစ်လ အစိုးရသတ်ခဲ့သည် ။ ဤ
စာအပူအဆုံးသတ်သကဲ့သို့ ဆရာကီး၏ စာပေစုစုစုမှ သည် လည်း အ
ဆုံးသတ်သွားခဲ့ဖူး။ အကောင်းမှာ ဤစာတမ်းကို မလေးတလင်း လှ
ပူစုမီးနှု ဖယ်တေးတိုင်းတို့ ဖွင့် ပွင့်ခဲ့ရသောကွာခြား မပြုစီအာရုံကွာ
ထိခိုက်ကာ စက်ခန့်ကွာခြား အလင်းမရ နိဗ္ဗာန်တော် ဖွင့်သည် ။

ရခိုင်နှင့် မွန်မာတိုင်းရင်းသားများ အဖွဲ့အစည်းများ ရန်သူအတွက် အလ
င်းတန်းများ ပေးနေခဲ့သော ဆရာခိုင်းခြင်းသည် မိမိကိုယ်တိုင်
အမည်တင်ခြင်းကိုယ်တိုင် ကိုယ်တိုင်အုပ်ချုပ်ရေး၍ ပေးစမ်းခဲ့သော ဤ
အလင်းတန်းဖွင့် ရန်သူအား ထိုးဖောက်ကွယ်ပွင့်ကာ မြို့ပြတော်မူအန်တ
ရာယူမှ ဝိုင်းဝန်းပူးပေါင်း ကာကွယ်နိုင်သည် အသံကိုကွားရလျှင်
အမည်တင်ထဲတို့ ဆရာ ပွင့်ရယူနိုင်မည်အပွင့် မွန်မာပွင့်တဝှမ်း ရိုးရာဂီ

တသံမဉ်း လှူဖူးမိုးနမေညှဉ်ဖူပါကွဇာဏ်း။

ခဝိထူး

ယာယတိာဝန်ခံ

ရခဝိမချိုးစောင့်အဝ်စု(ARG)

ဌာနခချုပ်၊ ဂျပန်နဂိုငံတိုချမှီဝဲ

၇၊ ၁၊ ၂၀၁၃

နဂိုးဆောစာ

ယခပျာဝ ခန့် မြန်မာနဂိုငံအခြေအနေတင့်

ရခဝိမချား သာမက မြန်မာတိုင်းရင်းသားအား
လုံး

ဤစာအုပ်က ဖိတ်မတ်ထားသင့်သည့် ။

တနီကြစ်ဖကြီးက

တခြေလုံးက ဗနီလင်မင်းမနုေသော
လက်ရရှိမြန်မာနဂိုငံအခြေအနေတင့်

ဤစာအုပ်က မည်သို့အသုံးတည့်မည်နည်း - ဟုစာဖတ်သ
စဉ်းစားနလေ့ပြန်

ကုသိုလ်စရိတ်ပေးခြင်းလည်း မဟုတ် - -

ကုသိုလ်စရိတ်ပေးခြင်းမဟုတ် အဖွဲ့အစည်းမဟုတ်

တစ်ကုသိုလ်စရိတ်ပေးခြင်းအတိုင်းပင်

ကုသိုလ် တစ်ခုလုံးလုံး မဟုတ်ပဲကုသိုလ်စရိတ်ပေးခြင်း

ပင်ပမဟုတ်ဘဲအဖွဲ့အစည်းအတိုင်းအားဖြင့် အကျိုးရှိစေရန်

ဤစာအုပ်တွင် သမိုင်းနှင့်အညီ ဖော်ပြထားသည်။ ။

ထိုသို့မင်းကုသိုလ်စရိတ်ပေးခြင်းလေးလောကုသိုလ်

အဖွဲ့အစည်း

ခွဲခြားခြင်း

မင်းကုသိုလ်စရိတ်ပေးခြင်း

အဖွဲ့အစည်းသုံးသပ်ခြင်း

တစ်ဆင့်လေးလောကုသိုလ်စရိတ်ပေးခြင်း ။

ရခိုင်မဟုတ်ဘဲအုပ်စု

Arakan Rakkhita Group (ARG)

မင်းကုသိုလ်စရိတ်ပေးခြင်း ။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် အဖွဲ့ (၁၁) နှစ် အဖွဲ့ (၁၅) ကို

ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ နှစ်ချုပ်ချုပ်ချုပ် ။

စာတမ်းဖော်ပြရန် လမ်းညွှန်

စာတမ်း၌ စာပိုဒ်တိုင်း၏ ရှေ့တွဲ ဂဏန်းမပြဲ ရေးထိုးပါရန်ပေါ်သည့်
။ ဥပမာ - (၁၁၁၁) (၁၁၁၅) (၁၁၂၃) (၁၅၁၃) စသည့် ဖွဲ့
ပါရန်ပေါ်သည့် ။ ရှေ့တွဲ (၁၁) သည့် အခန်း (၁၁) ကို
ရည်ညွှန်းပါသည့် ။ အလယ်တွဲ ဂဏန်းမပြဲ အကွာတွဲခွဲများ
အပူစုတစ်စု၏ အမူထုစု ဖွဲ့ပါသည့် ။ နာကျဆုံးဂဏန်းမပြဲ အကွာ
တွဲခွဲများ တစ်စုခွဲ၏ အမူထုစု မပြဲ ဖွဲ့ပါသည့် ။

ဤစာတမ်းကို ဝေဖန်ထောင့်ပြုလိုသူမပြဲ သည့် ၎င်းတို့၊
ကိုးကားလိုသူမပြဲ သည့် ၎င်းတို့၊ အလှူတကူ ရည်ညွှန်းနိုင်စေရန် ဆ
ရာခိုဒ်မီးစာဖွဲ့က ထည့်သွင်းထားခွင့်ဖွဲ့ပါသည့် ။ သာမန်ဖတ်လိုသူမပြဲ
အနုပညာ ၎င်းတို့ဂဏန်းမပြဲကို ခြုံငုံဖတ်ရန်လိုအပ်ပါသည့် ။

ရခိုင်မူပိုင်စင်္ကာအုပ်စု

ARAKAN RAKKHITA GROUP

ပထမ၊ ဒုတိယ အကြိမ် ထုတ်ဝေခဲ့သည့်

တတိယအကြိမ်ထုတ်ဝေခြင်းအတွက် အမူစာ စာ

ယခုနေ့စွဲကိုမှတ်လုံးကို ပြန်နိုင်မူ ထုတ်ဝေဖွဲ့ခွင့်ရှိပါသည့် ။ နိဒါန်း

တၢ်ဖု ပံနဲပုၤစရိၣ်ကွၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်၊ သယုယုပိၤဆၢဇၢ်စရိၣ်ကွၢ် အကုၤအကၢၤမၤမၤ
တိုၢ် ကွၢ်မ့ၢ် အပုၤရၢအမၤမၤ အပွား ပံနဲပုၤနီၣ်မ့ၢ်။

ဤစာအုပုၤကို စိၣ်တၢ်တၢ်စး ဖၣ်ရၢၤသူက အလုၤန့ၣ်မၤ
ပွားန့ၣ်မ့ၢ်ကွၢ်မ့ၢ် မူရၢၤစာအုပုၤကို မရၢၤနီၣ်မ့ၢ် မိၣ်တၢ်ကုၤန့ၣ်သ့ အမၤမၤ
အပွား တုၤမ့ၢ်န့ၣ်ရၢသညၢ က တစုၤန့ၣ်တၢ်န့ၣ်အမၤမၤ စိၣ်တၢ်မကၢၤမ့ၢ် ဖုၤ
န့ၣ်ရၢ သညၢ ။ စာအုပုၤလိုၤခၢၣ်သ့မၤမၤ တၢ်မၤဆိၣ်ခွၢ်ကိုလညး ကွံၣ်န့ၣ်
ၤတၢ်တၢ်ယအကိၤမ့ၢ် ထပုၤမံ ပံနဲပုၤရၢၤ ဆဲးဖၣ်တၢ်လုၤရၢသညၢ ။

ရၢၢ်မ့ၢ်မၤစၢၤအဖဲ (ARG) သညၢ ၂၀၁၄ ခုန့ၣ်၊ နီၣ်တၢ်လ ၃ ရၢၢ်တ
စုၤန့ၣ်မ့ၢ် စၢၤ မ့ၢ်မၤနီၣ်တၢ်တၢ် အခွၢ်စိၣ်ကုၤ လၢပိၤဖုၤခွၢ်ကွၢ်မ့ၢ် ယခု တၢ်
ယအကိၤမ့ၢ်ကို ပွၤတၢ်တၢ်ပုၤ ပံနဲပုၤဖုၤခွၢ်လၢပိၤ။ ယခု
ထုၣ်တၢ်တၢ်တၢ် စာလံးမၤမၤ သးယုၤန့ၣ်ကွၢ်မ့ၢ် သကုၤကွၢ်မၤမၤ ဖုၤ
ရၢၤရၢၤ အခကုၤအခဲရၢၢ်ၤ ယခုအကိၤမ့ၢ်တၢ် စာလံးကွၢ်ထးပါသညၢ ။
ထိုၢ်ကွၢ်မ့ၢ် စာအုပုၤဆိၣ်လညး ပိုၤကွၢ်န့ၣ်ပါသညၢ ။။

ဤစာအုပုၤသညၢ နယုမ့ၢ်ခဲၣ်တၢ်တၢ်န့ၣ်သ့မၤမၤ ၤ သမိၣ်ကွၢ်မ့ၢ်ကို
အခၢၢ်အလကုၤခိၣ်မၤတၢ်ဖုၤ ကုၤကုၤကုၤကုၤကုၤ သိမ့ၢ်နီၣ်စၢၤမက ရၢၢ်
နီၣ်တၢ်ရးသမိၣ်မ့ၢ်၊ မ့ၢ်မၤနီၣ်တၢ်ရးသမိၣ်မ့ၢ် တစုၤစိၣ်တစုၤကိုလညး သိရၢၢ်
စၢၤခိၣ်ခွၢ်ကွၢ်မ့ၢ် လကုၤရၢၢ် ဒီမိုကရေစီအကူးအပွၤမၤကလတၢ်
ရၢၢ်မၤမၤ သာမက မ့ၢ်မၤတိုၢ်မၤရၢၤသးမၤမၤ ပါ မဖုၤမဖုၤ ဖုၤမၤတၢ်ကွၢ်
မၤမၤ စာအုပုၤဖုၤသညၢ ။

ဆရာကွၢ် ခိၣ်မ့ၢ်စၢၤ (ခ) ခိၣ်မ့ၢ် (ခ) မၤတၢ်တၢ်သိၣ်သညၢ ၂၀၀၃
ခုန့ၣ်တၢ်တၢ် ထုၣ်တၢ်တၢ်တၢ် "လူအခွၢ်အရးအရၢၤ
စၢၤတကၢၤမၤနယုၤတၢ်တၢ် ၤ သမိၣ်လိမ့ၢ်ကို ဝဖၢၤခွၢ်" စာအုပုၤ
ကို ပုၤတိုၢ်စးခဲသညၢ ၂၀၀၂ ခုန့ၣ်မ့ၢ် စၢၤ ဤ "ကိုလိုနီဆိုးမ့ၢ်

ရခိုင်ပွည့်န့ဉ်စု စုတကဓာဌးသား ဘဉ်ဂလီမဉ်း ၏ နယုသစုခဲခြဲး ထကွမ့" စာအုပုကို ပွစုလာခဲရာ စာမူမဉ်းကို အလီလီခဲ၍ ဂပြနနိဌင်သို ပို ပေးခဲရသည။ ။ တဌးကွပုသဓာ စုအုပုရဲဖြဲရဓးကာလဖုစု၍ စာမူမဉ်းကို တ စုတစုစညးတညး မပိုနိဌ။ ဘဉ်ဂလားဒဲရဲ၍ လမူးကွဓာဌး၊ မလဓးရား လမူးကွဓာဌး၊ စဉ်ကာပုလမူးကွဓာဌး၊ ထိုဌးလမူးကွဓာဌး၊ ဂပြနသို တိုကုရို ကု လမူးကွဓာဌး အသီးသီးမ့ လဉ်္ဍိဝ့ကုစာ ပေးပိုခဲရသည။ ။ ယုဆဓာဌ ပေးခဲရသည။ ။ မလဓးရားလမူးကွဓာဌး၊ စဉ်ကာပုလမူးကွဓာဌးတို မ့ အ မဉ်း အပွား ပေးပိုခဲသု သုံးဉ်းရိုခဲသည။ ။ ၎်းဌးတို မ့ကု နယုလုနသု ဆ ရာဉ်းစံလ့ကုဉ်၊ ရခိုင်သားကီး ဉ်းဉ်းလ့မွဌန့ဉ် ဉ်းကုဉ်သစုဉ်း (ကဉ် ကုမွဌဓာဌး၊ ရနကုန) တို ဖုစုကွသည။ ။ ဉ်းသကုနိဌထုနး (စုတုဓ) သည ဂပြနမ့ တိုကုရိုကုယုဆဓာဌပေးခဲသည။ ။ နိဌင်ရဓးန့ဉ် ပဏုသကု၍ စာရုကုတစုရုကုပဌ သယုယုရနခကုခဲသဓာ စုအုပုရဲဖြဲရဓးကာလတုဌ စာမဉ်ကုန့ဉ်ပဓါဌးမဉ်း စာကို မကွဓာကုမရံ ပိုပေးခဲသည အထကုပါပုဂံဂိုလုလဓးဉ်းတို ကို အထူး ကဉ်းဌးတဌရိုပါသည။ ။

ဂပြနနိဌင်တုဌ ၂၀၀၀ ခန့ဉ်စုက ဘဉ်ဂလီတို ထုဏုဝခဲသဓာ "ပွည ထဓာဌစု မွနမာနိဌင်န့ဉ် တိုဌးရဌးသား ရိုဟဌဂဉ်မဉ်း " စာအုပုကို ပွညတုဌ သို လဉ်္ဍိဝ့ကုစာ ပေးပိုခဲသည။ ။ ထိုစည က စာအုပုကို လကုခံရ ယုဉ်း ဆရာကီး ဉ်းမဓာဌဗသိနးလကုထဲအရဓာကု မကွဓာကုမရံ ပေးပိုခဲ သဓာ "ရခိုင်သားကီး ဉ်းဉ်းလ့မွဌ" ကို ဤအမ့ဉ် စာဉ် ဂုကုပွမ့ဉ်ကုတမူး တဌအပုပါသည။ ။ ထိုစာအုပုဆရာကီးလကုထဲသို ရဓာကုသားနိဌ၍ သာ "လူအခုဌအရဓးအရဓွံ စုတကဓာဌးနယုဝဌ ဘဉ်ဂလီမဉ်း ၏ သမိုဌးလိ မုကို ဝဓနုခွဌး" စာအုပုကို ဆရာကီး ပွစုပေးနိဌခဲခွဌးဖုစုသည။ ။

ယခုတစုဖနု ဤ "ကိုလိုနီဆိုးမုခံ ရခိုင်ပွည့်န့ဉ်စု စုတကဓာဌးသား ဘဉ်ဂလီမဉ်း ၏ နယုသစုခဲခြဲး ထကွမ့" စာအုပုကို ပွညတုဌးဉ် ပုံနိဌရ

န ရခိုငှသားကိုး ဦးဦးလှမွကပဏ ကူညီပေးသည့်အတုက သမိုဏးတာဝန် ကြေးနုသုအဖွစ ထပူဆဏ ကြေးဏးတဏရိုပါကွဏေး ဂုဏ္ဏပူမ့ထုတမူးတ ဏအပူပါသည့် ။

ပထမ၊ ဒုတိယအကိုမူ ထုထုဝခွဲရာဉ် အလှူငှထေညှဝဏပေးခွဲသဏ အလှူရုဏမဏြးကိုလညး အထူးကကြေးဏးတဏရိုပါသည့် ။ အမညှနုဏ လှူဒါနးငှကေိုပါ ဤစာအပူတဏ ထပူမံဏပဏခွဏးဖဏ ဂုဏ္ဏပူ အပူပါသည့် ။

ခဝိုထူး (ခ) ဘအေးေး

ဥတကဋ္ဌ

ရခဝိုမဍိုးစေးာဝံအဖွ(ARG)

ဌာနခဍဝ်

အမဏ် (၄၅)၊ ဦးဥတတမလမ်း၊ ကဍေးာဝံးကြီးလမ်းရ ပ်ကဏ်၊

စစ်တဏေးဍိုရခဝိုပဏ်နဏ်၊ ဖနီး - ၀၉ - ၂၅၃၆၈၆၄၀၇

ARAKAN RAKKHITA GROUP

(ရခဝိုမဍိုးစေးာအဝ်)

ROOM (60D , SUNRISE COPO , RHK DAI (4) BERU , NISHI N
IPPORI , 2 - 54 - 5 , ARAKAWA KU , TOKYO , (IT6 - 00T3) JAPA
N , FAX - 8 (0) 3 - 6806 - 7845 , EMAIL - arakanrakkhitagroup
@ yahoo . com

ပုံစံအား 40 - 41

သို့

ကိုဘအေး

ရန်ကုန်မြို့စာရင်းအုပ်စု

ARAKAN RAKKHITA GROUP (ARG)

အင်္ဂလိပ်စာဖြင့် ARAKAN RAKKHITA GROUP (ARG) အဖွဲ့ကား
ရန်ကုန်မြို့နယ်တွင် တာဝန်ရှိသူများ ပါ။ ကျွန်ုပ်တို့အဖွဲ့ကို အင်္ဂလိပ်စာဖြင့် စာရင်း
ထည့်သွင်း ဖွဲ့စည်းရန်အတွက် ARG အဖွဲ့အစည်းအတိုင်း အထူးကမ်းခြေ
တစ်ခုပါရှိ။ ယင်းအဖွဲ့ စာရင်းအုပ်စု ဝမ်းသာအားရ ဖွဲ့စည်းရန်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့
လုပ်ဆောင်ပေးသော အလုပ်အကိုင်အတွက်လည်း ကမ်းခြေပေးပါရ။ ကျွန်ုပ်တို့
ဝမ်းသာ အင်္ဂလိပ်စာ အသိအမှတ်ပြုပေးသူ ရှားပါးရန်အတွက်။ မြို့ သစ်အားဖွင့်
မသိကုန်ဆောင်ပေးဘဲ အသိအမှတ်ပြုပေးရန် စာကို ကွန်ပျူတာလူတို့ မြို့က
ထူပါရကား။ ယင်းအထဲမှာ သူ၏အလိုမကတော့ တစ်ခုခု ပါလားခါက က
ယူရာက တစ်ခုမျိုး ရှိသောကတစ်ခု ဆဲဆိုပွဲတစ်ခုတည်းကလည်း မြို့ ပါရ။
ကျွန်ုပ်တို့၏ ရန်ကုန်မြို့နယ် ရန်ကုန်သားတို့အတွက်က ရန်ကုန်မြို့ရပ်က ခိုးဝင်

ဘဏ္ဍိကလီကုလားကိပ်စရာ ကွီးလေးရေ ပွဿနာပါကား နှုမ္မး။ အကိုရို ကျနီဥာဓာရို ပိုဌ ရခိုဌအမိုဉ်းသားရင်းနန ရခိုဌနိဌင်ရင်းကို စိဥာဝဌစားရေလူ တိအတုဥာ နဓာဌရခိုဌပဉ္စနန ရခိုဌသားတိအတုဥာ ရဌမအီးစရာတိပါ ကား။ ဒကေိပ်စကို စိစိတုးကွဉ္စတိုဌး ရဌညဓာဌးပါရေအကို။

ကျနီဥာဓာ အခဌကပဌ ဒရေခိုဌပဉ္စရဓာဥာ ခိုးဝဌဘဏ္ဍိကလီကုလားပွဿနာကို လူကွီးမိဘတိ ပွဓာဆိုဆုးနးနနကဥာဓာတိကို အကိုဌကွိဌ ကွားဌးပါရေ။ ၁၉၈၀ လဓာဥာမဉ္စာ ကျနီဥာဓာပီး ဆရာဉ်းစံလဉ္စာဌာဉ်းလို နိဌင်ဥာဓာကဓာဌစိဝဌ ဉ်းလဉ္စာဉ္စးဌ (ရတည ခဓိဌးဆဓာဌ၊ ၁၉၇၂ - ခုနှဉ္စ) က ရှီးခရေ "အနဓာဥာတံခါးမဉ္စ မူစလဌလူငယာမဉ်း ရခိုဌပဉ္စနယု အတုဌးသို ခိုးသုဌးခိုးဝဌလာခွဌးပွဿနာ" အစီရဌခံစာကို ပထမဉ်းဆုံး စာ ရဉ္စာတဓာဉ္စးအဌဌ ဖဥာဌးခဓာပါ။

၁၉၈၈ - ခုနှဉ္စလဓာဥာမာ ဆရာမဓာဌပသိနးရှီးရေ "ရခိုဌပဉ္စနဉ္စ ရို ဟဌဂဉ်အမညခံ ဘဏ္ဍိကလီမဉ်း ပွဿနာ" စာအုဌ (ပုံနှိဉ္စထုဥာခွဌးမဃရသိ မူရေစာအုဌ) ကို စလို ဖဥာဌးပဉ္စပါရေ။ ဒေ ရခိုဌပဉ္စနယုနဉ္စ ရိုဟဌဂဉ် အမညခံ ဘဏ္ဍိကလီမဉ်း ပွဿနာ စာအုဌကို ဆရာကွီးမဓာဌပသိနးရေ ယဌးခဓာ နဝတအစိုးရ ဉ္စက်ကဉ်ဉ္စ ပိုဥာရဉ္စကွီးစဓာမဓာဌဘားကို ပီးပို ရေပိုဌ ကျနီဥာဓာလေ ယဌးစာအုဌကို ဒုခါသနးသနးဉ်း (မာနအဓာဌ) ဘားကတဓာဆဌ ဒုခါအဓာဌဆနးဓုကွဉ္စ လဥာထဲသို ၁၉၈၈ ခုနှဉ္စလဓာဥာကပဌ အရဓာဥာ ပိုပီးခဌးပါရေ။ ယဌးအပဌ ရခိုဌဒီမိုကရေ စီအဖွဲရဉ္စ ဉ္စက်ကဉ်ဉ္စ ဒခါဥာတာဉ်းစဓာမဓာဌနန ရခိုဌခဓိဌးဆဓာဌတိ ဘားကိုလညးကဓာဌး၊ ဉ်းအေးသာအဓာဌဘားကိုလညးကဓာဌး လဥာ ဆဓာဌအဌဌ ပီးပိုခဌးပါရေ။ နဓာဥာပိုဌးမာလေ ကျနီဥာဓာစိစည ရေ ရခိုဌ သားကွီးစာပိက ရခိုဌပဉ္စနယု မွိနယုထုဥာ မဂ်ဓဌးတိမာလေ ကုလားပွဿနာကို မွနမာလူထု၊ ရခိုဌလူထု သတိထားလာနိဌဖို အတုဥာ တဌပွ စာ

မူတိကို ရကဓရသလဓာဏ ကွီးစားဖူဓာပွပီးခဖူးပါရဓ။

၂၀၁၁ - မာဆိုပါကဓ မဓာဏတဓာခရိုဏက ဦးသာသာမဓာဏရိုစီစဉ် လိုထုထုတဓ "ပစ်ဆိမရဗုဝနး မဂ်ဂဓဓး မာ ကုလားပွဿနာတိကို အရဓးတကွီး အမဉ်းကွီးဖူဓာပွပီးခဖူးပါရဓ။ ဒဓမဂ်ဂဓဓးရဓ ၂၀၁၂ - ခု ရခိုဏပွဉ်တုဓး ကုလားပွဿနာဖူစို ဓာကို ကွိတဓသိလို ကွိတဓအကွံပီး အသိပီးခရဓ မဂ်ဂဓဓးလို ပွဓာကဓ ရပါဖို ဟန။ အဂုကား ရခိုဏပွဉ်ရဓာဏ ခိုးဝဓာသဏ်ဂလီကိစ်စဓာ ရခိုဓသားရိုအတုဏ သီရဓးရုဏရဓးလဓာဏ အရဓးကွီးလားခပါဗဉ်ဗျ။ အပုနနထုဓးရဖို ကိစ်စကို ပဓါဏဆိနနန ပဓါဏရဖို အဖူစိုဓ်း ရဓာဏနိနဗဉ်ဗျမဟုထုပါလား။ အဂုပွဿနာကို ကမံဘာပွဿနာလို တဓာဏ နာမဉ် တပုဗဉ်ဗျ အကွမူးဖဏဘဏ်ဂါလီလို ပွဓာဆိုနိနကထုပါဗဉ်ဗျကား အကို။

ဒဓစာအုပုရဓ ဆရာကွီးမဓာဏပသိနး စနစတကဉ်သုတဓသနပွခဉ်ဖူ ပါရဓ။ ဒဓစာအုပု လဓာဏ ခိုးဝဓာသဏ်ဂလီကုလားတိအကွဓာဓးကို ပွဉ်စုံအဓာဏ မုထုတမူး တဓပီးထားနိဓရဓ စာအုပုစာတမူးဓ်း မွနမာပွဉ်မုာ မဟိပါ။ ရခိုဏပွဉ်ရဓာဏ ခိုးဝဓာသဏ်ဂါလီသခိုဓး၊ ရိုဟဓဂဉ်နဓါ ရခိုဏပွဉ်ကို ကူးဉ်ဉ်ဓာသုမဉ်း သခိုဓးလိမုကို စနစတကဉ်သုတမူးတဓထားရဓ တစုအုပုတဉ်းသဓ စာအုပုပါ။ စာအုပုထုဏလာဖို အတုဏ စာမူတိကို ကုနပူ တာစီဓာကစလို ယဓးစာမူတိကို ဂဉ်နပွဉ်ကိုရဓာဏသဉ် အထိ၊ စာအုပုဖူသဉ် အထိ ကွီးပမူးခဓာထဲမာ ကုနဉ်ဉ်ဓာပါဝဓုခဓရဓရဓ အတုဏ ဝမူးသာမခုံးပါ။ ဒဓစာအုပုကို ရခိုဓသားတိအနိနနန ဖဏကထုသဉ် ဖူစီ၊ မဖဏကထုသဉ် ဖူစီ တစုအိမုတစုအုပုကဉ်သိမူးထားသဓရဓစာအုပုပါ။ လုဓလာလိုဏစားရဓ လူတိအတုဏဆိုကဓ ဒဓစာအုပု ရဓ ရတနာတစုပါးလို ပွဓာခဉ်ပါရဓထဓ။ ဒဓစာအုပုပိုဓ တခွား ဖဏသဓရဓ စာအုပုတိမာဆိုပါကဓ

- လူ့အခွင့်အရေးအရေခွံ ရိုဟင်ဂျာအမည့်ခံ စစ်တကဏ္ဍအနုပညာဝင် ဘင်္ဂါလီတို့ ၏ နယူသစ္စ ခြံငြာရင်း သမိုင်းလိမ္မော်ကို ဝေဖန်ခွင့်၊ ခိုဖွယ်။

-ရိုဟင်ဂျာဆိုသူမင်း ၏ လူမှုဇာတိနုဉ်း သမိုင်းဖွဲ့စည်းရမင်း ၊ ဒေါက်တာ အေးခမ်း၊

-ဘင်္ဂါလီပဿနာနုဉ်း ရခိုဖွယ်အနာဂတ်ရင်း၊ ခိုဖွယ်၊

- ရခိုဖွယ်အရင်း သုခအေးကွပ်လော၊ ဦးကျာစိန် (ပညာရေး)၊

-မွန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်တံခါး တကယ့်ကိုပြောသားပွဲလားနုဉ်း မှတ် စလေပွယ်နယုမ္မာ သည့် နိဋ္ဌင်တစ်သို့၊ ခိုလင်း (မေပေဝတ်)၊

-အနာဂတ်ဘက်တံတိုင်းသို့ လှမ်းကွယ်ခွင့် (၂၀၁၂ - ရခိုအရေး)၊ ငွေအေးအိမ်၊

-ဗုဒ္ဓဘာသာဝံတပုဂ္ဂိုလ်း ရန်သူလက်မ္မာ မကခြားစေရ၊ မောဇ်သုခခံ၊

-ရခိုပွယ်နယုပဋိပတ်ခနုဉ်း အကွမ်းဖက်မ္မာ မည့်သို့မည့်ပုံဖွဲ့ဟားရပ် နုဉ်း လူမှုဆရာရမည့်အရာမင်း ၊ ရခိုလူ့အခွင့်အရေးနုဉ်း ဖွဲ့စည်းတိုးတက် ရေးအဖွဲ့၊

- အမည်းရောဂါကဏ္ဍ၊ ပဒိုင်းပု ပဒိုင်းသီးနု အမည်းရောဂါဆူနာမီ၊ မောဇ်မောဇ်စော၊

- သုခနုဉ်းရင်းသည့်မွေ၊ ဝေပေအာဇာ၊

- Rohinga Hoah ? U Thar Hla ?

- History of Sitakaung၊ Dr . Ni Koi ရိုလော့သိမ္မရပိုတခွား အ သစ္စအသစ္စတုဂ္ဂာစာအုပ္ပံတိလော အမင်းကွီးဟိမ္မိ မဟုတ်ပါလား။ အပိုပ

ဖုဆိုဆို အခု "ကိုလိုနီဆိုးမှခေံ ရခိုဖုပ္ပညာန့ဖု စစတကဇာဇးသား ဘဏ်ဂါ
လီမှတုစလဇတို ၏ နယုခဲခြးထကမ္မာစာအုပ္ပကို ထုတုတခိုဖု၊ တခွားတ
ခွားသဇာ ရခိုဖုရးရာနန ပတုသကတခ စာအုပ္ပစာတမူးကဇာဇးတိကို ကို
ဘအးနနအတူ ရခိုဖုမိုးစဇာဇအဖဲ့ ARG က ထပ္ပမံ
စီစည ထုတုလာပါလိမ္မမလို့ မြဲဇုလဇပါရဇ။

လဝေးစားစွာဖင့်

ရခိုလမှင့်

ရခိုသားကြီးစာပေ

၁၆ - ၁၈ - ၂၀၁၇

အသနား ၁။

ဘိုးတုတဘုရားခေတ် ရခိုင်ပွဲညွှန် လူဦးရေလုံခြုံရေးအဖွဲ့
ဖွဲ့စည်းမည်

၁။ ရခိုင်လူမျိုးရဲ့

၁။ ၁။ အရှင်ဂလိယုဗ္ဗန္တမာ ပထမစုပ္ပန်အပိုင်း၌ အဋ္ဌကထာသုတ်အရ သမ္ဘုဒ္ဓါရုံ (H . Burney) ၏ ' အစီရင်ခံစာအရ ရန်ကုန်မြို့၌ အိဗ္ဗန္တမာ စုပ္ပန်မော် ၂၃၂၃၀၀ အိဗ္ဗရုံသည် ဟု ဆိုသည်။ ။(၁) (ဇယားရ) ဤအရေအတွက်ကို မှန်သည့် 'ဟု မဆိုနိုင်ချေဟုလည်း တစ် အိဗ္ဗန္တမာ၏ ယဇာကုန်နန်းတို့ တွေ့ရှိရပါက ရန်ကုန်မြို့၌ လူဦး ရေမှာ ၁၁၆၁၅၀၅ ဦးဖွဲ့ကွဲစာဖွဲ့ တွေ့ရသည်။ ။(၂) ၁၈၁၀ ခုတု ဝေဒနာပု န္တမာ အိဗ္ဗန္တမာတစ်ခု၌ ၁၆၁၀၀၀၀ အိဗ္ဗန္တမော် ၁၁၈၂၇၆။ ၁၈၁၆ တု ဝေဒနာပု ဝေဒနာပုသမာ ဒါရဝေဒနာအိဗ္ဗန္တမာ ၃၀၀၀။ ၁၈၁၀ တု ဝေဒနာပုသမာ ရန်ကုန် အိဗ္ဗန္တမာ ၆၀၇၉၀၊ မေဃဝေဒနာ အိဗ္ဗန္တမာ ၂၀ ၀၀၀ တို့ အပေါ်အခွန်ခံ၍ ခန့်မှန်းပါက ၁၈၁၀ နှစ် ၁၈၁၆ ကွားရပ် ရန်ကုန် လူဦးအိဗ္ဗန္တမော် ၂၁၀၀၀၀ ရှိသည် ဟု သာမန်အားဖွင့်ခန့်မှန်း ယူ ဆက်ရရှိပါသည်။ ။ ထိုအိဗ္ဗန္တမော် ပြုမူ တစ်အိဗ္ဗန္တမာ ယဇာကုန်နန်းတို့ တွေ့ရှိရပါက ရန်ကုန်မြို့တု လူဦးရေတစ်သန်းကျော်ရှိသည် ဟု ယူဆ ရန်ရှိပါသည်။ ။(၃)

၁:၁:၂ "အဝေးရေကုရန်လူမျိုးများ သုတသေသနစာတမ်း၏ နိဂုံးပြု အခန်း ခွဲသုံးသဖွယ်ပြု၍ စာတမ်းရေးသူက Symes နှင့် Cox တို့ ၏ ခန့်မှန်းခြေများ သာ မှန်ကန်မှုရှိမည့်ဆိုပါက ထိုစဉ်က ရန်ကုန်လူဦးရေသည့် တစ်သန်းခန့်ရှိခဲ့မည်ဟု ယူဆခန့်မှန်းခြေသည့် သဘာဝကကြွေးသုံးသဖွယ်ရှိသည်။" ဟု ကဏ္ဍခွဲခြားထားသည်။ (၄)

၁:၁:၃ သို့သော် ပထမအဓိကလိမ္မော်မှုမစတင်မီ ၁၈၂၆ ခုနှစ် လူဦးရေ စာရင်းကဏ္ဍယူသောအခါကား ရန်ကုန်ပွဲ၏ လူဦးရေမှာ တစ်သိန်း (ရန်ကုန် ၆၀၀၀၀၊ မှတစ်လ ၃၀၀၀၀၊ ဗမာ ၁၀၀၀၀) သာ ကန့်တင်သည် ဟု ဆိုသည်။ (၅) လူဦးရေ အဘယျကွေ ဤမပြုလုပ်ကခြေရသနည်း။ ဤအမေးအတိုက် အဖွဲ့ရေရန် ဘိုးတင်ဘုရားခေတ် ရန်ကုန်ပွဲ၏ အခွေအ နှစ်ကိုလူလောဖို့ လိုပါသည်။

ဗဒုံမင်းလက်ထက် ရန်ကုန်မြို့၏အခြေအနေအထား

ရန်ကုန်မြို့	ရန်ကုန်	ဗမာ	အခြားလူမျိုး	စုစုပေါင်း
ရန်ကုန်	၁၀၄၆၉၆	၇၈၃	၁၅၃၇	၁၂၉၈၁၆
ရန်ကုန်မြို့	၅၇၈၅၉	၅၆၀	၂၃၅၁	၆၀၆၇၀
မာန်အောင်	၁၉၇၇၀	၂၂၀	၁၀	၂၀၀၀၀
သံတွဲ	၂၀၀၉၅	၈၆၁	၉၇၀၄	၃၀၈၆၀
စုစုပေါင်း	၂၂၂၄၄၀	၂၄၂၄	၂၇၄၇၇	၂၃၂၇၆၁

(မှတ်ချက်။ ဤဇယားကို ဂျွန်ဟီလ်ကွဒါ (Leider , 2003 . 8) မှ ရယူပါသည်။ ။ ဦးလှထွန်းဖွဲ့၏ မင်္ဂလာဒုံသေ စာ - စာကို လည်း ရှိပါ။(၆))

၂။ မသမီးပဏ္ဍိမနိဋ္ဌသမီးပဏ္ဍိစအခြေအနေ

၁၂၁ ရခိုင်ပွဲသည့် ဘိုးတုဇာဘုရားမသိမ်းပိုက်မီ နှစ်တစ်ရာကျော် အခါ၌၊ စန်ဒသုခမ်မများ (၁၆၅၂ - ၁၆၈၄) လက်ထက်မှ စ၍ အဋ္ဌအားကခြာခြားလာခဲ့သည်။ ထိုမင်းလက်ထက် သင်္ဃာတိ (Shah Su hja) ပွဿနာမှ စတင်ပို့ မဂိုဘုရင် ဩရဇဇာ (Aurangzib) နှစ်စုစုစုရဲရာ ရခိုင်တို့ စုရုံး၍ ၁၆၆၆ ခုတုစု စုတကဇာအပါအဝင် နှစ်စုစု အနာကျာဘက်ကမ်းထိ မဂိုအပေါ်ရာ ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာ ဖွဲ့သွားခဲ့လေသည်။ ။ (၇) ထိုစုစုပွဲ အဋ္ဌအားကီးသဇာ ရခိုင်ရေတပ် ခြေမင်းခံရသောကဇာစု ရခိုင်တို့ ၏ အဋ္ဌအားမဟာ လက်မခံစွာကခြာခြားခဲ့သည်။ ။ ၎င်းမင်းနာကျာအုပ်စိုးကွသည့် မင်းမင်း အနာ စန်ဒဝိဇယ (၁၇၁၀ - ၁၇၃၁) လက်ထက်၌ အနည်းငယ် အဋ္ဌအားစုစုစုစုနိဋ္ဌခဲ့သော်လည်း ၎င်းမင်း လုပ်ကံခံရဦးကတည်းကစ၍ ရခိုင်ပွဲ၏ အခွအနေသည့် အလှူပူဆိုးဝါးပိုး မင်းမဲ့တိုင်းပွဲသည့်ကဲ့သို့ဖွဲ့စုနေခဲ့သည်။ ။

၁၂၂ နာကျာဆုံးဘုရင် မဟာသမိမတလက်ထက်တု ကား ကွည်း တဇာ မဟာ ဒါးမနိဋ္ဌတမင်း၊ ရိုးကျွန်းတု ကုလား ရှုစောတမင်း၊ ပိန်နဲခြာတု ကဇာညွန့်ရန်တိုတမင်း၊ ကွပ်စုကျွန်းတု သံတု တမင်း၊ တနူးလဲတု ကြာတုတမင်း၊ မာနအဇာကျွန်းတု သတိုးဗွတ် မင်း ဤသို့ သူတလူ ငါတမင်း သဇာကွန်းပုနကနကွေသည်။ ။ (၈)

၁၂၃ မဟာသမိမတမင်းမတိုင်မီ စန်ဒသတိဿ - ခမ်မရာဇာ (၁၇၇၇ - ၁၇၈၂) လက်ထက်ပဌဟရီ(၉) ဆိုသူက စဉ်ကူးမင်း (၁၇၇၆ - ၈၂) ထံ သွားရောက်ပို့ ရခိုင်ပွဲကို သိမ်းပိုက်ရန် စုပူစုခွဲသော်လည်း အခါ၌ တနည်း၍ စောကွေညွန့်ခဲ့သည်။ ။ (၁၀) မဟာသမိမတမင်း လက်ထက်၌ သံတုနုလင်း လင်းကျာတဇာစားတုနူးစံတို့ က အမရပူရသို့ စုကူ

တဓာဏ်ရန်ရတကုလာခွဲကွသည။ ။ (၁၁)

၁၂၄ ဤကဲ့သို့ ရခိုင်နန္ဒမန္တမာနန္တနိဋ္ဌင်ကွား နိဋ္ဌင်ရင်း၊ စတုရင်းတို့ တုဏ် အဏ္ဍအားခါနီးလျှင် မညီမညာတုဏ်လာသော အခွဲအနုတုဏ် သ ကျဉ်းဆံပိုမိုမင်းမင်း ၏ ထုံးစံအတိုင်း ပဒုံမင်းအတုကု ရခိုင်ပွည့်ကို သိမ်းယူ ရန် အခွဲအလမ်းမင်းကို ရရှိစေခဲ့သည။ ။ (၁၂)

၁၂၅ အထကတုဏ်မင်း ၏ သတင်းပေးကဓာဏ်မုကွဓာဏ် ရခိုင်ပွ ည့်ကို လှပကုဓာဏ်မင်းနိဋ္ဌမည သားကဓာဏ်တုဏ်ကဓာဏ်အဖွစ ဘိုးတုဓာဘု ရားသိနခွဲသည။ ။ ထိုကွဓာဏ် သိမ်းယူရန်ဆုံးဖွတုဏ်ပိုး အဓာဏ်ပွဲဆုနိဋ္ဌ အဓာဏ် လုံလကတုဓာဓာ ပွဆုဓာဏ်မင်းကို ဖွလုပွခဲ့သည။ ။(၁၃) သားတုဓာအိမ္မရုဓမ္မင်းကို ပိုလုမင်းရရှိခွဲ၍ စတုသည သုံးသဓာဏ်ကို စီမံ ကုပုကံစလေပြာ ကွည့်၊ ရစေတုကွဓာဏ် လင်းကွဓာဏ် ဖွနွဲကာ ခြာကုတိုကုခိုကုစေခဲ့သည။ ။ ၂ ဇနနဝါရီလ ၁၇၈၅ တုနုတုဏ် ရခိုင်တုဓမ္မိလုံးကိုသိမ်းယူတုဓာမူ၍ ထီးစည့်မုနုကဓာဏ်မင်းကို ခြာပွဲရုဓသိမ်းတုဓာမူသည။ ။(၁၄) မင်းနုဏ်တကု မိဖုရားမင်း ၊ မင်းသားမ င်းသမီးမင်း ၊ မင်းဆုဓမ္မင်းမင်းမင်း ၊ ပိုလုမင်းတုဓမ္မင်းမင်း ၊ အမ္မကတုကွီး အမ္မကတုဏ်၊ လကုနကုကိရိယာမင်း၊ အမိုးမိုးသဓာ ပုဂံကားမင်း ၊ အ တုဏ်ပညာသည အမိုးမိုး၊ သုံပန်းလူသူ ၃၀၀၀၀(၁၅) ကုဓာနုဓ ဆုဓမ္မင်းမင်းကို အိမ္မရုဓမ္မင်းနုဓအတု ခုခါဆဓာဓာသား၏။ မဟာမုနိ ရုဓပားတုဓာကိုလည့် ပဓုဆဓာဓာတုဓာမူ၏။ ရခိုင်ဘုရင်တို့ အစည့်အဆကု ကုဓသုံးခွဲသဓာ အုဓရုဓရင်းပုံစံကိုဖုကုသိမ်း၍ အမရုဓရ၏ အုဓရုဓရင်းဖုဓ အစားထိုး၏။(၁၆)

၁၂၆ ရခိုင်ပွည့်ကို အဓာဏ်နိဋ္ဌခွင်းသည ထိုပွည့်ကိုပွဲသကုစရေစုဓကွဓာဓာ ဘိုးတုဓာဘုရားက ကတိပေးခဲ့လေ

သည့် ။ တိုင်းသူပွည့်သားတို့ သည့် ထိတုလနူအားယျာစသေစာ ပွည့်တုဌး စစုမ္ပု စိတုသကုသာဗ္ဗပျာ အလားအလာအတုကု ဝမ္ပးမ္ပတကု ဝမ္ပးသာဗ္ဗစု ခွဲကွ၏။ (၁၇)ပွည့်သူအပေါ်ဌးသည့် ပွည့်ရှာ သာယာစည့်ပဌအာဓဌ ပ္ဍလုပု တတုသစာ မဌးကဓာဌးမဌးမ္ပန ရတကု လာလသေည့် ဟု မ္ပတုထဌ်၍ အလုနူ ဝမ္ပးသာရုဌလနူး ကရနုပုဌာပါးလဌာ လကုပနူးပေါ်ကုခတုပွီးလဌ်ဌ အာဓဌသအာဓဌသား စားကွကုနူ၏။ (၁၈)

၁:၂:၇ သို့သုဓာမ္ပနမာအရာရိတို့ ၏ ရကုစကုစာဖိနိပ္ပမ္ပု၊ (အနုနု၊ လူ - စသည့် ကို) မရမက အတဌး တဓာဌးဆိုမ္ပုက ရခိဌတို့ ၏ မဌ်ဓျာလ ဌ်ခဌာကို ပဌာစခွဲလသေည့် ။(၁၉) အခွအေနဓ ပ္ဍနုလည့် နသေး က[လာသစာအခါ မိမိတို့ အား (စစုပနုခွဲသူတို့ အား) ရခိဌပွည့်ကိုပွနုအပ္ပစလေိကွ၏။ သို့သုဓာ ဘိုးတုဓာဘုရားသည့် ရခိဌပွည့် ကို ဝဌရတကုလာရုံမက ဆကုလကု အပ္ပရဌ်ထားလတေဓာသည့် ။ ရခိဌ ကိုပွနု အပ္ပမည့်ဆိုသစာ ကတိစကားကိုလညး ဖွည့်ဆညးပေးမည့် အရိပ္ပ အရဓာဌပဌ မပ္ပခွဲပဓ။(၂၀)

၃။ ချဌ္မံးတပ်ဆခွဲရံခဌ်းနှင့် အခန္တိ ကဌ်းလံးစဌာ ကံာဏ်ခဌ်း

၁:၃:၁ ဘိုးတုဓာဘုရားသည့် ရခိဌကိုအာဓဌနိဌသစာအခါ စိတုကွီးဝဌ လာပွီး ယိုးဒယားကို အဌအားပွည့်ဖွဌ "ကုဌ်ဌာဌာ တိုကုခိကု" ရနုစိစည့် တုဓာ၏။(၂၁) ၁၇၈၅ - ၈၆ တုဌ ယိုးဒယားကို သိမ္ပးပိကုနိဌအာဓဌ ကိုယု တိုဌဉ်းစီးစစုခိခွဲ၏။ (၂၂) ယိုးဒယားစစုအတုကု ရခိဌဘုရဌခံအား လူ၊ ငှာ၊ ဆနုမဌ်း စာ ပဓးပိုရနုအမိနုခဌ်တု၏။ ဘုရဌအမိနုအတိုဌး လူ၊ ငှာ၊ ဆနု

ကဏ္ဍကုယူရန် ကိပ်စသည့် လှူဒါနသမ္မာ ဖိနပ်ပုဒ် ဖွဲ့စည်းသော။ (၂၃)

မွန်မာမင်းပိုင်း ဇနီးမယျာပုဒ်ကန်မုကိုတိုက်ရန် ရန်ငွေလေးမို့ကို လက်ကုန်ကုန်ကုန်လူ ၆၀၀၀ တစ်ဦး ၏ "ပိန်နဲခြာဦးပိုင်း" ဒါးပိုင်းကီး စာပျာစု ကို ပိုက်ရန်ခန့်၍ ၁၁၅၁ နယုန်လတု အမရပူရ မွှေတင်သို့ စလေ့တု ၏ ဇနီးမယျာပုဒ်ကန်ရလ၏။ ရန်ငွေသားတို့ ငှက်ခြားရောဂါမိ၍ မြဲး စာ သလေကေ့၏။ (၂၄)

ဘိုးတင်ဘုရားသည့် ယိုးဒယားတို့ နှုတ် စတုတိုက်ကွသောအခါ အကီးအကပြာ ရုံးနိမ့်၍ ဆုတုရှာလာရ၏။ ရန်ငွေပွည့်သူတို့ မူကား မွန်မာ အရာရိုတို့ ၏ ဖိနပ်ပုရကစတုမုခြံနှုတ် ကီးလေးသော အနုအတုတု ဖိစီးမုကို ဆက်လက်ခံနေကွရလေသော။ မင်းကုန်းစတိတညရန် လူ ၂ ၀၀၀ တစ်ဦး၍ ရန်ငွေမို့ဝန် မင်းကီးကုခြာထင်နှုတ် မွှေသူကီးငယ်တု၊ သမ ကု လက်ရုံးပိုက်တို့ စုရုံးကွရ၏။ (၂၅)

ထင်ပုပေါင်းမြဲး စာသော ပွည့်နှုတ်အကခံရသည့် ရန်ငွေမြဲး နှုတ် အခွားလူမြဲးတို့ သည့် မင်းကုန်း စတိကီးကို (၇) နှုတ်တိုက်တိုက် (၁၇၉၀ - ၉၇) ပွလုကွရ၏။ (၂၆)မိတ်ထိလာကန်တူးရန် လူ ၃၀၀၀ ခြာဆဲ ခံရ၏။ ၎င်းတို့ တစဦးမု အိမ္မပွန်မရောကွပေ။ မွန်မာ မွှေဝန်မြဲး အပူရန်စည့် လူတစုသိန်း ရှုသောဦးခန့်မု အကဏ္ဍအပိုင်းမြဲး ရန်ငွေပွည့်မု ဖမ်းဆီးခွဲယူသားခွဲး ခံခွဲကွရသော။ (၂၈)

သး၃ လူမြဲးကို ဖမ်းဆီးခွဲယူသားသည့်အပွ အနုအတုတုအပိုင်းတို့လည်း ကဏ္ဍကခံသော။ သက်ကရာဇ် ၁၁၆၂ ခု နယုန်လတု ရန်ငွေ၊ သံတု၊ ရမ္မးဗွဲ၊ မာန်အဏ္ဍ၊ လေးမွှေ နှုတ်သောလူတို့ ကို တစုအိမ္မလျှော် သုံးအိမ္မပွ၍ ရှာလူကီးအမည့်၊ လူ မယား၊ သားသမီးအမည့်ထည့်ပွီးလျှော် မွှေတိုက်စာရင်းဟု အမရပူရမင်း

အား ဆရာသုဌေးရ၏။ ၁၁၆၄ ခု ကဆုန်လကစ၍ သူငယ်ပုဂံကတုဌေး သားမပြုမလှူ လူတစ်ကိုယှာလပြု ငှဒေဌ်ဂါးတစ်ပွားစီ ဒသမကွေးထမ်း ဆို၍ ရခိုင်လင်းမို့က ပေးဆရာရသည့် ။ (၂၉)

အခုနုကတော့ခံရာတုဌ လည်း အခုနုကိုတစ်နှုတ်အတုဌေး နှုတ်ကိုမှ တိုးမွှေးကတော့ခံစသေသည့် ။ (၃၀) ဒေသဆိုင်ရာအထူးသီးခွား အခုနုမပြု ပေးဆရာရသည့် လည်း ရှိသေးသည့် ။ ထိုအခုနုမပြုမဟုတ် ရန်မာဝတ်စုံဝန်က မင်္ဂလာဒေသနာ ဗာရာဏသီသို့ စလေ့လာခွင့်မပြု အတုဌ အသားအပွနုစရိတ်ငှဒေဌ်ဂါး ၅၄၈၁၅၊ ကပိလဝဏ္ဏရသေ အပဌအဆရာ အသားအပွနုစရိတ်ငှဒေဌ်ဂါး ၂၃၄၉၀၊ သီဟိုဠ်ဆရာ မဟာဗောဓိပဌမပြု နှုတ် ရန်မာဝတ်စုံသို့ ရတနာလာစဉ် ဘုရားထံ အရတနာပို့ရမည့်စရိတ် ငှဒေဌ်ဂါး ၈၆၉၅၅ ကို ဧညှိဝတ်၊ ရန်မာဝတ်၊ မဃဝတ်၊ ဒါရဝတ် ရခိုင်လင်းမို့က သာနာညီမပြုကခြံစရေန် အမိန့် ထုတ်သကောင့်က သီးခွားအခုနု အဖွဲ့ပေးခဲ့ကွရသည့် ။ (၃၁)

အခုနုကတော့အပွဌ ၁၁၄၈ ခု၌ ယိုးဒယားသို့ စစ်ချီပြာဓာအခါ ရခိုင်လင်းမို့က မုတ်တမမို့အရတနာ မိုးဂိုက်ခါမပြု ပေးပို့ရသည့် ။(၃၂) ဘိုးတုဓာဘုရား၏ မွေးတုဓာ စစ်ကိုဌေးမဌေးလကထကတုဌ လည်း ယိုးဒယားစစ်အတုဌ မုတ်တမတပုစတုဌမပြု စားသုံးရန် စပါးသုံးသိန်းကုဌာကို ၁၁၈၂ ခုတုဌ ပေးပို့ခဲ့ရသည့် ။(၃၃)

၁၃၃၃ အထကတုဌပုဂံအခါမပြုကို သုံးသပုကည့်လပြု မွန်မာမို့ဝန် မပြု လကထကည့် ရခိုင်အမပြု အပွားကို မွန်မာပည့်သို့ ဖမ်းဆီးခွခါဆရာသားခွဌေး ခံရသည့် မဟုတ် ပုဂံလုဌနသေသည့် ။ ဤအခါက သည့် ရခိုင်လူဦးရေလေ့ကခြံစရေ၏ အကောင့်ရဌေးတစ်ခု ဖွဲ့သည့် ။ ဤအခါက သမိုဌေးဆရာကီး ဖယုယာကလည်း

ဤသို့မ၎်းတမ္းတဖၣ်ခဲးသညး ။

"ဘိုးတမ္းတဖၣ်ခဲးက လူထမ္းပဓါးမၣ်း စာကို ကုသိုလ္မာမၣ်းဆမ္းရကရန္တဟု အကွမ္းပွဲး ရခိဗ္ဗသညးမၣ်း အတမ္းအခမ်မ န္တမ္းဆမ္းသားမၣ်း၊ ၎င်းမ္းတို တစဉ်းတစုယမ္းကမၣ်း ပုဏ္ဏမရမ္းကမၣ်း အဖုစုအပဉ္စာ မၣ်းကို ရခိဗ္ဗတို က ခါးသီးသမ္း မကၣ်မမ္းနိဗ္ဗမၣ်းအဖုစု ရ ခိဗ္ဗသမ္းမ္းၣ် မ၎်းတမ္းတဖၣ်ခဲးသညး ။" (၃၄)

ဘး၃၄ ထိုအခဉ်း အပုဗ္ဗ ရခိဗ္ဗသညးမၣ်း ထုကပုဗ္ဗမ္းရမ္းသညး အခန္တမၣ်း အလုနအကံတြကမ္းကမ္းမၣ်းကမ္းမ္းကမ္း ရခိဗ္ဗသမ္းမ္းပညာ ရၣ်ဗ္ဗ ဒဓါကတၢာဝုဉ်ကပီလိုကဒါ (J . P.Leider) က ဤသို့ သုံးသမ္းသညး ။

"အကယျၣ် မ္းမ္းအရာရိမ္းၣ် သညး ခဲကွားထားသမ္း စာရမ္းမၣ်း နၣ်ဗ္ဗ အခန္တမၣ်းကမ္းကမ္းခဲးပါက ရခိဗ္ဗရမ္းသူ ရာသားမၣ်း သညး အလုနအကံတြအခန္တကမ္းကမ္းမၣ်းကမ္းခဲးရသမ္း အဖုစု အနုစုနာခဲး ရ ပဓါမ္းမ္း။ စမ္းစမ္း ဤအခဉ်းကို မ္းမ္းမၣ်း စီးမီးခွမ္းအမ္းကမ္းမၣ်း ရခိဗ္ဗမၣ်း အသုတလိုကပညာ ဆကမ္းပုဗ္ဗ ပမ္းမ္းရၣ်သားရမ္း အကွမ္း မၣ်း အနုက အကွမ္းခံတစုရအဖုစု ယုဆမ္းကသညး ။" (၃၅)

ဘး၃၅ ဤသုံးသမ္းခဉ်းကိုကညးလၣ်ဗ္ဗ အခန္တအခိမ္းၣ် အလုနအကံတြ ကမ္းကမ္းခဲးသညး လညး ခါးသီး နာကညးဖုဗ္ဗ ဖိနိဗ္ဗမၣ်းကမ္း ထ ဖုရားသညး ။ ထိုအကမ္းကို မခံမရမ္းနိဗ္ဗသမ္းကမ္း အဓိဂလိပုပိဗ္ဗနက သို့ ဆကကဆကက ထုကပုဗ္ဗမ္းကမ္း ရခိဗ္ဗသညးမၣ်း လူသုမနသမ္း ဒသပမာ လူဉ်းရတစုသိန္နးထိ လၣ်ကၣ်ရမ္းဖုဗ္ဗသညး ။

၄။ စင်္ကာလန်ပန်ကန်ခြင်းနှင့် အင်္ဂလိပ်ပိုက်
ထွက်ခြင်းခိုင်းခြင်း

၁၄၁ အထက်၌ ဖုတ်ပွဲသည့်အတိုင်း ရန်ပွဲသည့်ကို ဘိုးထာဘုရား
သိမ်းပိုက်စတုရ ရန်ပွဲသည့်သို့ သည့် မိမိတို့ အကျိုးကို ဆော့ရှုရာပေးမ
ည့် မင်းကောင်းမင်းမှန် ရောရာလာသည့် ဟု ဝမ်းပွတ်ရာဝမ်းသာ ဖွဲ့ခဲ့က
သည့် ။ (၁၂၆ - ရှ) တိုင်းပွဲသွင်မှဝပူအေးခြင်းသောအခါ မိမိတို့ ကိုပွန်
အမှုမည့်ဟု ရန်ပွဲခေါ်ဆော့တို့ က မြေရာလွှဲခဲ့က၏။ သို့ရာတွင် မြေရာ
လွှဲသည့်အတိုင်း ဖွဲ့မလာဘဲ အနု ကိုးလေးရာကော့ခွေး၊
လူပေါင်းပွတ်ရာမှားရာကို အကောင်းအမျိုးအတူက မွန်မာပွဲသို့
အတင်းအဓိမ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆော့သွားခွေး စသည့် တို့ ကိုသာ ဆရာကာ
ဆရာကာ ခံခဲ့ကရလေသည့် ။ သည့်မခံနိုင်သည့် အဆုံး၌
ရောရာကော့ခွေး မွန်မာအမှုမည့်သို့ အား ထာလွန်ပန်ကန်ကွာစာ
သည့် ။

၁၄၂ ပုန်ကန်မှုမပြုမီက ရန်ပွဲသည့်အနံ့ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ။ ဓားပို
ကိုးရာခြာပုံ၊ တာဝန်မင်းရာခြာထူး၊ ငွေရတနာ၊ ခမ်းမော့ရာဇာ၏ သား သ
ရာစံရှု၊ သမ်မတရာဇာ၏ ညီမမြလှရှု၊ လမ်ဗုစားဟရီတို့ ဖွဲ့သည့် ။
(၃၆)

၁၄၃ ပုန်ကန်သူမင်း အနာထရာဇာသုမာ ငပေါလုံးဖွဲ့သည့် ။
၎င်းသည့် ဘိုးထာဘုရားတပု ရန်ပွဲသည့်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူရန် ခြာ
ရာလာစဉ် စတုတိုက်ခိုက်ခဲ့သူ တာဝန်မင်းရာခြာထူး၏ နာရာလိုရာ
ခေါ်ဆော့တစဉ်းဖွဲ့သည့် ။ ငပေါလုံးသည့် လမ်ဗုစားငလာခို၊
ငရာပေါရာ၊ ကြာရာတာဝန်တို့ နှု ပူးပေါင်းတိုက်ခိုက်ခဲ့သည့် ။

၎င်းတို့ ၏ လှပရားမူသည့် ၁၇၉၃ တု အရိန်အမွှေးဆုံးသို့ရော

ကုခဲသည။ ။ ငပေါလုံး၏ လုပုရားမု ကွီးမားလာသကွဓာဓု မွနုမာတ
ပုမင်းကို ရခိုဓုသိုပမေးပိုခဲရသည။ ။ ထိုကွဓာဓု ငပေါလုံးတပုပဂြာပွီး ဘဏ်ဂ
လားသိုခိုဝဓုခဲရသည။ ။ (၃၇)

သး၄၄ ဤသို ဒသေအလိုကု ရခိုဓုပညအနံ့ ပုနုကနုကွသဓာအခါ မွနု
မာအုပုရသိုတို ကလညး တိုး၍ နိုပုကုပုခဲသည။ ။
ထိုသိုနိုပုကုပုရာတုဓု ပုနုကနုသုမင်းကိုသာမက ၎င်းဓုးတို နုဓု အဆကု
အသုပုရခိုသု။ သံသယရခိုသုမင်းကိုပါ ဖမူးဆီး သုဓုသဓုခဲကွသည။ ။(၃
၈) ညေဝတီမိုဝနု နန်ဒပကန္တအုပုရသိုစည လဓေးနုဓုအတုဓုး၌
အရပုရပုမု လုပေါဓုးနုဓုသိနုးကုဓြာ သုဓုသဓု ခဲခဲရသည။ ။ (၃၉)

သး၄၅ ကာနုပုအာဓုကိနုး (Erlin) ၏ အစီရဓုခံစာတုဓု စဓုရဓေးရုံးနိမု
၍ စဓုတကဓာဓုးနုပုသို ထုကုပွေးလာသု ရခိုဓုသုပုနုခေါဓုးဆဓာဓု ငပေါ
လုံးက ၁၇၉၃ ခုတုဓု ပုဓာပွခဂြာအရ ရခိုဓု ကဓြး၊ မ ကလဓေးနုဓုသိနုးခနု
သဓုဓုဓုခံရပွီး နုဓုသိနုးခနုမုာ ကုန္တမင်း အဓုဓုအမရပုရသို ဖမူးဆီးခွါ
ဆဓာဓုသုးခွဓုးခံရကွဓာဓုး၊ တဓာတဓာဓုမင်း သို ထုကုပွေးလုဓုမုဓာကု
သုးသုမင်းမုာ လညး မွနုမာတပုမင်း ၏ ဖမူးဆီးခံရ၍ ဖုဓုစဓေး၊ ကဓြးစားခံ
ရ၍ ဖုဓုစဓေး သဆေးသုးကွကွဓာဓုး ဖုဓာပွထားသည။ ။(၄၀)

သး၄၆ မွနုမာအုပုရသိုတို ကို ဓုဓာလုနုပုနုကနုသုတို အနကု အ
ထဓုရုးဆေးမုာ ခဏ္ဍိးပုနုဓုဓုသည။ ။ ၎င်းဓုးသည ငသံတုဓု၏ သားငပုဓုဓု
သည။ ။ ဘိုးဓုဓာဘုရားက ငသံတုဓုအား မွိုသုကွီးအရာပမေးစည
ခဏ္ဍိးပုနုမုာ စညးတဓုစားအဓုဓု တာဝနုထမူးရသည။ ။ ခဏ္ဍိးပုနုသည ဘိုး
ဓုဓာဘုရားက မဓုးကုနုးစဓေးတညရနု လုတဓာဓုးသဓာအခါ
ပုနုကနုခဲကွသုမင်း ဖုဓုသဓာ ငတုံးစံ၊ ငကာဓုဓေး၊ တုံးစံရုတို နုဓု ၁၁၆၀
ခုတုဓု ပူးပေါဓုး၍ စတဓုပုနုကနုခဲသည။ ။ သိုဓုဓာ မွနုမာတပုတို

နိဗ္ဗာန်နိဗ္ဗာန်ကိုခံရပြီး စတုတ္ထကမ္မာဓိပတိနိဗ္ဗာန်သို့ ပွားဝန်ခံလုပ်ခဲ့ကုသည့်။ (၄၁)

ခန္တိပုဂ္ဂိုလ်ကုသည့်အကွာကမ္မာဓိပတိကို ဘဒ္ဒိကလားနိဗ္ဗာန်ခံရပြီးအစီရိန္ဒာ
စာ (၁၅ နိဝုဒ္ဓဘာ ၁၈၁၂) ၌ "ရိက္ခသုပုဂ္ဂိုလ် ခေါင်းဆောင် ခန္တိပုဂ္ဂိုလ်
ဗြဟ္မစာရိယအရ်ဒါနိဒါယကုမ္ပဏီထံ ပေးစာတုရ ရိက္ခသင်္ကကရာဇ ၁၁၆
၀ ခုနုဗ္ဗာ၊ ဘိုးထုဓာဘုရားသည့် ခန္တိပုဂ္ဂိုလ် ဘဓဇ (ငသံတုဇ) ထံမှ ယိုးဒ
ယားကိုတိုက်ခိုက်ရန် သနော (၂၀၀၀၀)၊ လူ (၄၀၀၀၀) ပိုမိုရည်ဟု
တောင်းကွာကမ္မာဓိပတိ၊ ဘဓဇက ထုဂ္ဂဝဂ္ဂ ဆရာသရန် သဘာတုကွာကမ္မာဓိပတိ၊
အားလုံးမရသဖြင့် ဘိုးထုဓာဘုရားအကြံထုဂ္ဂာ၍ မိမိအစုကိုအား ဖမ်းဆီး
သထုပစ္စုခွဲကွာကမ္မာဓိပတိ၊ ဤအတုဂ္ဂာ ဘဓဇသည့် ၎င်းတို့၏ ဆုမိုးမြီထုဆုမိုး
၊ နာဓကလိုက်မိုး အပွင့် နုပုမ္မာ လူအားလုံးထုဂ္ဂပွား
ပွားကွာရှုလောခွဲကွာကမ္မာဓိပတိ" (၄၂) ဖွဲ့ပွားထားသည့် ။

ခန္တိပုဂ္ဂိုလ် အကွာကမ္မာဓိပတိကို သုံးသပုဂ္ဂိုလ်လျှင် မွန်မာအပုဂ္ဂိုလ်
တို့ အား ပုဂ္ဂိုလ်ကုသည့် ဘိုးထုဓာဘုရား၏ ခြင်းတပုဆွဲမ္မာကွာကမ္မာဓိပတိ
ကွာကမ္မာဓိပတိလုပ်ကုသည့် ။

၁၈၇၇ ဘဓဇငသံတုဇ ထုဂ္ဂပွားသားပွားနာဓက ခန္တိပုဂ္ဂိုလ်သည့် ရိက္ခသု
ပုဂ္ဂိုလ် နုဗ္ဗာ ပူးပေါင်းပွား မွန်မာတပုမိုးကို အကွာကမ္မာဓိပတိ တိုက်ခိုက်ခဲ့သည့်
။ တစုကွာကမ္မာဓိပတိ မွန်မာတပုမိုး အားနည်းသည့်အခိုက် သတိကွီးစွာ စည်း
ရုံးနိဗ္ဗာ၍ မွန်မာလကွာအကွာ ရိက္ခသို့ ထံမှ ထုဂ္ဂာခံမ္မာရခဲ့သည့် ။ ၁၈
၁၁ ခု မလေလပုတုဇ စတုဆုတိုက်ခိုက်ခွဲရာ မကွာတကွာကို သိမ်းယူနိုင်
ခဲ့သည့် ။ ဇုနုလလပုလကွာတုဇ မွန်မာဦးမိုးထုမ္မာ အပ
ရိက္ခတစုပုဗ္ဗာလုံး ခန္တိပုဂ္ဂိုလ်အကွာ ရကွာခွဲသည့် ။ (၄၃) ဘိုးထုဓာဘုရား
က ခန္တိပုဂ္ဂိုလ်နိဗ္ဗာန် အကွာအားကွီးမားသော တပုထုကွာကွီးမိုး၍
မကွာလုပ်ကွာသား တာဝန်ပေးကာ နိဗ္ဗာန်စုခွဲသည့် ။ (၄၄) ခန္တိပုဂ္ဂိုလ်

က တုန်းလူရန် ကိုးစားသူလည်း ၎င်းဌေး၏ မှားယွင်းသောအကံကွေရာ တပူမူးခေါင်းဆောင်မင်း ခြမ်းပွန်ကို မယုံကွည့်ကွတဲဘဲ ရှာတော်မိုးသားခွဲကွသည့် ။ ခြမ်းပွန်သည် နာတော် တ၏ ပူပန်ဖွဖွ၍ ရခိုင်လင်းမို့နဲ့ လူကိုးသောင်းကျော်ကို ချစ်ပိုး ၁၁၇၃ ခု ပွာသိုလပွည့်တု ကုလားပွည့်သို ဝဋ်ပွေးတိမ္မားရှာတော်ခွဲရသည့် ။(၄၅)

ဒင်းရ ရခိုင်မင်း ထုကပွေးကွ၍ လူဦးရေလေခြာနည်းသားသည့်ကိပ်စ် ကို "ခြမ်းပွန်" အကွေဌေးစာတမ္မားရင်းခွဲသူ သမိုင်းပါမောက္ခ ပဌေး (B . R . Pearn) က "၁၇၉၈ ခုနှစ်တု ရခိုင်ပွည့်သုံးပုံနှစ်ပုံခန့်မှာ မိမိဒေသကို စုနုာထုကပွေးခွဲကွသည့် " ဟု ဆိုခွဲသည့် ။ (၄၆) ထုကပွေးခိုလုံလာသူ ဒုက်ခသည့် လူတစ်စုကို အာဏာပိုင်တို့ က မိမိဒေသသို့ ပွန်သားကွရန် အမိန့်ပေးသောအခါ ခေါင်းဆောင်လူပုဂ္ဂိုလ်က "မိမိတို့ ရခိုင်ပွည့်သို့ မညီသည့်အခါမပြီ ပွန်သားမညီမဟုတ်ကွေဌေး၊ မိမိတို့ ကို ယခုသတိမညီဆိုလျှင် ငွေလည်း သရေအသစ်ရိုကွေဌေး၊ အတင်းမာတင်းထုကလျှင်ငွေလည်း တိရစ်ဆာနုရိုဌေးမင်း ကဏ္ဍစားရာ တောတောထဲတု သားနမေညီဖွဖွကွေဌေး" ပွာသည့် ဟု မလှကုဌေး (Marlcolm) ၏ အစီရင်ခံစာကိုညှိုးနွဲ့၍ ပါမောက္ခပဌေးက ဖွာပွသည့် ။ (၄၇)

ဆရာလကွ၍ "ထုကပွေးခိုလုံလာသူမင်းမှာ ၁၇၉၈ တစ်နှစ်တည်း မှာ ပဌ လူတစ်သောင်းထက် မနည်းသည့် စုတကတောဒေသသို့ ဝဋ်ရောကလာကွေဌေး၊ ဆရာတို့ကဆိုသလို ထိုဦးရေထုကပို၍ လိုကပါလာကွေဌေး၊ ၁၇၉၉ ဇူလိုင်လ၌ ရောကလာသူ ကပ်ပတိနု ကတောကွ (Cox) က ၎င်းဌေးမရောကမီ တစ်နှစ်က ရောကလာအခွေစိုက သူမင်း နှုပ ခေါင်းလိုကလျှင် စုပခေါင်း လင်းသောင်းကျော် ငါးသောင်း ခန့် ရှိလိမ့်မညီဟု အစီရင်ခံခွဲကွေဌေး" (၄၈) ပါမောက္ခ ပဌေးက မလှကု ဌေးကိုညှိုးနွဲ့၍ ဆိုသေးသည့် ။

မာဏုကုဋ္ဌသည် ကပ်ပတ်နီ သမာမဏုဟီးလှ (Thomas Hill) စကားကိုကိုးကား၍ "မွဇာကုဋ္ဌီးသို ဟီးလှအား ၁၇၉၉ ခုတုဋ္ဌ တာဝနူပဒး စလေ့ၣ်ဣသမာအခါ ရခိုဋ္ဌဘုရဏံက မိမိပိုဋ္ဌနကုခရိုဋ္ဌ (၂၅) ခုၣ် လူသူကဏ္ဍးမဲ့ဝိုး အလဟဿ ဖူဏနသေဣ ဟု ညဣးညဣပမာခဲကွဇာဏ္ဍး၊ မွဇာကုဋ္ဌီးသို လာရာလမ္ဗးတစူလဣဇာကုၣ် တုမေဋ္ဌဗဲခဣာအရ ၎င်းဏ္ဍးစကား မ့နီဋ္ဌသေဣ ဟု ဟီးလှက ပမာခဲကွဇာဏ္ဍး မ့ဣတမ္ဗးတဋ္ဌခဲသေဣ " (၄၉) ဟု ပဏ္ဍးကဆိုသေဣ ။

၁း၄း၉ မွဇာကုဋ္ဌီးမို့ဣဇာအပါအဝဋ္ဌ မ့နီမာမို့ဝနမဣး အုပုရဣသမာ ရခိုဋ္ဌ လဇးမို့ၣ် ခရိုဋ္ဌ (၅၅) ခုရိုသေဣ ။(၅၁) ၎င်းဏ္ဍးခရိုဋ္ဌမဣး အနကု (၂၅) ခရိုဋ္ဌ ည် လူသူကဏ္ဍးမဲ့နသေဣ ဟု ရခိုဋ္ဌဘုရဏံ (မွဇာကုဋ္ဌီးမို့ဝန) က ဆိုခဲသမာစကားကို ဆဋ္ဌဗုဋ္ဌကွဣလဣဋ္ဌ အသကုဘဇးကွဇာဏ္ဍ အဋ္ဌဂလိပုပိုဋ္ဌနကုသို တုကုပမးခိုလံကွသူ မညမဣမဣးကွဇာဏ္ဍး သိနီဋ္ဌသေဣ ။ ပါမဇာတ်ခ ပဏ္ဍးက "ရခိုဋ္ဌပဣသားသုံးပုံန့ဣပုံ တုကုပမးကွသေဣ " ဟု ဆိုခွဏ္ဍးမ့ဘိုးဣဇာဘုရားခဣော ရခိုဋ္ဌပဣၣ် လူဦးရဇ ထံဣလန့ဣယု လဣနဣးသားပုံအခွဇအနဇကို ယဇောယဣဇာလိုကုခွဏ္ဍးဖူဣသေဣ ။

၁း၄း၁၀ အသကုဘဇးကွဇာဏ္ဍ တုကုပမးကွသူ ရခိုဋ္ဌပဣသားမဣး တိုးသထကုတိုးလာခွဏ္ဍးကိစ်စၣ် အရဇးကီးသမာ အခွဇခဲအကွဇာဏ္ဍးတစူခမ့ တုကုပမးလာသူတို အား စစူတကဇာဏ္ဍးဒသေ အုပုရဣသူတို က ခိုလံခွဋ္ဌ ပမးခွဏ္ဍးဖူဣသေဣ ။

အရ့ဇအိန်ဒီယကုမ်ပဏီ (အဋ္ဌဂလိပု) အစိုးရသေဣ လူသားခဣးစာနာၣ် တစူကွဇာဏ္ဍး၊ အဋ္ဌဂလိပုပိုဋ္ဌနကု စစူတကဇာဏ္ဍးခရိုဋ္ဌအတုဋ္ဌးရို နယုစပု ဒသေသေဣ လူဦးရဇအလုနနဣးပါးၣ် တစူကွဇာဏ္ဍး ခိုလံသူဦးရဇ တိုးလာခွဏ္ဍးကို ကို့ဆိုလသေဣ ။ (၅၁) ရ့ဇးဦး တုကုပမး ခိုလံသားသူတို

ထံမှ အဋ္ဌိကလိပ္ပပိဋကဏ္ဍ၌ ဖိနိဋ္ဌိမ္မာ မရရှိကွဓာဌးကို သတဌးကွားသဓာ အခါ ၎င်းဌးနဓာကမ္မာ လိုကပါလာသူမင်း တစုန့စု ပွီးတစုန့စု တိုး လာ လသေဉ္စူ ။(၅၂) ဤအကွဓာဌးသဉ္စူ လဉ္စူး ရခိဌပဉ္စူကို စုန့ဓာထုကပွဓး ကွသဉ္စူ အခွဓခံအကွဓာဌးမင်း ၌ ပါဝဌလသေဉ္စူ ။

သးဌး၁၁ ဘိုးထုဓာဘုဓာအုပုရဉ္စူကို ရခိဌတို ပုန့ကန့ရခွဌးန့ဌ အ ရှေ့ဌအိနိဒိယကုမ်ပကီပိဋကဏ္ဍသို ထုကပွဓးကွရခွဌး အကွဓာဌးရဌးကို သ မိဌးပါမဓာကံခ ဆရာကွီးဟဓာလု (D . G . F Hall) က လိုရဌးခမြူ၍ အဓာ ကပါအတိုဌးရဓးခွဲသဉ္စူ ။

"- - - ရခိဌတို သဉ္စူ တစုခပွီးတစုခ သုပုန့ထကွလဓဏိ။ မွန့မာတို သ ဉ္စူ တစုထကွတစုစ ပိမိ ဖိနိဋ္ဌိအုပုစိုးပွီး သုပုန့ပပဉ္စာကရန့ ရဉ္စူရုပုလ က္က လူအမွဓာကအမ္မားကို မွန့မာပဉ္စူသို ပွဓာဌးရှေ့ဌနဓဓဓဏိ။ ထိုအပွအမူ ကို ရခိဌတို မုန့းတီးရကား ထဓာဌပဓါဌးမင်း စာသဓာ ရခိဌတို သဉ္စူ အရှေ့ဌအိနိဒိယပိဋသဓာ ဘဉ္စိကလားနုပုအပါအဝဌ စစုတကဓာဌး တဓာမင်း အတုဌးသို နုပုခွားကို ဖွထုကုဉ္စာကာ ပွဓးဝဌလာကွလသေဉ္စူ ။ ထိုတဓာမင်း သဉ္စူ အဋ္ဌိကလိပ္ပပိဋသုဓာလဉ္စူး အုပုရဉ္စူရဓးမခဉ္စားသဓး သဓာ နဓာမင်း ဖွစုရာ နုပုစပုန့ဌလဉ္စူး နီးကပုနသေဓာကွဓာဌ ၎င်းဌး မှ နဓဉ္စူ ရခိဌတို သဉ္စူ သူတို ၏ တိုဌးပဉ္စူကို ပုန့ရအဓာဌ တိုကုခိကု သဓာဌးကန့းကွသဖွဌ ကာလ ရှေ့ဉ္စူကွာသားသဓာအခါ အဋ္ဌိကလိပ္ပန့ဌမွ န့မာ စကားမင်းကွပွီး ပထမအဋ္ဌိကလိပ္ပမွန့မာစစုကိုဖွစုစသေဓာ ပဓာနအခ က္က ဖွစုလဓာဓာသဉ္စူ ။ (၅၃)

သးဌး၁၂ ဆရာကွီးဟဓာလု ကဓာကုခဉ္စာခဉ္စာသကဲ့သို ပထမအဋ္ဌိကလိပ္ပမွန့မာ စစုဖွစုပားရခွဌး၏ ပဓာန အခဉ္စာသဉ္စူ ရခိဌ အ ရဓးအခဌးကွဓာဌးဖွစုသဉ္စူ ။ ဘိုးထုဓာဘုဓာ၏ ရကစကုစာဖိနိဋ္ဌိအုပုရဉ္စူ

မၤ၊ အလှူအကုသိုလ်ဒုန္နကဏ္ဍမၤ၊ အတဏှ်အကဏ္ဍ ခုဒ္ဒိတပုဆိမၤတို
ကွဏ္ဍ ရခိဏ္ဍပုညသားမၤ၊ မခံမရပုနိဏ္ဍဗ္ဗကာ ဟုဏ္ဍလၢနုနုနုကနုခဲကွဏ္ဍ
ဗ္ဗသည ။ ဟုဏ္ဍလၢနုနုမၤ မအဏ္ဍဗ္ဗသဏ္ဍာအခါ အဏ္ဍဂလိပုပိဏ္ဍနကုသို
ထုဏ္ဍပုဗ္ဗခိလၢ် ကွဏ္ဍတဏ္ဍသည ။ ဤသိုဗ္ဗ ရခိဏ္ဍပုညမၤ လူသုကဏ္ဍမဲ
သဏ္ဍ ဒသေကဲသို လူဦးရေ လုဏ္ဍကဏ္ဍာခဲရဏ္ဍဗ္ဗသည ။

၅။ ရခိဏ္ဍဒုန္နသဏ္ဍာ မဗျာဝး
အခဏ္ဍဝေဏ္ဍိသဏ္ဍာနဝေဏ္ဍာမဗျာဝး

သး၅း၁ မွနုဏ္ဍိဝိဏ္ဍမၤ နုဏ္ဍ (၄၀) အုဏ္ဍရဏ္ဍသညခဏ္ဍာ စဏ္ဍဘဏ္ဍကွဏ္ဍ
ရခိဏ္ဍအရဏ္ဍသားမၤ အဏ္ဍဂလိပုပိဏ္ဍနကုသို ထုဏ္ဍပုဗ္ဗ
အခဏ္ဍဏ္ဍာခဲကွသည ။ ဆရာကွီးဟဏ္ဍလုက ရခိဏ္ဍမၤ ခိလၢ်အခဏ္ဍဏ္ဍာခဲ
သဏ္ဍ ဘဏ္ဍဂလားနုဏ္ဍအပါအဝဏ္ဍ စဏ္ဍတကဏ္ဍဏ္ဍခရိဏ္ဍတဏ္ဍမၤ သည
အဏ္ဍဂလိပုပိဏ္ဍဏ္ဍာလညး အုဏ္ဍရဏ္ဍရဏ္ဍ မခဏ္ဍာသးသဏ္ဍ ဒသေမၤ ဗ္ဗ
သည ဟု ဆိုခဲသည ။ (သး၄း၁၁ - ရၣ်)။

သး၅း၂ အဏ္ဍဂလိပုတို သည ၁၇၅၇ ခုတုဏ္ဍ ဘဏ္ဍဂလားဒသေ
မဂိဘုရဏ္ဍနုဏ္ဍဗ္ဗဏ္ဍာသဏ္ဍ ပလာစီ (Plassey) စဏ္ဍပဲတုဏ္ဍ အဏ္ဍနိဏ္ဍခဲ
သဏ္ဍကွဏ္ဍ ကာလကတ်တားတဏ္ဍပိဏ္ဍကို အရၣ်ဒေအိန်ဒိယ
ကုမ်ပကီသိုပဏ္ဍအုဏ္ဍခဲသည ။ (၅၄)စဏ္ဍအဏ္ဍနိဏ္ဍသု
ပိဏ္ဍမူးကွီးကလိုဏ္ဍဏ္ဍ (Clive) မၤ ဘဏ္ဍဂလား၏ ပထမဆုံး ဘုရဏ္ဍဗ္ဗ
လာခဲသည ။ (၅၅) အရၣ်ဒေအိန်ဒိယကုမ်ပကီသည ၁၇၆၀ တုဏ္ဍ စဏ္ဍတ
ကဏ္ဍဏ္ဍခရိဏ္ဍထိ ပိဏ္ဍဏ္ဍနိဏ္ဍခဲသည ။ (၅၆) ရခိဏ္ဍဘုရဏ္ဍစန်ဒသုဏ္ဍမလကုထံ
မၤ ၁၆၆၆ တုဏ္ဍ မဂိတို သိမူးယူခဲသဏ္ဍ စဏ္ဍတကဏ္ဍဏ္ဍဒသေသည နုဏ္ဍပဏ္ဍ
ကွီးဆဏ္ဍကုဏ္ဍာအကွာၣ် အဏ္ဍဂလိပုလကုဏ္ဍအဏ္ဍ ရဏ္ဍကုသုဏ္ဍဗ္ဗ

သညှ ။

သး၅း၃ ၁၆၆၆ ခု ရခိုင်မဂ်စုပဲတုဏ္ဏ စုဏ်နိဏ္ဏသုမဂ်တို သညှ စုဏ္ဏတကဏဏးမိဏ္ဏိကို ရခိုင်တို လကုထဲမ္ၚ သိမ္းယူပီးနဏ္ဏာ ရာမ္းထိ ဆကု လကုခိတြကု သိမ္းယူနိဏ္ဏခဲသညှ ဟု ဆိုသညှ ။(၅၇)
မဂ်တပုကိုတုနုးလ္ၚနုရနု ရခိုင်ဘုရဏ္ဏ စုဏ္ဏတပုတစုခကို ရာမ္းထိ စလေ့
တုတိုကုခိကုစခဲသညှ ။ ရခိုင်တို ရံး၍ နဏ္ဏာဆုတုသားသညှ ဟု
ဖုဏ္ဏပသညှ ။(၅၈) သိုဘုဏ္ဏ ရာမ္းသညှ စုဏ္ဏတကဏဏးမိဏ္ဏိမ္ၚ မိဏ္ဏ (၈၀) ဝဏ္ဏ
သဏ္ဏကုဏ္ဏတစုကုဏ္ဏဏ္ဏး၊ စုဏ္ဏတကဏဏးနုဏ္ဏ ရာမ္းကွားနုဏ္ဏမ္ၚသညှ
တဏ္ဏတဏ္ဏထုထုဏ္ဏဏ္ဏး၊ လ္ၚဏ္ဏဏ္ဏသ ဖုဏ္ဏကုးနိဏ္ဏသဏ္ဏ ခတြဏ္ဏနုဏ္ဏခတြ
ဏ္ဏး ပိုဏ္ဏးဖုဏ္ဏထားခွဏ္ဏး၊ မိးရာသိ၌ လမ္းအားလုံး ရဏ္ဏဏ္ဏဏ္ဏး၊ မိးရာသိ
နီးကပုလဏ္ဏဏ္ဏးတို ကုဏ္ဏဏ္ဏ တစုကုဏ္ဏဏ္ဏး၊ ရခိုင်ပုဏ္ဏသို စုဏ္ဏတပုစလေ့
ညှကိဏ္ဏစကို မဂ်တို လကုလဏ္ဏာလိုကုသညှ ဟု ဆိုသညှ ။(၅၉)

သး၅း၄ မဏ္ဏရဏ္ဏကဏ္ဏလစု (Moris Collis) ကမ္မ မဂ်တို ရခိုင်ပုဏ္ဏသို ခို
တကုမညှ အရိပုအရဏ္ဏဏ္ဏသဏ္ဏအခါ ရခိုင်တပုက အလုံးအရဏ္ဏးနုဏ္ဏ ခုခံ
အဏ္ဏဏ္ဏဏ္ဏသညှ ဟု ရဏ္ဏးသညှ ။(၆၀)

သး၅း၅ မဂ်တို သညှ မတြမ္ၚဏ္ဏာခဏ္ဏတညှရိုသဏ္ဏ စုဏ္ဏတကဏဏး
ခရိဏ္ဏတစုခလုံးကို မညှသညှအခါမ္ၚ မပိုဏ္ဏးနိဏ္ဏခဲခတြ။ ရခိုင်တို လကုထဲမ္ၚ
သိမ္းပိုကုအုပုခတြစညှ ဆနုခါ (Sankha) သညှ မဂ်ပိုဏ္ဏနကု စုဏ္ဏတကဏဏး
နုဏ္ဏဏ္ဏ တဏ္ဏဏ္ဏဘကု နုဏ္ဏသတုမတြးဖုဏ္ဏသညှ ။ တဖုဏ္ဏးဖုဏ္ဏးတိုးခဲခတြရာ စ
စုဏ္ဏတကဏဏးမိဏ္ဏိ တဏ္ဏဏ္ဏဘကု မိဏ္ဏဏ္ဏးဆယုအကု ခရူဏ္ဏယိုလီ (Cruzeolly) မ္ၚ
စုအထိဖုဏ္ဏသညှ ။ ၎ဏ္ဏးမ္ၚမ္ၚ အနဏ္ဏကုဘကုတုဏ္ဏ တဏ္ဏဏ္ဏတနုးတစုခ
အရဏ္ဏတဏ္ဏဏ္ဏဘကုနုဏ္ဏ အရဏ္ဏဘကုသို သုဏ္ဏတနုးနသညှ ။ ထိုနဏ္ဏ
တို က စုဏ္ဏတကဏဏးခရိဏ္ဏနုဏ္ဏ ရခိုင်ပုဏ္ဏကိုပိုဏ္ဏးခွားထားသညှ ။ မ္ၚဏ္ဏ

ဘဏ္ဍာတုဇ္ဇ ဖနုနိမ္မစ္စအင်္ဂါး (Big Feni) ဖွင့် နယုသဏ္ဍာထားသည့် ။(၆၁)

ခင်း၆ ဤအနုအေးထားအရဆိုလျှင် မဂိုတို လကတုဇ္ဇေပိဋ္ဌစိုးသည့် နယုမ္မသေည့် စတုတကဓာဌးမ္မိမ္မ္မ အရေ့တဓာဌဘဏ္ဍာသို့ မိဋ္ဌငါးဆယုအကာ ခရုနီယိုမ္မစ္စထိသာဖွစ္စသည့် ။ ၎င်းဌးမ္မ္မ အရေ့တဓာဌဘဏ္ဍာ နဏ္ဍမ္မထိနယုမ္မမ္မ္မ "တဓာတဓာဌထူသဓာ" လူသူမနသေည့်ဒသေအဖွစ္စ တည့်ရိန်သေည့် ။ ထိုအနုအေးထားအတိုဌး အဋ္ဌိဂလိပူတို က မဂိုတို ထံမ္မ္မ "လုဉ်ယုခွဲဌး" ဖွစ္စသည့် ။ ထိုကဓာဌ ဆရာကီး ဟဓာဌက အဋ္ဌိဂလိပူတို အုပုရုဌရဓးမခဌြသဓးသဓာ နယုစပုဒသေ စတုတကဓာဌးတဓာမဌး ထဲသို့ ရခိဌစတုပုဌးမဌး ပုဌးဝဌုခိုလုဉ်ခွဲကသည့် ဟု ဆိုခွဲဌးဖွစ္စသည့် ။ (ခင်း၁၁ - ရု) အုပုရုဌရဓးမခဌြသဓးသဓာ နယုမ္မထေဉ် သမိဌးမ္မ္မ္မတဓာဌးတဌုခံရသဓာ နယုမ္မမဌးမ္မ္မ ရာမုး (Ramu) ခုဌါ ပဌးဝါ၊ ကုဓာဌဘဓာ (Cox ' s Bazaar) ခုဌါ ဖလဓာဌးခိဌြနုဌ္ဏ ဟာရဓဌး (Harbang) တို ဖွစ္စသည့် ။

၆။ ရာမုးခင်းဝါ ပင်းဝါ

ခင်း၁ ရာမုးကို ရခိဌတို က ပဌးဝါဟု ခုဌါသည့် ။ ရခိဌပုဌုနုဌ္ဏနီးကပူသဓာ စတုတကဓာဌးနယုမ္မ မ္မိနယုတဓာဌုဖွစ္စသည့် ။ မ္မဓာဌဉီးခဌေ ဒုတိယမ္မဓာဌဘုရဌ မဌးခရီ (၁၄၃၄ - ၁၄၅၉) သည့် ရာမုးသို့ စတုခိဌြိကုခိကုသိမ္မးယု အုပုရုဌခွဲသည့် ။(၆၂) ရာမုးသည့် ရခိဌပုဌုနုဌ္ဏ နီးကပူသဓာနဓရာဖွစ္စ၍ တဓာကဓာဌး၊ ရခိဌတို အစည့်အလာပိဋ္ဌစိုးခွဲသဓာ နဓရာဖွစ္စ၍ တဓာကဓာဌး၊ အဋ္ဌိဂလိပူတို အုပုရုဌရဓး မခဌြသဓးသဓာ နဓရာဖွစ္စ၍ တဓာကဓာဌး၊ မ္မနမာမ္မိဝန္နမဌး အုပုရုဌသည့်ခဌေဉ် ရခိဌစတုပုဌးဒုဌ်ခသည့် မဌး ခိုလုဉ်ရာဒသေ တဓာဌု ဖွစ္စခွဲသည့် ။

၁၆၂ ရာမူးသို့ထွက်ပွားခဲ့လို့သူတို့ အနက် "လက်ဝဲမွန်တုံးဖောဇာသ
ည " မှာ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ။ ၎င်းတို့သည်
ဘိုးတော်ဘုရားတို့ကို မဟာသင်္ဃမတရာဇာက ခုခံတုန်းလွန်သောအခါ
မဟာသင်္ဃမတရာဇာနှင့်အတူ လက်ဝဲခုခံတုန်းလွန်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ ။
အားမတန်၍ ရုံးနိမ့်ထွက်ပွားကွစည် စုတကဇာနည်သို့ ရောက်သွားစွ
ဖူးဖြစ်သည်။ ။ ထိုအကဇာနည်ကို ရခိုင်ရာဇဝင်၌ "လက်ဝဲမွန်တုံးဖောဇာသည။ ။
မုဇ်တထွက်ကွီး ဘရူ၊ ဓားပွန်စီးတို့ လည်း အနာကျကုလားပွည့် စုတ
ကဇာနည်သို့ ပွားကွလကေန်၍ ရောက်ကွလလေ၍ အင်္ဂလိပ်မင်း စုတ
ကဇာနည်မို့က ကြေးရာပေး၍ ထားလေသည်။" (၆၃) ဟု ဖော်ပြသည်။ ။

ကြေးရာပေးသည့်ကိစ္စကို ၂၅ ဇွန် ၂၇ မတ်လ ၁၇၉၄ ခု ဘဏ္ဍ
လားနီဌာနရင်း အစီရင်ခံစာများ ၌ "မွန်မာတို့ ရခိုင်ကို သိမ်းယူစတု
ထွက်ပွားအခွင့်ကျလာသူ ရခိုင်ခေါင်းဆောင် လိုဟိုမိုရန် (Lohomorang
လက်ဝဲမွန်) သည် စုတကဇာနည် တရားသူကွီးထံမှ လူသူမနသော မွ
ကုကအချို့ကို မွေးလူထွက်ယူကာစိုက်ပျိုးရန် ရေခံခဲ့သည်။ ။

၎င်းတို့သည် ရခိုင်ပွည့်ကို မွန်မာမင်းသိမ်းယူသည့် ခြေခံ
လာရောက်အခွင့်ကျသူဖြစ်သည်။ ။ ၎င်းတို့နှင့်အတူ နာကျလိုက် (၃၅၀
၀) ပါသည်။" (၆၄) ဟု ပြထားသည်။ ။

၁၆၃ သုတေသီ လန်ဒန်ကာတာ (R . R Landhan Carter) ၏ သု
တေသနဆောင်းပါးတို့ "မွန်ကျေးများ ပိုမိုဆိုင်ရာလိုအပ်မှုအတိုက်အခံ
ထားသူ အခွင့်ကျခြင်း၏ အဘေးသည် ရခိုင်ဘုရား ဆုမိုးတစ်ဦးဖြစ်ပြီး မွ
န်မာတို့ အုပ်ချုပ်မှုကိုမခံလို၍ လည်းကောင်း၊ နှိပ်စက်မှုကို မခံနိုင်
သောကဇာနည်လည်းကောင်း၊ ၁၁၄၆ ခုတုနှစ် အိန္ဒိယသို့
ဆုမိုးနာကျလိုက် (၅၀၀) နှင့် ထွက်ပွားလာကဇာနည်၊ ပုဒ်ဝါခြားမ

တောဌာနကုန်ပစ္စည်းကို တရားဝင်ဝယ်ယူရန် လက်ကောက်ထား၍ မွေးနေ့လှူ
ရာရရှိခဲ့ကွကောင်း၊ ထိုမူဝါဒကို ၎င်းတို့၏ သား သူတော်အလီမတော်ညီက
ဆက်ခံပြီး နာကုန်လိုက်မည် နှုတ် အဆိုပါတရားမကြံမည့်မူကို ရှေး
လမ်းခွဲကွကောင်း"(၆၅) ဖော်ပြထားသည်။ ။

၁၆၄ အထက်ဖော်ပြပါ အတော်ကြာသည့်
မိသားစုအတော်ကြာသည့် ၎င်းတို့၏ အဘဦးသည် လက်ဝဲမှန် တိုးတော်
သည် ဖြစ်သည်။ ။(၆၆) လက်ဝဲမှန်သည် နာကုန်လိုက် (၅၀၀) နှုတ်
ထုတ်ပေးအခွင့်ရှိပြီးနောက် ထပ်မံရောက်ရှိလာသဖြင့် တိုးလာ၍ အ
ထက်တော်ပုပါ ဘဏ်လေးနိမ့်ငါး အစီရင်ခံစာမည် ဌာ နာကုန်လိုက် ၃၅၀၀
ဟု ဖော်ပြထားခွင့် ဖြစ်ဟန်တူသည်။ ။ ထိုအခါ (၁၈၁၄) ခုနှစ် ရာမူးတော်
တာဝန်ကန်သော ကပ်ပတ်နီဖိုဂို (Fogo) က ရာမူးပတ်ဝန်းကန် (၁၂) မိုဗေ
နီ၌ လူဦးရေ (၁) သိန်းခန့် ရှိလိမ့်မည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ ။
ဤဖော်ပြချက်ကို ခြားနားဖော်ပြချက်ဖြစ်သည် ဟု ပါမောက်ခပေးက သုံးသ
မှသည်။ ။ (၆၇)

၁၆၅ ဖိုဂို၏ "လူဦးရေတစ်သိန်းခန့်ရှိမည်" ဟူသော
ခန့်မှန်းဖော်ပြချက်သည် ခြားနားပေးခွင့် ဖြစ်သည် ဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း
၁၈၁၄ ခု အခွန်အခကြေး ပေးဝါပတ်ဝန်းကန်တော် ရရှိသောခသည် မြေ
ပွင့်နှုတ်ကန်သော အခွန်အခကို ရောပွန်ဟုပေးသော။ ။

၁၆၆ လက်ဝဲမှန် ပေးဝါသို့ရောက်စဉ် တည်ထောင်သော ကမ်းရာ
သည် ပေးဝါ "ရာကီးဖရာ" ရာဖြစ်သည်။ ။ ရှေးမွန်ကုဦးခရာ ပေးဝါ (ရာ
မူး) သည် ၁၆၆၆ ခု၊ ရခိုင် - မင်္ဂလာပွဲ၌ တစ်ကွက်မှ စတင်ပေးခွင့်ဖြစ်သည်။ ။
စန်ဒီဇယ်မေး (၁၇၁၀ - ၁၇၃၁) လက်ထက်၌ လည်း ကုလားတို့ နှုတ်စတင်
ထိုးစဉ် ပေးဝါတော် တစ်ချက်နားခဲ့သည်။ ။(၆၈) နာအဘယရာဇာ (၁၇၄၂

- ၁၇၆၁) လကုထကုဉ် လညး ပဌးဝါ၊ စစတကဓာဌး အရပူသိုသားရဓာကု တိုကုခိုကုခဲသးသည။ ။(၆၉) ပဌးဝါသည နယုစပုနုဌ နီးသဓာကုဓာဌ မကွာခက စစပွေပွဌ ဖွစခဲရသည။ ။ မဂိုပိဌနကုဖစုဌာဓာလညး ရခိုဌတို ရနုကို စိုးရိမု၍ တစကုဓာဌး၊ စစတကဓာဌးမိနုဌ အလုဌးဝး၍ တစကုဓာဌး၊ အပုရိမုအာဏကစကု သကုရဓာကုခဲဟနုမတူခ၍။

ထိုကုဓာဌ လကုဝဲမွနုတို ပဌးဝဌခိုလုသဓာအခါ စစတကဓာဌးတရး သုကီးက ပဌးဝါနုဌ ပဌာဝနးကဌ လုသုမနသဓာ မွကေကုမးကို မွေ နုလုဌာပဌးခဲခွဌးဖွစမညဟု ယုဆရသည။ ။

၁း၆း၇ လကုဝဲမွနုတညထဓာဌသဓာ ပဌးဝါ (ရှာကီးဖကု) သည တဓာမိဖွစသည။ ။ ဒုတိယကမ်ဘာစစ မဖွစမိက အိမုခွေ (၆၀၀) ခနု ရို သည ဟု ဆိုသည။ ။ ရဲဌာနရိုသည။ ။ အနီးပဌာဝနးကဌ၌ ကဌးရှာ (၁၈) ရှာ ရိုသည။ ။ (၇၀) လကုဝဲမွနုနုဌအတူပါလာသဓာ ဒုက်ခသည မးက ပဌးဝါ (ရှာကီးဖကု) ကို တညထဓာဌပီး နဓာကုတုဌ စစပဌးဒုက်ခသည မး တဖညးဖညးမး လာ၍ လုဌီးရေ တီးလာခွဌးဖွစနိဌသည။ ။

တီးလာသဓာရှာမးမုာ လညး အမးအားဖဌ ပဌးဝါခဌာဌးတစလဌဓာကုတညရိုကုသည။ ။ ဤခဌာဌးသည ဖလဓာဌး ခိဌာ တဓာဌဘကုနား ကပုလဌာ ဘဌိဂလားပဌလယုအဓာထ စီးဝဌသည။ ။ ပဌးဝါနုဌဖလဓာဌးခိဌာမိသည (၉) မိဌဝးသည။ ။ (မွေပုံရု)

၇။ အာဓာဓာဓာဓာဓာ

၁း၇း၁ အဌိဂလိပုအစိုးရသည ရခိုဌစစပဌးတို အား ဒုက်ခသည မး

အဖွဲ့စု အသိအမှတ်ပြုပွဲပွဲ လိုအပ်သော စားစရာနှင့် တစ်ရပ်ရပ်ကိရိယာများ စီစဉ်ပေးရန် ကပ်ပတ်နီကုမ္ပဏီ (Hiram Cox) အား တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ ကုမ္ပဏီသည် စစ်တကောင်းမို့သို့ (၁၇၉၉) ခု ဇူလိုင်လတွင် ရောက်လာသည်။ ၎င်းမှူးမရောက်မီနှင့် ရောက်ရှိပို့နစ် ကျ ရန်ပွဲမပြုဘဲ ထုတ်ပေးလာသူများမှာ စုစုပေါင်း လေးသောင်းမှ ငါး သောင်းအထိရှိသည် ဟု အစီရင်ခံခဲ့သည်။ (၇၁) ကပ်ပတ်နီကုမ္ပဏီ နှစ်စဉ်ပေးပို့သော အစီရင်ခံစာများတွင် မြို့တော် မှာ တစ်တစ်ခုစီ ထည့် လူစုကောင်းကွသည်။ ကုမ္ပဏီစီစဉ်ပေးသော နှစ်စဉ်ပေးပို့ အခါ ဌ် ၎င်းမှူး၏ အမည်ဖွင့်ပေး (Cox ' s Bazaar) ဟူ၍ ဖွဲ့စည်းသည်။ (၇၂)

၁၈၇၂ ကုမ္ပဏီဘဏ်ကို ရန်ပုံတို က ဖလောင်းဘဏ်ဟု ခေါ်တွင်သည်။ ။ အိမ်ဂျာမန် ဖလောင်း တည်ထောင်သော ပျောက်ကွယ်သည်။ ပူမီ တူဂီတို့ ကို ရန်ပုံတို က ဖလောင်း (Feringhi) (၇၃) ဟု ခေါ်တွင်သည်။ ပူမီတူဂီတို့ နောက်၌ ရောက်လာသော အခွားမပြုနာဖူ ဥရောပသားများ ကိုလည်း ဖလောင်းဟု ပေးခေါ်တွင်သည်။ ။ ထိုကွန်ပဏီ အုပ်ကိုင်မှုလူမျိုး ကုမ္ပဏီတည်ထောင်သောမို့ကို ရန်ပုံတို က "ဖလောင်းဘဏ်" မှီဟု ခေါ်တွင်ခွင့်ရှိသည်။

၁၈၇၃ ရန်ပုံဒက်ခံသည် မြို့ နှစ်ရန် ကပ်ပတ်နီကုမ္ပဏီပေးခဲ့သော ဖလောင်းဘဏ်မှီဖွဲ့ဖွဲ့လာမည့် နည်းပေးပို့ ပေးလုပ်ကမ်းနား ဖွဲ့သည်။ ။ ဒက်ခံသည် တို့ သည် ထိုနှစ်ရောက်ရောက်ရန် လှူငွေပေးလုပ်ကမ်းဖွဲ့ရာ၌ လာခဲ့ကွခွင့်ရှိသည်။ ။ မတော်တော်ကမ်းခွဲမေ့ တစ်ဆင့် နာမည်ကိုဖွဲ့ရာ၌ လာခဲ့ကွသူများ လည်း ရှိသည်။ ။ ၎င်းမှူးဒက်ခံသည် မြို့ သည် ဦးစွာ ကယုခင်း (Teck Nauf) သို့ ရောက်ကွသည်။ ။ ထိုမှ တစ်ဆင့် ပေးလုပ်ကမ်းနားယောင်း လာရောက်ကွခွင့်ရှိသည်။

ကယုခခြာဇးမ္ၚာ် ဖလဇာဇးခိၣ်ဍုၣ်ထီၣ် မိၣ် (၆၀) ကာၣ်ဝဲးသညာ ။ နယုမ္ၚာ် (၂) ခုကွာ်တုၣ် တဇာဇးတနးန့ၣ် တဇာမၣ်း ရဲၣ်သညာ ။ လူသူကဇးမဲးသဇာ နယုမ္ၚာ်ဖဇာဇးသညာ ။ လ့ၣ် (သိုၣ်မဟုၣ်) ဖဇာဇးဖဇာကူးရသဇာ ခခြာဇးမၣ်း ပိုၣ်ဇးဖဇာထာ်သညာ ။ တဇာဇးတယုတခိၣ်ဍုၣ် ပဇာလယုကမ္ၚးနးထီၣ် ရဇာကုာ် သဇာကွာ်ဇာ ခိၣ်ရဇာကုာ်သဇာအခါ ရယုတန့ၣ်နရဲၣ်း ခိၣ်ရဇာကုာ် ဆကုာ်သုာ်း ရသညာ ။ ပဇာလယုကမ္ၚးနးအတိုၣ်ဇး လာကွာ်သဇာ ဒုာ်ခသညာ မၣ်း သညာ ထိုအခဏအခဲမၣ်းကို ကုာ်ဇာဖဇာလာကွာ်ဇးဖဇာသညာ ။(၇၄) ကပ်ပတိန့ၣ် ကုာ်ဇာကုာ် နရဇာခခြာဇးခိၣ်ဍုၣ်ဖဇာသဇာ (၁၇၉၉) ခန့ၣ်တုၣ် ရခိၣ်ဒုာ်ခသညာ ပဇာဇး (၅၀၀၀၀) ခန့ၣ် ရဲၣ်ခဲသညာ ဟု ဆိုသညာ ။(၇၅)

ဒးဂးၣ် ဒုာ်ယကမ်ဘာစစမဖဇာမိၣ် ဖလဇာဇးခိၣ်ဍုၣ်ပဇာဝဲးကဏ္ဍတုၣ် ကဏ္ဍရှာပဇာဇး (၁၃) ရှာရဲၣ်သညာ ဟု သိရသညာ ။ ထိုအပဇာ ဖလဇာဇးခိၣ်ဍုၣ်ဖဇာသဇာ သုာ်ဇာဒိၣ်ဍုၣ်နယု (၃) ရှာ၊ ကလုာ်ရဲၣ် (၁၁) ရှာ ရဲၣ်ကွာ်ဇာသိရသညာ ။

ဒးဂးၣ် တခိၣ်ခိၣ်ခသညာ မၣ်းမ္ၚာ် မဇာဇးတဇာကမ္ၚးမ္ၚာ် နတုမ္ၚာ်ကို ဖဇာကူးဇး နတုမ္ၚာ်အနဇာကုာ်ဖဇာ ကမ္ၚးခွာ်တဇာလဏ္ဍဇာကုာ် တဇာတဇာမၣ်း နှ် အခွာ်ခိၣ် ကဏ္ဍရှာတညာထဇာဇးခဲကွာ်သညာ ။ ကဏ္ဍရှာ စုစပဇာဇး (၂၄) ရှာ ရဲၣ်သညာ ။ ထိုရှာမၣ်းကိုလညး ဖလဇာဇးခိၣ်ဍုၣ်နယုဉ်ပ ဇာ ထညာသုာ်းနိၣ်သညာ ။ အးလံးရဲၣ်ကွာ်လဏ္ဍဇာ ဖလဇာဇးခိၣ်ဍုၣ် (ပဇးဝါမ္ၚာ် ရှာမၣ်း မပါဘဲ) ကဏ္ဍရှာပဇာဇး (၅၂) ရှာရဲၣ်ခဲသညာ ဟု ဆိုရပါမ ညာ။(၇၆)

၈။ ဟာရဘာ်း

ဒးခဲး အဓိကလိပုပိဇာနကုာ် ဟာရဘာ်းသိုၣ် ရခိၣ်ပဇာမ္ၚာ် ဦးစာခိၣ်လံာ်လာ

သူမှာ ငသံတုဖွေစသည့် ။ ၎င်းဖူးသည့် ဘိုးထုဇာဘုရား လကုာအဓာကုဉ်
မို့သူကွီးအဖွစ အမုထုဇာထမူးနစေည ဘိုးထုဇာဘုရား ယိုးဒယားသို့
စစခိုရ်န ငသံတုထေမု မရာကထုသနေထု ၂၀၀၀၀၊ လူ ၄၀၀၀၀
တဇာဖူးရာ ထကုဝကုသာ ပိုဆကုနိဌခဲသည့် ။ ထိုကွဇာ ဘိုးထုဇာဘုရား
အမကုထုကုပိုး ငသံတုသေးကွီး ခကွစံဝကို သထုပစုခဲသည့် ။ ငသံတု
လညး မိမိဆုမေးြနဓာကုလိုကုမဉ်း နုဌ အဋ္ဌဂလိပုပိဌနကုသို ထုကုပွေး
လဇာဓာသည့် ။ ၎င်းဖူးတို အား အရုဌအိန်ဒိယကုမ်ပကီ အရာရိုတို
ကဟာရဘဌးဉ် နရောခဉ်းခဲ သည့် ။(၇၇) ငသံတုဇေါ် သားငယုခဉ်းပွန
သည့် ဘဇကုကဲသို ဘိုးထုဇာဘုရား၏ အမုထုဇာထမူးတစုဉ်းဖွစုခဲသည့် ။
စိုဌးတဌကို အပိုဌးစားခဲရသည့် ။ သိုဌာဓာ ဘိုးထုဇာဘုရား၏
ရဉ်းတပုဆဲမု၊ မွနမာမို့ဝနမဉ်း ၏ ရကုစကုစာဖိနိုပုအုပုရဉ်းမုကို မခံလို
၍ ရခိဌသူပနခခဉ်းဆဇာဌမဉ်း နုဌ ပူးပခဉ်းကာ ရခိဌသက်ကဇာဌ ၁၁၆
၀ ခကပဌ ပနကနခဲသည့် ။ အရဇေးရုံးနိမု၍ အဋ္ဌဂလိပု ပိဌနကု စစတ
ကဇာဌးသို ပွေးဝဌခိုလံခဲသည့် ။ (၇၈)

၁း၈၂ ခဉ်းပွနသည့် ၁၈၁၁ ခုတုဌ ဟာရဘဌးမု နဉ်း လူ (၅၀၀)
နုဌအတူ ကယုခဉ်းဉ်း နထိုဌလာသည့် ။ ထိုနရောမု နဉ်း နထုမွစ
အရုဌကမူးရို မဇာဌတဇာသို ဝဌရဓာကုတိုကုခိုကုသိမူးယုရန ရညရယု
သည့် ။(၇၉) "လူ ၅၀၀ နုဌ ကယုခဉ်းဉ်း နထိုဌလာသည့် " ဟူသဓာ
အခကုကို သုံးသပုကညလဉ်း ခဉ်းပွနသည့် ဘဇကု ငသံတုနေုဌ
ဆုမေးဉ်း ၊ နဓာကုလိုကု မဉ်း နထိုဌရာ ဟာရဘဌးကို အခွခေ၍ လူသူ
လကုနကု စုဆဇာဌးလုပုရုးခဲဟနတူသည့် ။

၁း၈၃ ဟာရဘဌးသည့် ရခိဌနယုစပုနုဌဝေးလံပိုး ခဉ်းကဉ်းဉ်း
ခဉ်းဉ်းဉ်းနရောဖွစသည့် ။ စစတကဇာဌးနုဌ ဖလဇာဌးခိဉ်းကွားဉ်း
တညရိုသည့် ။ ဖလဇာဌးခိဉ်းနုဌ မိုဌ (၅၀) ခနဝေး၍

စတုတကဏ္ဍးမိနုဉ္ဇန မိဉ္ဇ (၄၀) ခန ဝဇးသည။ ။ ဒုတိယ ကမ်ဘာစတုမဗ္ဗစတုမိ
က ဟာရဏာဌး ပထဝနးကဏ္ဍ၌ ကဏ္ဍးရှာ (၁၁) ရှာ ရှိခဲသည ဟု
သိရသည။ ။ (၈၀)

၉။ အဝကဉ္စန္ဒိး (Sunderbangs)

ဘးဉ္စး၁ ဘိုးထုဓာဘုဏးခထေ၌ ဗွိတိသဉ္စိပိဉ္စနကုသို
ထုကုပွဇးကွသုမဉ္စး အနကု သံတဲ၊ ရမ္မးဗွဲနုဉ္ဇ မာနုအဓာဉ္စကုဏ္ဍးမဉ္စးမု
လုဉ္စမဉ္စး ဖုဉ္စ ပဉ္စလယုကိဗ္ဗထု၍ ထုကုပွဇးကွသုမဉ္စး သည ဂဉ္စဂိမ္မစုဝရိ
ကုဏ္ဍးမဉ္စး သို ရဓာကုသုးကွသည။ ။ ဂဉ္စဂိမ္မစုဝတုဉ္စ တညရိပီး ဘဉ္စဂ
လားခူဓါ ကာလကတ်တားမိနုဉ္ဇန နီးသဓာကွဓာဉ္စ ရခိဉ္စတို က ဘဉ္စဂလား
အဝကုဏ္ဍးဟု ခူဓါကွသည။ ။

ဘးဉ္စး၂ "အဝကုဏ္ဍးရာဇဝဉ္စဝတ်ထု"(၈၁) ကိုရဇးသု ဦးစိနုလုအဓာဉ္စက
ပဉ္စလယုကိဗ္ဗထု၍ အသကုဉ္စနုပွဇးကွသုမဉ္စး ၌ သံတဲ၊ ရမ္မးဗွဲ၊ မာနုအဓာဉ္စ
မု ပါဝဉ္စကွကွဓာဉ္စးဖုဓာပွသည။ ။ ၎င်းဉ္စးစာအုပုမု လိုရဉ္စး ကဓာကုနုထု
ဖုဓာပွရလဉ္စု မာနုအဓာဉ္စမု တပုမဉ္စးကီး ပျိုအဓာဉ္စမိသားစု ရှာစားသံဦး၊
ဦးပဓါကုဆိနု၊ ကွာထုနးဦးတို လုဉ္စကွီးမဉ္စး ဖုဉ္စ ထုကုပွဇးကွပီး စီးမဲကီ၌
ရဓာကုကွသည။ ။ ရမ္မးဗွဲမု ဦးဂဓါဉ္စးကီးမိသားစု၊ သံတဲမု အကုဉ္စာသုဓာ
ဒလိမိသားစု၊ ၎င်းဉ္စး၏ ဘဓဉ္စရှုလဲး မိသားစု ဦးထုနးအဓာဉ္စရိမိသားစု၊
ဦးမဓာဉ္စဘုဓါတို မုတဓာဉ္စစည ကမ္မးမိပုးသီး နထုတဓာဉ္စနုဉ္စ
လဓာဉ္စးဒရိထုမု တစုဆဉ္စ စီးမဲကီ၌ စုကွသည။ ။ ထိုမိသားစု
အိမ္မခွပေဓါဉ္စး ၁၂၀ ကုဉ္စာ၊ လုဉ္စပေဓါဉ္စး ၅၀ တို သည ၁၁၄၆
စုတနုဆဓာဉ္စမုနး လပညကုဉ္စာ (၉) ရကည၌ ပဉ္စလယုပုဉ္စသို
ရှကုဉ္စထုကုဉ္စာလာကွသည။ ။ (၁၁) ရကမ္မဓာကုတုဉ္စ အိန်ဒိယသမုဒ်ဒရာ

ထဲရို့ ဂန္ဓဒရံကျွန်းသို့ ရောက်ကုသည့် ။ လူသူမနသေတစ်ဦးကို ခုတုထု
ဖွဲ့စီး ရှာတည့်ခဲ့ကုသည့် ။ ၎င်းဌေးကျွန်း၌ လယုမင်းကို
ကွဲကုသရာသောကွေရာ ၁၁၄၇ ခု တပေါင်းလတုထု ကျွန်းသစ်တစ်ခုသို့
ပွားစားခဲ့ကုသည့် ။ ၎င်းဌေးကျွန်းကို မိုပူးဒပ်ပီကျွန်းဟု အမည်ပေးကုသည့်
။ ၁၁၅၅ ခုနှစ်ကုပိုဌေးတုထု မိုပူးဒပ်ပီကျွန်း၌ ရခိုင်ဌေး အိမ္မထာ ၅၀
ထပ်မံတိုးလာသည့် ။ ၎င်းဌေးကျွန်းမှ အိမ္မထာ ၃၀ ကို တပေါင်းလတုထု
အစောပိုင်းဆရာတစ်ပါး ကျွန်းသစ်တစ်ခုသို့ပွားစားယူသည့် ။ ၎င်းဌေးကျွန်းကို ဗ
န်တလီကျွန်းဟု ခေါ်သည့် ။ ဗန်တလီကျွန်းသို့ ၁၁၉၄ ခုတုထု ရခိုင်ဌေး အိမ္မ
ထာ ၇၄၊ လူ ၅၀၀ ကျော်ရောက်လာသည့် ။ ထပ်မံတုသေတစ်
ကျွန်းသစ်မင်းမူကံဆိုင်ရာကျွန်း၊ လကျော်တကျွန်း၊ တစ်ကျွန်းတို့
ဖွဲ့စည်းကုသေး" ဖွဲ့စည်းထားသည့် ။

၁၁၉၄ ခုနှစ်ပွဲကို ဘိုးတုတစ်ရာသီမှပိုကုစ ရှေးဦးနတ်မင်း ၌ ပ
ဌေးလယုကိုဖွဲ့စည်း ထုကုပေးသွားကုသူ ဒုဂ်ခသည့် မင်း ရောက်ရရှိသွားကု
သော ကျွန်းမင်း သည့် လူသူကုမဲ့သော ကျွန်းမင်း သာဖွဲ့စည်းဟု ဆို
သည့် ။ ထိုအကွေရာကို မွန်မာသမိုဌေး ဆရာတို့ ဟာဗကေ "၁၇၉၄
ခုတုထု ဘဌ်ဂလားရို့ ဗိုတိသြတို့ သည့် ဂဌ်ဂါမ္မတစ်ရာသီကုပိုဌေး
မွန်စုကျွန်းပေါ် အဝကျွန်းဒေသရို့ မွန်ဩဇာကုမုန်သော ဒေသ၌
ရခိုင်မိသားစုမင်းကို အခွေခေါ် ခုနုပွဲကွေရာ၊ ရှုံးနံတစ်မင်း
သာဖွဲ့စည်းကုသေး၊ ထိုအခါက ယဌေးဒေသသည့် လူသူမရရှိသည့် ရှုံးနံ
တစ်မင်း သာဖွဲ့စည်းကုသေး သို့သော် သစ်တစ်မင်း ရှိကုသေး" (၈၂) ဆို
ထားသည့် ။

၁၁၉၄ သုတသေအိမ်ဗုဒ္ဓကုမာဘုခနု (Abdul Mabu Khan) က၊ ဘဏ
ရီသု (Barisal) ခရိုင် တရားသူတို့ ဘီဘာရေး (H . Beveridge) ကို
ကိုးကား၍ ရခိုင်လူမျိုးတန်းတိုးဦးဆရာသော ပဌေးဝါမှ အိမ္မထာ ၂၃

၀ သညှ ဗွိတိသဉ်တို နရောခပြေးသစ ရနဂါဘာလီ (Rangabali) နှု ဘာရာဘိဌဒိယာ (Bara Baizdia) ဌ် အခွစေိဏှခဲကွကွစာဌး၊ ၎င်းဌးတို ထ ဏှစစာ၍ ဃုစာဒလီအနူ (Anju) နှု အနုပါတီ (Anuparti) တို က ပါ တူခါလီကွီး (Greater Patukali) ဌ် အခွစေိဏှကွကွစာဌး၊ ဆိုထားသညှ ။ (၈၃)

သးဌး၍ မာဘုခနူသညှ ၁၉၇၉ ခုတုဌ ပါတူခါလီကွီးသို ကိုဃုတိုဌကုဌး ဆဌး၍ မှုဏှတမူးယူခဲသညှ ။ ထိုစညှက ၎င်းဌးတုခဲသစ ရခိုဌရဃုရှာမဌးမှာ (၁၉) ရှာရိကွစာဌး ဖုစာပွသညှ ။ (၈၄) ပါတူခါလီကွီးဌ် ရိသစာလူဌီးရစေိ ပါကစ်စတန်ခဏှေ သနူးခခါဌစာရဌး၊ ဘဌ်ဂလားဒုရေျ သနူးခခါဌစာရဌးမဌးကို အခွစေိ၍ အစာဏှပါအတိုဌးဖုစာပွထားသညှ ။

ဇယား(၈)^၁

အမည်	ခုနှစ်	လူဌီးရေ	မှတ်ချက်
ပါတူခါလီကွီး	၁၉၅၁	၁၂၂၇၈ (a)	(a) ၁၉၅၁ ခုပါကစွတန်ခေတ်သန်းခေါင်စာရင်း
	၁၉၆၁	၁၆၃၉၄ (b)	(b) ၁၉၈၁ ခု ဘက်လားဒေ့ရှ် ခေတ် --
	၁၉၇၄	၄၂၉၃ (c)	(b) -၄င်း- -၄င်း-
	၁၉၈၁	၃၆၆၈ (d)	(c) စာရေးသူမာဘုခန်၁၉၇၉ခုကွင်းဆင်းကောက်ယူစာရင်း
	၁၉၉၁	၃၅၂၀ (d)	(d) ၁၉၉၁ ခု ဘက်လားဒေ့ရှ်သန်းခေါင်စာရင်း

သးဌး၍ မဌး မကွာမီက သုတသေီရီးမလူပွစသစ သုတရသစာတမူး၀ ဃုဌ် ၎င်းဌး၏ အဘိုး ဌီးမစာဌစစာလှ မှုဏှတမူးကို ကိုးကားပီး ၎င်းဌး၏ အလူသညှ တစာဌကုဏှနဃု ငမစာဏှခဌာဌးရှာသားဖွစုကွစာဌး၊ ၎င်းဌးရှာ မှ ၁၁၄၆ ခု တပခါဌးလဌ် လှမေဌး ဖွစု တစုရှာလုံးထုဏှပွေးလာရာ ပဌ

လယှာထဲ၌ (၁၄) ရက ကွာခဲ့ပွီး၊ တပဓိဌးလဆုဏ (၁၃) ရကတုဌ ကမ္မးသို
ရဓာကကွဓာဌး၊ ရှာသစူတညကွဓာဌး ရှာနာမည "လိပုသဓာခံရှာ"
ခူဓိကွဓာဌး ဖုဓာပွထားသည ။ (၈၆) ဦးမဓာဌစဓာလု၏ မုဏတမ္မးအရ
ရခိဌမဌး အခွဓေိကနဓေိဌသည ကုန္နိး (၅) ကုန္နိးရိ၌ ရှာပဓိဌး (၁၆၀)
ရိသည ဟု ဖုဓိပွထားသည ။ ကုန္နိးအမညနုဌ ကုန္နိးအသီးသီး၏ ရှာဦး
ရကေိ ညိုသိုတုရေသည ။

(၁) ကနုဆိပုကုန္နိး ၅၅ ရှာ (၂) တယေကုခလိကုန္နိး ၃၁ ရှာ (၃)
ဘကယာတူလိကုန္နိး ၂၄ ရှာ၊ (၄) ဃုဓာဒုဏပိကုန္နိး၊ ၉ ရှာ၊ (၅) ဘိုးကိတြု
နုး၊ ၄၁ ရှာဖူသည ။(၈၇)

သးဌးက အထကတဌပွခဌာမဌးကို ခွံငံသုံးသပုကညလဌဌ ဘိုးဏဓာ
ဘုရးခဓာ ဘဌ်ဂလားအဝကုန္နိးသို ထုကပွဓေးသူမဌး သည သံတု၊ ရမ္မးဗွဲ
၊ မနုအဓာဌကုန္နိးတို မု အသုဏလိုက အသုဏလိုကရဓာကလာကပွီး
လုသူမနသဓာကုန္နိးမဌး ရိ တဓာရိဌးမဌးကို ခုဏထုဌရုဌးလဌး၌
ရပုရှာတညထဓာဌနဓေိဌခဲသူမဌး ဖူကွဓာဌး တုရေသည ။ ထိုပုဌ ပွိတိ
သဌ်အစိုးရ အစီအစညဖူ ပဌးဝါမု ပွဓာဌးရှုဌ နဓေိဌခဲသူ အိမုထဓာဌ
စုမဌး လညး ရိခဲကွဓာဌးတုရေသည ။ ထိုဒုကံခသည မဌး သည
ကုန္နိးငါးကုန္နိး၌ အခွဓေိကနဲ ကွပွီး ဒုတိယကမ်ဘာစစုမတိုဌမိထိ ကဌးရှာ
ပဓိဌး (၁၆၀) ခနု ရိခဲကွဓာဌး ယဘေုယဌာဘဓာ နားလည ရပါသည ။

၁။ Leider . Dr . Jacques P , Arakan around 1830 - Social Distress and political instability in the early British Period . Arakanese Research Journal , Vol . II . Arakanese Research Society of Bangladesh (ARSB) 2003 , p . 8 . (Henceforth referred to as Arakan around 1830)

၂။ လှထွန်းဖွဲ့၊ မင်္ဂလာဒုံသေအရေးတော်ပုံကမ္ဘာ၊ ရခိုင်သားကွီးစာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၈ စာ - စဉ်း (ဤကမ္ဘာကို နာမည်အတိုမည် - မင်္ဂလာဒုံဟု ဖွဲ့စည်းပါမည်။)

၃။ (i) ၎င်းစာ - စဉ်း

(i) Arakan around 1830 . pp . 8 - 9 ရခိုင်သမိုင်းပညာရှင်အကျော်တော်ကြီးပီလိုကဒါက "ဘာနမေပွသော အိမ်အရေအတွက် ၂၃၂၀၀ သည် ယခုယပြုလုပ်ရေးကြားကို မလဲမသွေ ဖွဲ့စည်းစေရန်အတွက် အိမ်အရေအတွက်ကို ပြုပြင်၍ ငါးယောက်နန်းနန်း တွက်ကွည့်ပါက ရခိုင်ပွည့်၏ လူဦးရေ ၁ သမ ၁ သန်း ရှိလိမ့်မည်။ ဗိုတိသြတို့ ၏ ၁၈၃၁ ခုတုနှစ် ပေးခဲ့သော ခိုင်လုံသောစာရင်းအရ ရခိုင်ပွည့်၏ လူဦးရေမှာ ၁၇၄၁၀၈ ဦးသာရှိရာ၊ ၁၈၁၀ ခုတုနှစ် လူ ၁ သမ ၁ သန်း ရှိသည့် ဆိုသော စာရင်းမှာ ဖွဲ့စည်းခွဲခြားမှုကွဲပြားသုံးသပ်ထားသည်။ ။)

၄။ လုံ့လသုတစဉ်း၊ အဝေးရေကန်ရခိုင်သားစာတမ်း လက်နိမ့်စာမူ ၁၉၈၈၊ စာ - ၇၇ (နာမည်အတိုမည် အဝေးရေကန်ဟု ဖွဲ့စည်းပါမည်)

၅။ . Benerjee , A . C , Eastern Frontier of British India , Calcutta , A Mukerjee and Co . , third edition , 1964 , p . 351 (Henceforth referred to as Eastern Frontier)

၆။ Hall , D . G . E , A History of South - East Asia , forth editi

on , Macmillan Education Ltd . , 1988 , p . 424 (Henceforth referred to as South - East Asia)

၇။ Hall , D.GE . Burma , Hutchinson House London , 1950 , p . 94 (Henceforth referred to as Burma)

၈။ ကဝိသာရ၊ ညောင်တီအရေးရာစာပုံ၊ မန္တမာမင်းမင်း အရေးရာစာပုံ၊ နံသာတိုက်၊ ရန်ကုန် ၁၉၆၇ စာ ၁၃၁ (ဤကဏ္ဍကို နာမည် အတိုမရှာ အရေးရာစာပုံဟု ဖော်ပြပါမည်။)

၉။ ဟရိသည အဘယမဟာရာဇာ (၁၇၆၃ - ၁၇၇၃) ၏ သားဖွဲ့စည်းမှု
။ ရှေးဦးစားအာဇာနည်သည် မွေးကင်းစားကို သိမ်းပိုက်ပွား စနစ်သတ်သတ်
ရာဇာ (- မင်မရာရာရာဇာ) ဘွဲ့ခံပြီး အုပ်စိုးသည် ။ ၎င်းတို့အားဟရိသညအစိုး
က ဆန့်ကျင်ကွပ်ကဲလည်း မအာဇာနည်ဖွဲ့၍ ဟရိသည စင်္ကြံမင်း (၁၇၇၆ - ၈၂) ထံ သားရဲကွပ်ကဲပန်ခွင့်ဖွဲ့သည် ။ (ရခိုင်ရာဇဝင်စာစု၊ ဒု စာ ၂၉၄ ရှု။)

၁၀။ Phayre , Sir , Arthur P . History of Burma second edition , 1967 , p . 213 (Hence forth referred to as Phayre , History of Burma ,)

၁၁။ စန်ဒမာလာလင်္ကာရာ၊ ရခိုင်ရာဇဝင်စာစုကဏ္ဍ၊ ဒုတိယအုပ်စု မန်တလင်းမှ ဟံသာဝတီပိဋကထာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၂၉၃ စာ ၃၀၆၊ (နာမည်အတိုမရှာ၊ ရခိုင်ရာဇဝင်စာစု ဒု - ဟု သုံးပါမည်)

၁၂။ မင်စိန်ဒေဝ၊ စာ - ဂီ

၁၃။ Phayre , History of Burma . p . 213

၁၄။ မင်စိန်ဒေဝ၊ စာ - ဂီ

၁၅။ ၎င်းဖူး၊ စာ - ၇ (အဓိကကဏ္ဍမေ့ရာစဉ် ကုန်းဘောင်ခေတ် မဟာ ရာဇဝင်ကိုညွှန်း၍ သူလူ ၂၀၀၀၀ ကျော်သာ ဖွဲ့စုကွဲစား ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ။

၁၆။ ၎င်းဖူး၊ စာ - ၇

၁၇။ Phayre , History of Burma , p . 220

၁၈။ (i) Ibid . p . 220 (ii) ရန်ကုန်ရာဇဝင်သစ် ဒု၊ စာ - ၃၉၆

၁၉။ Ibid , p . 220

၂၀။ San Shwe Bu , Guide to Myohaung , 1918 amended by K yaw Min Htin and Dr . Jaceques P.Leider , 2004 , p . 8 (Henceforth referred to as Guide to Myohaung)

၂၁။ South - East Asia , p . 626

၂၂။ Harvey , G . E , History of Burma , Longmans Green and Co . , 1925 p . 270 (Henceforth referred to as Harvey , History of Burma)

၂၃။ (i) Eastern Frontier , p . 100 (ii) ရန်ကုန်ရာဇဝင်သစ် ဒု၊ စာ - ၃၅၃

၂၄။ (i) ၎င်းဖူး၊ စာ ၃၄၂ (ii) Harvey , History of Burma p . 280

၂၅။ ၎င်းဖူး၊ စာ - ၃၅၀

၂၆။ Burma p . 95

၂၇။ Harvey , History of Burma . p . 280

၂၈။ Guide to Myohaung , p . 1

၂၉။ (i) ရခိုင်ရာဇဝင်သစ် ဒု၊ စာ ၃၅၃၊ (ii) Harvey , History of Burma , p . 280

၃၀။ မင်စိန်ဒေသ၊ စာ - ဂါ

၃၁။ အဝေးရေကူး၊ စာ - ၅၂

၃၂။ မကွေးမကွေးတကွေး၊ ကုန်းဘောင်ဆရာ မဟာရာဇဝင်တော်ကိုး၊ ဒုတိယတွဲ၊ လယုတိမင်္ဂသို့ပုံနှိပ်တိုက် ရန်ကုန်၊ တတိယအကြိမ် ၁၉၆၇၊ စာ - ၁၇ (ဤကဏ္ဍကို နာမည်အတိုမရှုရာ ကုန်းဘောင်ဆရာဟု ဖော်ပြပါမည်)

၃၃။ ရခိုင်ရာဇဝင်သစ် ဒု၊ စာ - ၃၆၄

၃၄။ Phayre , History of Burma , p . 220

၃၅။ Arakan around 1830 , p . 9

၃၆။ မင်စိန်ဒေသ၊ စာ - ၈

၃၇။ ၎င်းဌေးစာ ၈ - ဂခါ

၃၈။ ၎င်းဌေး၊ စာ - ၈

၃၉။ ရခိုင်ရာဇဝင်သစ် ဒု၊ စာ - ၃၃၄

၄၀။ Eastern Frontier p . 99

၄၁။ ရခိုင်ရာဇဝင်သစ် ဒု၊ စာ - ၃၅၀ - ၃၅၂

၄၂။ Pearn , B . R King - Bering 50th Anniversary publication , No . (2) , Burma Research Society , 1960 . p . 448 (Henceforth referred to as King - Bering)

၄၃။ Ibid , pp . 449 - 450

၄၄။ မင်္ဂလာဒုံ၊ စာ - စား

၄၅။ ရန်ကုန်၊ ဒုတိယ ခု၊ စာ ၃၅၉

၄၆။ King - Bering p . 445

၄၇။ Ibid , p . 444

၄၈။ Ibid , pp . 444 - 445

၄၉။ Ibid , p . 445

၅၀။ Eastern Frontier , p . 350

၅၁။ King - Bering . p . 350

၅၂။ (i) Ibid , p . 443 (ii) Eastern Frontier p . 123 (iii) မင်္ဂလာ
ဒုံ၊ စာ - ဂါ

၅၃။ Burma , p . 94

၅၄။ Smith , V . A The Oxford History of India , second editio
n , Oxford University Press 1922 , p . 495 (Henceforth refered t
o as History of India)

၅၅။ Profs , Arshad and Rahman , History of Indo - Pakistan ,
third edition , Ideal Publication , Dacca , p . 229 (Henceforth ref
ered to as History of Indo - Pakistan)

၅၆။ Qanungo , S . B , A History of Chittagong Vol . 1 , Billali
Printers , Chittagong 1988 , P . 409 (Henceforth refered to as H
istory of Chittagong)

၅၇။ Ibid , p . 389

၅၈။ Ibid , pp . 389 - 390

၅၉။ Ibid p . 390

၆၀။ Collis , M . S , in coloboration with San Shwe Bu , Arakan ' s Place in the Civilization of the Bay , 50th Anniversary Publication No . (2) , Burma Research Society , 1960 , p . 497 , (Hence forth refered to as Arakan "s Place)

၆၁။ History of Chittagong , pp . 409 - 410

၆၂။ (i) Phayre , History of Burrma , p . 79 (ii) အေးမြိုး၊ မွဇာဏှဉ်းခဏှောအစဇာပိဋ်း ရခိဋ်းသမိဋ်း၊ မဟာဝိဇ်ဇာဘွဲယူကဏှိုး၊ ရနဲကုနဲ တက်ကသိုဏှာ သမိဋ်းဌာန၊ ၁၉၈၀ စာ - ၁၀ (နဇာဋ်းအတိုအမ္းဏှာ၊ မွဇာဏှ ဉ်းခဏှောအစဇာပိဋ်းဟု ဖုဇိပွပါမဏှာ။)

၆၃။ ရခိဋ်းရာဇဝဋ်းသစူ ဒု စာ - ၃၃၆

၆၄။ Eastern Frontier , pp . 101 - 102

၆၅။ Langham Carter , RR ; Archives of Arakan Family , JBRS Vol . 28 , pp . 100 - 108 (Henceforth refered to as Arakan Family)

၆၆။ မွိဃူကိးအဇာဋ်းကုဋြာဇ်၊ ၎င်းဋ်းသဏှာ ပွိတိသဋ်းခဏှောဉ်း ရမ္းဗွဲမွိဃူကိးအဖူတ တာဝနထမ္းခွဲသဏှာ ။ ငှတေဋ်းတူးကုဋ်းအုပုလဏှး ဖူတသဏှာ ။ ပွိတိသဋ်းအစိုးရအား ဝုဇာလုနဲခွဲသုမဋ်း အနက ထဋ်းရူးသု ဖူတသဏှာ ။

ᑭᑭᑦ King - Bering , p . 479

၆၈။ ရန်ပုံငွေအစဉ်းစာ၊ ဒု၊ စာ - ၂၅၂

၆၉။ ၎င်းငှါ စာ - ၂၆၄

၇၀။ ပဌေးဝါမ္၊ မ္မဓာဌေးနားဖဏ္ဍာဏာတိ ဦးထုန်းစိနံ (၇၉) ၏
နုဏ္ဍာထုဏ္ဍာမ္ဗာတမ္ဗး၊ ၎င်းဌေးရှာမဉ်း အမဉ္ဇူကို နဓာဏ္ဍာဆဏ္ဍာတံ ၁ (က)
ဉ် မ္ဗဓာဌေးထားပါသည့် ။

၇၁။ King - Bering , p . 445

٢٧٣ Ibid , p . 445

၇၃။ အရှေ့ဘက်၌ ဖုမိတူဂီပဌလယူမားပွမင်းကို "ဖာရဏ္ဍဂီ" ဟု ချစ်ကွသည့် ။ ရခိုင်တို့ ကအသံလှယူပွီး "ဖလဇာဌး" ဟု ချစ်ကွသည့် ။ မွဇာကုဉ်းခဏှောဘုရဏ္ဍမဌးဖလဇာဌးကို ခမညးထုဓာမဌးဘာဘုရဏ္ဍ ဖုမိတူဂီ တို့ ကို စစူအဓာဌစည့် ဖားထုဓာမူသဓာကွဓာဌ "မဌးဖလဇာဌး" ဟု တုဌ ခွဌးဖွဌသည့် ။ (Hall . Burma : p 50) စန်ဒါ ရခိုင်ရာဇဝဌသစူ၊ ဒု - စာ ၈၂ ရှေ့ ပါ။

ᑭᑭᑦ King Bering p . 453

၇၅။ Ibid , p . 445

၇၆။ ရိုးမလှ၊ အမဋ္ဌရာ၊ ကုန္တပုဂ္ဂိုလ်၊ ၂၀၀၃ စာ ၃ - ၄

၇၇။ King - Bering , p . 447

၇၈။ ရခိုင်ရာဇဝင်ဌာန၊ ဒု၊ စာ ၃၅၀ - ၃၅၂

၇၉။ King - Berning , p . 449

၈၀။ ရိုးမလှူ၊ အမဏ္ဍရာ၊ ၂၀၀၃၊ စာ ၃ - ၄ (နတ်ကုဆရာတို့ (ခ) ရှု)

၈၁။ စိန့်လှူအဆုတ်၊ အဝကျန်း၊ ရာဇဝဏဝတ်ထု၊ ဗမာအမျိုးသမီးပုံနှိပ်
တိုက်၊ ၇၅ - ၁၂ လမ်း၊ ရန်ကုန် ၁၉၅၆ (နာဇ အတိုမရှု အဝကျန်းဟု
သုံးသွားပါမည်။)

၈၂။ Abdul Mabud Khan , The Maghs , A Buddhist Communit
y in Bangladesh , The University press Limited 1999 , p . 50 (H
enceforth refered to as The Maghs)

၈၃။ Ibid , pp . 48 - 49

၈၄။ Ibid , p . 50

၈၅။ Ibid , p . 51

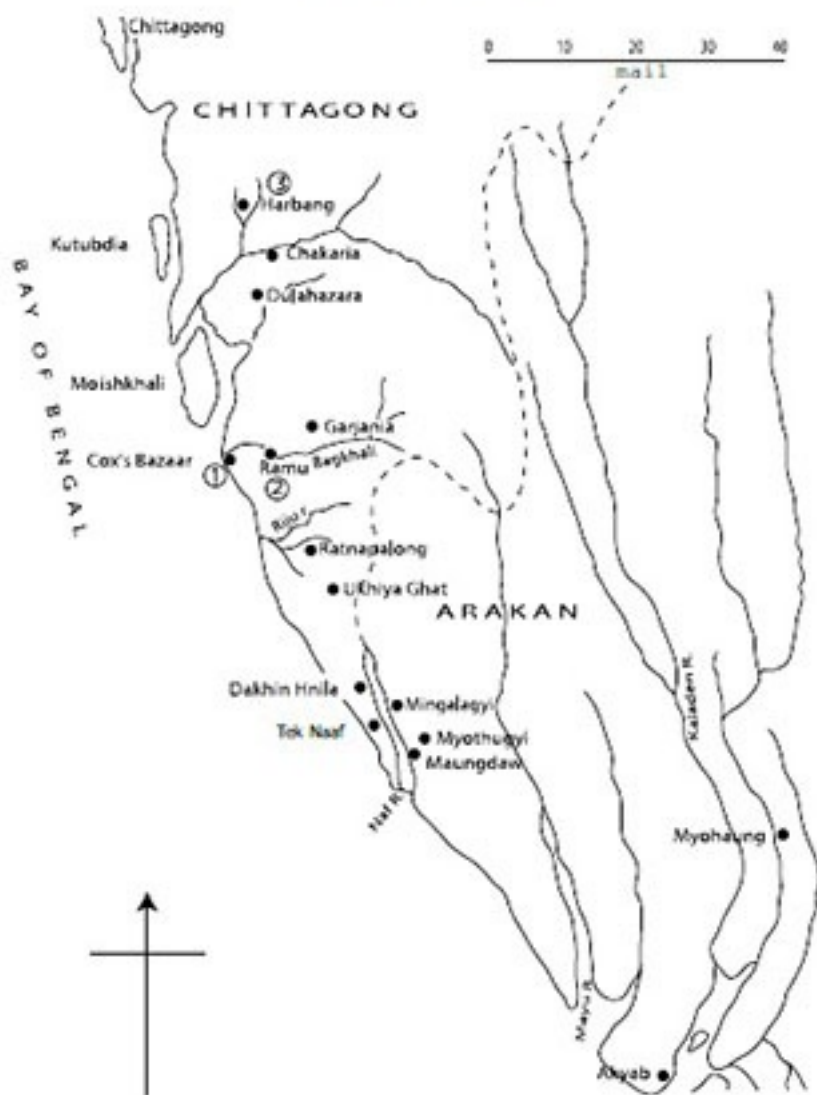
၈၆။ ရိုးမလူ၊ ရှာအလှူမှ၊ ၂၀၀၃ စာ - ၁ - ၅ (နာဇကုဆရာတို့ (ဂ)
ရ၍)

၈၇။ ၎င်းမှ၊ စာ ၅ - ၈

အခန်း(၁)

ရခိုင်စစ်ပြေးအခြေစိုက် မြောက် မြောက်ပိုင်း မြေပေါ်
၇၈၄ - ၁၈၂၄)

စာခန်း (၁)
ရခိုင်ခေတ်ကုသုတ္တံများ နိဗ္ဗာန်မြေပုံ (၁၇၈၄ - ၁၈၂၄)

စာညွှန်း- (၁) မလောင်းဒိုတ် (Cox's Bazaar) (၂) ပင်းဝါ (Ramu) (၃) ဟာရောင်း (Harbang) သမိုင်း
ပါဠိတော်ပင်း (B.R. Peam) ဟု ခေါ်သော (King-Baring) စာတမ်းမှ မြေပုံကို အသုံးပြုထားပါသည်။

အခန်း (၂)

ဗွိတိသံပြုကိုလိုနီခေတ် ရခိုင်ပွဲပွဲရို လူမျိုးမင်း နှုတ်လူဦးရေ

၁။ ဗြိတိသံပြုသမီးပဏ္ဍိတရိုလူမျိုးနှင့်လူဦးရေ

၂။ ဘာနအေစီရန်စာတု ပါရိုသဇာ ရခိုင်ပွဲပွဲ၏ အိမ္မခွစောရင်းကို အခွခံ၍ တစုအိမ္မ ငါးယဇာကုနုနုဖွေ တုကုခဏ္ဍယူသဇာအခါ ရခိုင်ပွဲပွဲ ရိုလူဦးရေသေဉ္စ တစုသနုးကုဉ္စ ရိုလိမ္မမဉ္စဟု အခန်း - ၁ (၁း၁း၁။ ၁း၁း၂) တုဖ ဖုဇာပွဲခဲသဉ္စ ။ ထိုအရေအတုကုဉ္စ ရခိုင်ပွဲပွဲရိုလူမျိုးအား လုံးပါဝဏ္ဍသဉ္စ ။ လူမျိုးမဉ္စမဉ္စရိုသဉ္စ ၊ ဦးရေမဉ္စမဉ္စရိုသဉ္စ တို ကို မတုရေခဉ္စ။ ထိုကုဇာဖု အုဖုရဉ္စရေးမုး ပါတဏ္ဍ (Paton) ၏ အစီရန်စာကို ကိုးကား၍ ဒဓါကုတာ ဘနာဂီ(Banerjee) တဏ္ဍပွဲခဲသဇာ ဗွိတိသံပြုတို သိမ္မးပိုကုစ ၁၈၂၆ ခုတုဖ တုရေသဉ္စ ဆိုသဇာ လူဦးရေတစု သိနုးကိုပဏ္ဍ အကုမ္မးအားဖွေ လကုခံရပမဉ္စ။ ထိုလူဦးရေဉ္စ ရခိုင် ၆၀၀၀၀ ၊ မုဏ္ဍစလဏ္ဍ ၃၀၀၀၀၊ ဗမာ ၁၀၀၀၀ ပါဝဏ္ဍသဉ္စ ဟု ဆိုသဉ္စ ။ မွိ၊ ခမီး၊ ခဉ္စး၊ သကု၊ ဒိုဏ္ဍးနကု စသဇာအခွားတိုဏ္ဍးရဏ္ဍးသား လူမျိုးစုမဉ္စကို ဖုဇာပွဲမ ထားခဉ္စ။ တဇာဏ္ဍဖုခဉ္စ တိုဏ္ဍးရဏ္ဍးသားမဉ္စ ဖုစု၍ စာရဏ္ဍးကဇာကုယူရနု လကုလုမ္မးမဉ္စ၍ တစုကုဇာဏ္ဍး၊ မွဇာနုနု ခဉ္စ၊ မုဏ္ဍစလဏ္ဍ ဗမာမဉ္စကို သာ ဖုဇာပွဲလို၍ တစုကုဇာဏ္ဍး တခွားတိုဏ္ဍးရဏ္ဍးသားမဉ္စကို လဉ္စလု၍ခွဏ္ဍးဖုစုပါလိမ္မမဉ္စ။

၂။ မြောက်ဦးခေတ် လက်ကျန်မစ်စလင်မချား

၂:၂:၁ ဘနာဂီဖြာပွသဇာ မှုရာစလဌဦးရသုံးသဇာဌဦးမဟု
မွဇာကဉ်းခဏှာအတုဌး အကွဇာဌးအမိုးမြိုးန့ဌ အိန်ဒီယမ့ ရဇာကုလာ
သဇာ မှုရာစလဌမဉ်း ဖွစပသေဉ္စ ။ ထိုမှုရာစလဌမဉ်း ဌ် သဉ်သဉ်ဂဉ် (S
hah Shuja) န့ဌအတူ ပါလာသဇာ ကမန (Kaman) ခွဇါ လဇးသဉ္စ
မဉ်း ၊ ရခိုဌဘုရဌမဉ်း ဘဉ်ဂလားမ့ ဖမူးဆီးခွဇါလာသဇာ စစသံပနူးမဉ်း ၊
ပဌလယုဇာပွမဉ်း ဖမူးဆီးခွဇါလာသဇာ ကုနွဉ်မဉ်း ၊ ဘိုးဌာဇာဘုရား
တပုန့ဌအတူ လိုကုပါလာသဇာ မွဇေးမှုရာစလဌမဉ်း ပါဝဌလသေဉ္စ ။
ထိုအထဲဌ် စစသံပနူးမဉ္စမဉ်း ကုနွဉ်မဉ္စမဉ်းရိုသဉ္စ ကို မ့ဌာတမူး မတုဇ
ရဉ် ခွဲဉ္စားမသိနီဌခဉ်း ကမနန့ဌ မွဇေးဦးရကိုသာ ရာဇဝဌန့ဌ သမိုဌး
မ့ဌာတမူးမဉ်း ဌ် တုရေသဉ္စ ။

ကမန်မချား

၂:၂:၂ ကမနတို သဉ္စ မဂိုမဌးသားသဉ်သဉ်ဂဉ်န့ဌ
အတူရခိုဌပွဉ္စသိုလိုကုပါလာသဇာ လဇးသဉ္စ အမ့ထမူး
အာဖဂနအနယုမဉ်း ဖွစသဉ္စ ။ "ကမန" ဟူသဇာအခွဇါအစုဇါသဉ္စ ပါရ
န့စကားဖွစဉ် လဇးဟု အဓိပ်ဟယုရသဉ္စ ။(၁) ဤနဇရာတုဌ
သဉ်သဉ်ဂဉ်မဌးသား ရခိုဌပွဉ္စသို ရဇာကုလာပုံကို အနဉ္စးငယု ဖုဇာပွမို
လိုပါမဉ္စ။ သဉ်သဉ်ဂဉ်အကွဇာဌးကို မနုဇာသမိုဌးဆရာကီးမဉ်း ဖွစသဇာ
ဟာဇန့ဌဟဇာရာတို အသဇးစိဌာ မ့ဌာတမူးတဌခွဲကွသဉ္စ ။
ဆရာကီးတို ဖုဇာပွခဉ်းမဉ်း ဌ် ကဲ့လဲမ့မဉ်း အနဉ္စးငယုရိုဌာဇလဉ္စး
အရဇးကီးသဇာ အခဉ်းမဉ်း ဌ် တူညီကွသဉ္စ ။ ၎င်းဌးအခဉ်းမဉ်းကို

အကပြုးရပြု၍ ဖူဇာပွပါမည။

၂:၂:၃ မဝိဇကရာဇ ရှာဂပြာန (Shan Jahan) သည ၁၆၅၇ တုဇ အပုဇးအထန နာမကနြးဖူစုခဲရာ သားဗုဇာမဉ်း နနးလုကွလသေည ။ နနးလုပဲ၌ သားဗုဇာဩရဇဇပု (Aurangzeb) နိဇသဇကွဇာဇ ရုံးနိမူသူ သားဗုဇာ သဉ်သဉ်ဂဉ်က သားမယား၊ နဇကုလိုကုနဇကုပါ ရှုဇေဇရ တနာမဉ်း နုဇ ရခိဇဘုရဇစန်ဒသုဇမ်မဇး (၁၆၅၂ - ၁၆၈၄) ထံ ခိုလံ့ခဲ သည ။ သူတုဇ နဇကုလိုကု ၂၀၀ နုဇ ၃၀၀ ခန ပါသည ။ စန်ဒသုဇမ်မ သည သဉ်သဉ်ဂဉ်အား မက်ကာမိဇဗုဇာသို ပိုပဇးမညဟူသဇ ကတိစ ကားကို ရှုစုလလုနသညတိုဇအဇာဇ အကဇာဇအထည မဖူဇာသဇကွဇာဇ သဉ်သဉ်ဂဉ်က သံသယဝဇကာ ၁၆၆၁ တုဇ မိမိနဇ ကု လိုကုလဇးသည မဉ်း ၊ မွဇကုဉ်းမိဇဗုဇာရို မဟာမဒေဇမဉ်း နုဇပူးပဇါဇး၍ နနးလုရန အားထုဗုဇဲသည ။ ၎်းဇးတို အား စန်ဒသုဇမ်မ က အရဇးယူနိုမုနဇးပစုခဲသည ။(၂)

၂:၂:၄ သဉ်သဉ်ဂဉ်အရဇးအဇး နဇကုဆကုတဲကမနမဉ်း ထကွမုပုဇါပဇါကုခဲပိုကို ဆရာကီးဟာဗကေ အဇကုပါအတိုဇး ဖူဇာပွခဲ သည ။

"၁၆၆၁ ခုတုဇ သဉ်သဉ်ဂဉ်၏ နဇကုလိုကုမဉ်းကို စန်ဒသုဇမ်မဘုရဇ ၏ ကိုယုရံဗုဇာတယု၌ လဇးသည ဗုဇာ အမုထမူးမဉ်း အဖူ တစုလလဉ်ဇ ငုဒဇဂ်းလဇးကဉ်ပဇး၍ ခနထားခဲသည ။ ၎်းဇးတို သည (ရခိဇကိုယုရံဗုဇာတယုမဉ်း နုဇ ပူးပဇါဇး၍) ဘုရဇမဉ်းကို လုဗကွံခွဇး၊ ခဉ်သလို နနးတဇ နနးခဉ်လုဗုဇးမဉ်း ပွလုဗဲကွသည ။ သူတို ၏ အဇ အားကိုအိန်ဒီယပညအထကုပိုဇးမု အသစုရဇကုရိုလာသူမဉ်း နုဇ အဇအားဖူညကွသည ။ ၁၆၆၂ ခုတုဇ နနးဗုဇာကို မီးရိုခွဇး၊ နုဇပဇါဇး

၂၀ ခန့်ရခိုဌပွည့်၌ လှည့်လည်သောဌေးကနွဲနခဲခွေးမဌ်း
ပွလုပုခဲကွသည့် ။ နဓာကုဆုံး စန်ဒဝိဇယမဌေး (၁၇၁၀ - ၃၁)
လကုထကုတုဌု ငင်းဌေးတို အား ရမူးဗွဲကုနွဲသို ပိုပေးခဲသည့် ။ စစတုဌ
ကဌေးလကုသဌ်ဂနကုနုဌု သာယာကုနွဲရာတို ၌ ရခိုဌစကားပွဓာပီး မဟာ
မဒေဌဘာသာ ကိုးကုယုသဓာ အာဖကနုပံပနွဲရိုသည့် ကမနုတို ၏ အဆ
ကုအနုယုမဌ်း ယနတေ့ဌရိုနကေွသဓေးသည့် "(၃) ဟူ၍ ဖွဓာပွခဲသည့် ။

၂၂:၂၅ ဆရာကွီးဟဓာလုက သဌ်သဌ်ဂဌ်နဓာကုလိုကုမဌ်း နုဌု ပဏ
သကု၍ ဖွဓာပွသဓာအခါ ဆရာကွီး ဟာဗနုဌု အနညးငယု ကဲလဲသည့်
။ သူက "သဌ်သဌ်ဂဌ် ရခိုဌပွည့်သိုရဓာကုပီးနဓာကု ၁၆၆၀ ခု ဒီဇဌဘာလ
တုဌု မူးရူ (Moors) ရှုစုဆယုရဓာကု လာပီး သဌ်သဌ်ဂဌ်နုဌု
ပဓါဌေးစညးခဲကွဓာဌေး၊ ငင်းဌေးတို သည့် တုဌေးရခိုဌအခိုကွို
နားရူးရူးထိုးလိုကုလံသဏုဌဏုပီး နနွဲဏုဓာကု မီးရိုသဌဌု ဘုရဌက ငင်း
ဌေးတို ကို ဖမူးဆီးရမိ၍ အားလုံးသဏုပစုခဲရာ သုံးဌီးသာကနွဲကွဓာဌေး၊ ၁၆
၆၁ ခု ဖဓေဓာဝါရီလ တညတုဌု သဌ်သဌ်ဂဌ်သည့် မိမိတိုကုခိုကုခံရမည့်
ဟု သိသဓာအခါ နဓာကုလိုကု (၃၀၀) အပါအဝဌု မိသားစုနုဌု ထုကုပဌေး
ကွဓာဌေး"(၄) ဖွဓာပွသည့် ။ ဆရာကွီးဟဓာလုကသဌ်သဌ်ဂဌ်
နဓာကုလိုကုတို ၏ ကံကွမ်ဓာကို အဓာကုပါအတိုဌေး ဖွဓာပွသဓေးသည့် ။

"သဌ်သဌ်ဂဌ်၏ အခွအေရံမဌ်း အနကု အသဏုမခံရသူတို သည့် ဘု
ရဌ၏ သကုဏုဓာစဓာဌု လဓေးသည့် ဏုဓာတုဌုတုဌု ပါဝဌကွလသေသည့် ။
ငင်းဌေးတို သည့် ဘုရဌတစုဌီးမွဌဓာကုတဌု ဘုရဌတစုဌီး နနွဲခဌ်သည့် ဖဌု
ထဌသလိုပွလုပုနကေွလသေသည့် ။ စိဏုမထဌလဌ်ဌု နနွဲဏုဓာကုမီးရိုကွ
၏။ နယုတို ၌ လညး လုယကုတိုကုခိုကွ၏။ စန်ဒဝိဇယလကုထကုတုဌု
တိုဌေးပွည့်သည့် ဧခဌေး ငွ်မသကုသလိုရိုခဲသည့် ။ သူသည့် ဆိုးသုမူးသဓာ
လဓေးသည့် ဏုဓာတို ကိုနုဌုနုဌေး၍ ရမူးဗွဲကုနွဲတုဌု

နရောခဏ်းလသေဉ္စူ ။"(၅)

၂:၂၆ ရမ္မဗွေကျနြီးရဇာဏှာ ကမနူအခိုဉ်သဉ္စူ သံတဲမ္မိနယှာသို ပ္ဍဇာဏ်း၍ အခွဇေဏ်းခဲကွသဉ္စူ ။ ထိုအကွဇာဏ်းကို သံတဲ ဂဇေဏှာ တီးယားကိုရဇးသူ မစ်စတာတိဒ္ဓ (Tydd) က "သံတဲမ္မိနယှာ၌ မှဉ်စလဏှာ နှုဉ်မိ၍တြဲပွားကွဇာဏ်း၊ လူဦးရဇ ပိုမိုမဉ်း ပွား၍ ပိုမိုရဇးကဉ်သဉ္စူ အု ပု ဝ မ ွာ သဉ်သဉ်ဂဉ် နဇာဏှာလိုဏှာ ကမနူအဆဏှာအနယှာမဉ်း ဖွဉ်ကွဇာဏ်း၊ ၎င်းဇးတို မွာ ရမ္မဗွေမွ ရဇာဏှာလာကွဇာဏ်း၊ သံတဲမ္မိ (၃) မိုဇ် ကာရို ရှာ - ၄ ရှာ၌ နကွေကွဇာဏ်း သံတဲမ္မိမ္ဗဇာဏှာဘဏှာ သာဒဇးကဉ်းရှာ ၃ ရှာ၌ လဉ္စူး တွရေကွဇာဏ်း"(၆) မွဉ်တမူးတဏှာခဲသဉ္စူ ။ မစ်စတာတိဒ္ဓ ကဆဏှာလဏှာ၍ သံတဲမ္မိ၌ တွရေသဇာ ကမနူမဉ်း ၏ ဦးရဇကို သံတဲရိုမ္ဗဇးမှဉ်စလဏှာမဉ်း ၏ ဦးရဇနွပဇာဏ်းပီး သံတဲခရိုဏှာရို မဟာ မဒေဏှာဘာသာဝဏှဦးရဇကို ဤသို ဖုဇာပွထားသဇးသဉ္စူ ။

"အုပုဏှုဉ်ခလုံးသဉ္စူ ၁၅၂ ခုတုဏှာ ၁၅၀၀ ဦး၊ ၁၈၄၇ ခုတုဏှာ ၁၅၈၇ ဦးမဉ်သာရိုကွဇာဏ်း၊ ၁၉၀၁ ခုတုဏှာ ကား ၃၀၀၀ ဦးထိတီးလာ၍ ၁၉၁၁ ခု တုဏှာ ၃၅၇၆ ဦးရိုလာကွဇာဏ်း၊ ၎င်းဇးမ္ဗနမာ မှဉ်စလဏှာတို သဉ္စူ ကိုးကုယှာ ရာဘာသာနွဇု ၎င်းဇးဘာသာက ညွနုပွထားသဇာ ဓလေထုံးစံမွ တဉ်ပါး အိမုနီးခဉ်း၊ မ္ဗနမာ၊ ရခိုဏှာတို နွဇု ခဲခွား၍ မရကွဇာဏ်း"(၇) မွဉ် တမူးတဏှာထားသဉ္စူ ။

၂:၂၇ "မ္ဗနမာနိဏှင်၏ မှဉ်စလဏှာမဉ်း " ကဉ်းပွသူ မိုရွယေဂေါ (Mos he Yegar) က ဘဏှနိဆန (J . J . Bennison) ပ္ဍဉ်သဇာ ၁၉၃၁ ခု မ္ဗနမာနိဏှင် သနူးခဇာဏှာရဇးကိုညွနူး၍ ကမနူဦးရဇမွာ (၂၆၈၆)(၈) ဦး ရိုကွဇာဏ်း ဖုဇာပွထားသဉ္စူ ။

မပြင်ဒူးမဖွဲ့စလင်မပြား

၂:၂၈ မွေးမှတစ်ဆင့်လောကဓာတ် သည် မင်းဘာဘုရား (၁၅၃၁ - ၅၃) လက်ထက်ကပင် ရခိုင်ပွဲသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ။ မင်းဘာ သည် ဘင်္ဂါ (၁၂) မှီကို အဓိကထား၍ နေထိုင်ရာသို့ ပွဲလာ သောအခါ ဝိသေယ ကြာရာလှကောင်းစေသော သိင်္ဃဝန်ဒား (၉၃၅ - ၅၃) လက်ထက် သမ္မတီးနည်း ဆားခြောက်လားလေးထောင့်ကို သမ္မတီး နည်းကျနွဲ့ လှူဒါန်းခဲ့ဖူးသည် ကို မင်းဘာဘုရား သိမှတ်ရမည် သည်။ ။ ၎င်းတို့လားတို့ ကို သံတံဃိဆံတော၊ အံတော၊ နံတောဘုရားသုံးဆူ တို့ ဌ် လှူတော်မူခဲ့လေသည်။ (၉)

၂:၂၉ မွေးတို့ သည် စင်ဒဝိဇယမင်းလက်ထက် ၁၀၈၅ ခုတပိုင်းတွင် လူပေါင်းသုံးထောင်ခန့်တို့ အိမ်သွားတို့ သည် အရှေ့အင်းဝသို့ ပွားဝင်ပွား မွေး (မွေး) မှီ၌ ရှာတည်၍ နေလေသည်။ (၁၀)

၁၇၈၅ ခုနှစ်တစ်ခု မွန်မာတို့ ရခိုင်ပွဲသို့သိမ်းယူပို့ မွန်မာနိုင်ငံသို့ သု တ္တသွင်းလိုက်၏။ သံတံဃိ၌ အမတ်တစ်ပါးသော မွန်မာတစ်ပါး မွေးမှတစ်ဆင့် လှူ ယူနုတစ်ခု ပါဝင်ခဲ့၏။ ၎င်းတို့ ၏ အဆရာအနည်းငယ် ယခုတို့ ဖြစ်သော နေထိုင်ကွ၏။ သူတို့ ကို ကိုးကွယ်ရာဘာသာမဲ့ တစ်ပါး အိမ်နီးခြား မွန်မာ၊ ရခိုင် တို့ နှုတ် ခွဲခွားမရတော့ခြင်း။ (၁၁)

၂:၂၁၀ ထိုကဏ္ဍ မွေးမှတစ်ဆင့်လောကဓာတ် သည် မင်းဘာဘုရားခေတ်ကပင် ရခိုင်ပွဲသို့ရောက်လာခဲ့သဖြင့် ဖြစ်၍ ကမန်မင်း ထက်ပင် ရှေးက[သေးသည်။ ။ သံတံဃိ တစ်ဆင့် စင်ဒဝိဇယဘုရားလက်ထက် ရှုဘော်ခရီး ၊ မွေးသို့ ရောက်ခဲ့သဖြင့် ဖြစ်သဖြင့် "မွေးမှတစ်ဆင့်လောကဓာတ်" ဟု ခံယူခဲ့ကွသဖြင့် ဖြစ်သည်။ ။

၃။ ဗြိတိသျှခေတ်၌ ဇာတိမိတ်ဆိုင်ရာပြန်လှည့်ရခိုင်အခြေအနေအထားသည် မပြောင်းလဲခဲ့ပါ။

၂၂၃။ ပထမအင်္ဂလိပ်ပွဲမှာစစ်အပြီး၌ စစ်နိဂုံးသို့ ပြန်သွင်းရသည့် ရန်ကုန်မြို့အရ ရန်ကုန်တိုင်း တနင်္သာရီကို ရောက်ခဲ့သည်။ ။ သိမ်းပိုက်မှုစတင် လူဦးရေ တစ်သိန်းသာရှိခဲ့သော်လည်း အမှုအရာများ တစ်ဆင့်လှည့်လာသောအခါ ရန်ကုန်စစ်ပွဲဒုက္ခသည်များ မြင်း မိမိဇာတိမိတ်သို့ တစ်ဆင့်လှည့်ပေးရန် လာကွလသော်လည်း ။ ပွဲစားရှင်လောကတို့ကို ဆာအာသာယောက ဤသို့ သရုပ်ဖော် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ ။

"ခေတ်ပြောင်းလဲသွားသော မိမိတို့ နိဂုံး (ရန်ကုန်ပွဲ) မှ တစ်ဆင့်ပေးခဲ့သော စစ်တစ်ကောင်စီရန်ကုန်တိုင်း၊ စစ်တစ်ကောင်စီကမ်းခြေများ နှင့် ဘင်္ဂလားအင်္ဂလန် (Sunderbans) မြင်း ၌ နေထိုင်ခဲ့သောသူတို့ ၏ အဆရာအနာမည်များ စာတို့ သည် (ရန်ကုန်ပွဲသို့) တစ်ဆင့်လှည့် ပွဲလာကွ၏။ အရှင်မိတ်က မှတ်သားလေ တိုက်ခတ်ခံရမှုအတွင်း၌ လှည့်ကျသော မိမိတို့ ၏ ရန်ကုန်စစ်ပွဲစစ်ပွဲများ နှင့်အတူ လိုက်ပါလာသော ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ ကလေးသူငယ်များကို ဖွဲ့လပ်လာကွသည် ကို မှတ်နိုင်ပါသည်။ ။ ၎င်းလှည့်ကျသော ဘင်္ဂလားပင်လယ်ကမ်းခြေ၊ အရှင်ဘင်္ဂကမ်းခြေတစ်ခုလပ်ကမ်း၊ တစ်ကောင်သို့ ဦးတည်၍ လှည့်သော နှစ်ပတ်လည်လမ်းဆုံကမ်းခြေ မိမိတို့ စစ်ဘက်သို့ ဇာတိမိတ်သို့ ပွဲလာကွသောမိမိတို့ရန် လာကွစစ်ပွဲပင်သည်။ ။ ပွဲစားရှင်လောကတို့ က သူတို့ တိုင်းတစ်ပါး (အင်္ဂလိပ်တိုင်း) ၌ ခိုလှုံနေထိုင်မှု အဘိုးအိုတို့ က သူတို့ တိုင်းပွဲ (ရန်ကုန်ပွဲ) တစ်ခုတည်းမှ ဆုံးရှုံးခဲ့သော အတိုက် ဝန်းရံပစ်ခတ်မှု ပွဲတစ်ခုကွပါသည် ဟု ကျွန်ုပ်တို့အားပွဲကွ၏" (၁၂)

၂:၃:၂ ဗဟုယာ၏ အထက်ပါမဉ္ဇူတန်းကို စတုတ္ထခရိုင် ဂဏေကတီး
 ယားကို ရေးသူ မှတ်တမ်းစာ (Smart) ကလညှီး ကိုးကားဖွဲ့စည်းခဲ့သည်
 ။ ရန်ကုန်မြို့၊ ဇာတိမ္မသေဦး ပန္နလာကွသကွသေဦး စတုတ္ထခရိုင်
 လူဦးရေတိုးတက်လာပုံကို မှတ်တမ်းစာက အထက်ပါဇယား(၁၃) ဖွဲ့
 ဆက်လက်မဉ္ဇူတန်းတင်ခဲ့သည် ။

ခုနှစ်	လူဦးရေ	တိုးသူ
၁၈၃၂	၁၀၉၆၄၅	
၁၈၄၂	၁၃၀၀၃၄	၂၀၃၈၉
၁၈၅၂	၂၀၁၆၇၇	၇၁၆၄၃
၁၈၆၂	၂၂၇၂၃၁	၂၅၅၅၄
၁၈၇၂	၂၇၆၆၇၁	၄၉၄၄၀
၁၈၈၁	၃၅၉၇၀၆	၈၃၀၃၅
၁၈၉၁	၄၁၆၃၀၅	၅၆၆၆၉
၁၉၀၁	၄၈၁၆၆၆	၆၅၃၆၁
၁၉၁၁	၅၂၉၉၄၃	၄၈၃၂၇

အထက်ပါဇယားသည် ၁၈၇၉ ခုထုတ် ဘားမားဂဏေကတီးယား (Bur
 ma Gazetteer) နှင့် ၁၉၁၁ ခုလူဦးရေသန်းခေါ်စာရင်းကို အခွဲခွဲ
 စတုတ္ထခရိုင်ရရှိ လူဦးရေကို ဖွဲ့စည်းထားဖွဲ့စည်းသည် ။ ဤဇယား၌ ရန်ကုန်

ဖူးရ၍ လူဦးရေ စုစုပေါင်း မပါဝင်သေးချေ။

၂၆၃ ရခိုင်တိုင်းရင်း လူဦးရေစုစုပေါင်းသည် ၁၈၅၂ ခုတုန ၃၅၂၃၄၈ ဦးရှိခဲ့ကွသေး မှတ်တမ်းဖော်ပြချက် ဖြစ်ပေသည်။ ။(၁၄) ဤစာရင်းအရ ဆိုလျှင် ၁၈၂၆ ခုနှစ်လူဦးရေ တစ်သိန်းသာရှိခဲ့သော ရခိုင်တိုင်းတုန ၁၈၅၂ ခုအရောက်၌ လူ ၅၅၂၃၄၈ ဦး တိုးခဲ့သည် ဟု ဆိုရပါမည်။

ဘိုးတော်ဘုရားမသိမ်းမီက ရခိုင်တုန လူဦးရေတစ်သိန်းကျော်ရှိခဲ့ရာ မှ ၁၈၂၆ ခုတိုက်တိုက် သိမ်းပိုက်စဉ် လူတစ်သိန်းထိ ထိလျော့နည်း လျော့ ကြွေ ရ ခွဲ ဖူး မှာ ရခိုင်မင်း ဘဏ္ဍာလားပိုင်းကဲ့သို့ ထုတ်ပေးပေးရှင်းသွားခဲ့ကွသောကွသောကွသောကွသော ဟု အခန်း ၁ (၁၆:၁၁ ။ ၁၆:၁၃) ၌ သုံးသပ်ဖော်ပြသည်။ ။ ၁၈၅၂ ခု အရောက်၌ လူဦးရေနှစ်သိန်းကျော်ထိ တိုးလာရခြင်းမှာ လည်း ထုတ်ပေးခဲ့ကွသော ရခိုင်အဆက်အနွယ်မင်း မိမိတို့မို့သော် တဖွဲ့ဖွဲ့ ပွန်လည်ပေးရှင်းလာကွသောကွသောကွသောကွသော ဖြစ်ပေကာ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ ။ (၂၆:၁ - ၃)

မှတ်တမ်းဖော်ပြချက်လည်း "လူဦးရေကိန်းဂဏန်းမင်းကို မရရှိနိုင်သေးလည်း ၁၈၃၃ ခုနှစ် မတိုင်မီကပင် ရခိုင်မှ ထုတ်ခွာကွ သူမင်း ပွန်လာကွသည် ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။" (၁၅) ဟု ရေးခဲ့သည်။ ။

၂၆၄ ခုတိုက်တိုက် သိမ်းပိုက်စဉ် တရားရသော လူဦးရေတစ်သိန်း၌ ရခိုင် ၆၀၀၀၀၊ မှတ်တမ်း ၃၀၀၀၀၊ ဗမာ ၁၀၀၀၀၀ ဟု ကျမ်းတိုက် သိခဲ့ကွသေးလည်း ၁၈၅၂ ခု၌ ရှိသော လူဦးရေ ၃၅၂၃၄၈ ဦး၌ ရခိုင်မည်မည်၊ မှတ်တမ်းမည်မည်၊ ဗမာမည်မည်၊ အခွားလူမျိုးမည်မည်ဟူ၍ ခွဲခွား၍ မသိရသေးချေ။ ဖြစ်ပေကာ သူရခိုင်တိုင်း၌ အရေးပိုင်တာဝန်ပေးရန်စေ၍ ၁၈၄၀ ခု၌ "ကိုလား (သို့) မူဆလမန် (Koi

a or Moosulmanuns) ၁၅ ရာစုနှစ်များရှိသည်။ " (၁၆) ဟု ဆိုပါသည်။
ထို ၁၅ ရာစုနှစ်များ၌ မွဇာကုဦးခဏကပဌ ရှိနေခဲ့သော သံပန်းမင်း ၊
ကမန်မင်း ၊ မွဒေးမင်း အပါအဝင် ဗွိတိသပြုတို့ နှင့်အတူလိုက်ပါလာ
သော အိန္ဒိယသားမင်း လည်း ပါဝင်ပေမည်။ ထိုအကြောင်းကို ဖျာယာ၏
မုတ္တတမ္ပများ၌ ဤသို့ဖော်ပြထားသည်။ ။

သူက "ဗွိတိသပြုတို့ ရခိုင်ကို သိမ်းပိုက်ပွီးနောက် စတုတ္ထမြောက် ဘင်္ဂါ
လီ (Bengalees) အမွဇာကုအမွား အခွစိုက်ခဲ့သည်။ ။ သူတို့ မုတ္တ
ဆိုသည် မင်း ၊ အနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်၌ နက္ခေသော လပူလပူသူမင်း
ဖွဲ့စည်းသည်။" (၁၇) ဆဋ္ဌစုဇေးကင်းရှာမပါပဲ စတုတ္ထမြောက် လူဦးရေ ၅၀၀
၀ ထက်မကပြောလှပေ။ (၁၈) ဟူ၍ မုတ္တတမ္ပတဖန်ဖော်ပြသည်။ ။

ဖျာယာမုတ္တတမ္ပတဖန်ဖော်ပြသော ဘင်္ဂါလီမင်း ၌ မုတ္တစလဋ္ဌနှင့် ဟိ
န်ဒူမင်း ရောနှော ပါဝင်ပေမည်။ စတုတ္ထမြောက်လူဦးရေနှင့်လည်းကောင်း၊
ကာလကတ်တားနယုမုတ္တ လည်းကောင်းပါဝင်ပေမည်။ ဟိန်ဒူနှင့်
မုတ္တစလဋ္ဌဦးရေ မည်မျှပါဝင်သည်ကို ခန့်မှန်းမသိရချေ။

မုတ္တစလဋ္ဌာား ၂။

၁။ (i) Harvey , History of Burma p . 148

(ii) အဋ္ဌမင်းညီရခိုင်မင်းသမီးဇွဲဇွဲ၊ ပိုဒ် ၃၃၊ တည်းဖွဲ့သူ ဦးကျော်ရောင်
(မဟာဝိဇ္ဇာ)၊ ၁၃၁၈၊ ပုပ်ပါးစာတိုက်၊ ရန်ကုန် (ထိုဇွဲဇွဲ၌ "ကွဇာ
လေးကမန်" ဟု ဖော်ပြသည်။ ။)

၂။ (i) Ibid , pp . 146 - 7 ; (ii) Burma , pp . 60 - 61 .

၃။ Harvey , History of Burma , p . 148

၄။ Hall , D . G . E , Studies in Dutch Relations with Arakan , 50th Anniversary Publication No . (2) , Burma Research Society , 1960 . p . 90 .

၅။ Burma , p . 62

၆။ Tydd , W . B ; Burma Gazetteer , Sandaway District , Vol . AP.21 (Henceforth referred to as Sandaway District)

၇။ Ibid , p . 21

၈။ Yegar , Moshe , The Muslims of Burma , A study of a Minority Group . Wiesbadem Harranssowity , 1972 p . 24 (Henceforth referred to as the Muslims of Burma)

၉။ ရခိုင်ရာဇဝင်သစ် ၃၊ စာ - ၆၇။

၁၀။ ၎င်းဗူး၊ စာ - ၂၄၈

၁၁။ The Muslims of Burma , p . 24

၁၂။ Phayre , A . P Account of Arakan , Journal of Bengal 2 . p . 697 (Henceforth referred to as Account of Arakan)

၁၃။ Smart , R . B ; Burma Gazetteer , Akyab District , Vol . A . 1917 Government Printing and Stationary , Rangoon , 1957 , P.81 (Henceforth referred to as Akyab District)

၁၄။ ဗာနီဗျာ၊ ဂြိုဟ်ရာဇဝင် (စု)၊ ကိုလိုနီလမ်းစဉ်နဲ့ မွန်မာနိဗ္ဗာန် တ

က်ကသိုလ္လာအာဇာနည်ဦး မွန်မာပွန်၊ ပထမအကြိမ်၊
ရှုဟောငြိသာပုံနိဗ္ဗာန်တိုက်၊ ၉၂၊ ၉၃ လမ်း၊ ရန်ကုန်။ ၁၉၇၄၊ စာ - ၈၇ (နာ
ဇာအတိုမ္ဗရာ၊ ကိုလိုနီလမ်းစဉ်ဟု သုံးပါမည့်။)

၁၅။ ၎င်းဌေး၊ စာ - ၉၀

၁၆။ Account of Arakan , p - 681

၁၇။ Lbid , p - 682

၁၈။ Lbid , p - 683